

Journal of Teacher's Professional Development

วิทยาสาร

วารสารเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู • ปีที่ 124 • ฉบับที่ 2 • เดือนกันยายน 2568

ขับเคลื่อน
การศึกษา
ไทยสู่สากล
ปั้นเด็กไทย
ด้วย AI และ
พหุปัญญา

เปิดตัวครุรางวัล
สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี

การประชุมวิชาการระดับ
นานาชาติ ThaiCER 2025

EdTech เติมเวลาครู
สร้างสรรค์การเรียนรู้

7 กันยายน

วันอากาศสะอาดเพื่อท้องฟ้าสีครามสากล
(International Day
of Clean Air for Blue Skies)

อากาศที่เราหายใจในทุกวันนี้คือสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิต
ที่มองไม่เห็น แต่ส่งผลกระทบต่ออย่างลึกซึ้ง
ทั้งต่อสุขภาพมนุษย์และระบบนิเวศทั่วโลก
องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศให้
วันที่ 7 กันยายนของทุกปีเป็นวันอากาศสะอาด
เพื่อท้องฟ้าสีครามสากล เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2562
เพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษ
ทางอากาศ กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกัน
ลดการปล่อยมลพิษ และรักษาคุณภาพอากาศ
ให้สะอาดยิ่งขึ้น เพื่อให้ท้องฟ้าสดใสและอากาศ
บริสุทธิ์คงอยู่คู่โลกอย่างยั่งยืน

ปลดล็อกศักยภาพเด็กไทย สู่การเรียนรู้รอบด้าน

เมื่อโลกกำลังหมุนเร็วด้วยเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ การศึกษาไม่อาจหยุดนิ่งอยู่เพียงกรอบเดิมอีกต่อไป เด็กไทยในวันนี้ต้องการมากกว่าความเก่งในตำรา แต่คือ ทักษะรอบด้านที่ช่วยให้พวกเขามองเห็นโลกกว้าง เชื่อมโยงความรู้ได้หลากหลายมิติ และพร้อมรับมือกับความท้าทายที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน การปลดล็อกศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน จึงไม่ใช่เพียงการสอนให้สอบได้ แต่เป็นการสร้างโอกาสให้เด็กได้ค้นพบตัวตน ฝึกคิดวิเคราะห์ ลงมือทำ และเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

บทความเรื่องจากปกฉบับนี้ จึงขอนำเสนอ “การขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่สากล บันไดเด็กไทยด้วย AI และพหุปัญญา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน และสร้างเด็กไทยที่พร้อมเผชิญหน้ากับโลกยุคใหม่ ต่อจากนั้นในคอลัมน์รอบรู้ครูสภา ขอเชิญชวนผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาและผู้ที่มีใจทั่วประเทศเข้าร่วมการประชุม “KSP Webinar 2025 แลกเปลี่ยนความรู้วิชาชีพการศึกษาในยุค AI” ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนกระบวนทัศน์เพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ โดยภายในเล่มยังคงมีบทความเกี่ยวกับการศึกษาอื่น ๆ ที่ช่วยเปิดมุมมองและให้ความรู้เหมือนเช่นเคย อาทิ “ออกแบบการเรียนรู้เปลี่ยนห้องเรียนให้มีชีวิต” การเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน ไปสู่ผู้ออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชื่อมโยงชีวิตจริงและตอบโจทย์อนาคต “Mindset พลิกชีวิตการเรียนรู้” การพัฒนากรอบความคิดของเด็กให้สามารถหาวิธีรับมือและพร้อมเผชิญกับความท้าทาย

นอกจากนี้ ครูสภายังคงเดินหน้าขับเคลื่อนการศึกษาไทยผ่านการเข้าร่วม “การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ThaiCER 2025: The Education for the Future” และได้ประกาศเดินหน้าต่อยอดความสำเร็จของโครงการครูศึกษายุคใหม่ SEA-TEP พร้อมยกระดับครูสะเต็ม (STEM) ทั่วประเทศไทย ทั้งนี้ ครูสภาขอแสดงความยินดีกับครูผู้ได้รับ “ครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย และครูรางวัลคุณากร ประจำปี 2568” ที่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงชีวิตลูกศิษย์ และมีคุณูปการต่อวงการศึกษาไทย

สุดท้ายนี้ คณะผู้จัดทำวารสารวิทยาสาร พร้อมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันการศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง เราเชื่อว่าทุกบทความทุกการแลกเปลี่ยน และทุกเวทีวิชาการ ล้วนเป็นพลังสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เพราะการปลดล็อกศักยภาพเด็กไทยไม่ใช่เพียงอนาคตของพวกเขา แต่คือ การสร้างพลเมืองคุณภาพที่พร้อมเผชิญโลกยุคใหม่และก้าวสู่สากลอย่างมั่นคง

Chai

ผศ.ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม
บรรณาธิการ

ขอเชิญร่วมส่งบทความ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อเผยแพร่ในวารสารวิทยาสาร
โดยสามารถส่งผลงาน ได้ดังนี้

1. อีเมล withayajarn@gmail.com
2. ไปรษณีย์ กองบรรณาธิการวารสาร
วิทยาสาร สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
เลขที่ 128/1 ถนนนครราชสีมา
แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐300
3. โทรศัพท์และโทรสาร 0 2282 1308

ผลงานที่ส่งมานั้น ต้องมิได้ลอกเลียน ดัดแปลงงาน
ของผู้อื่น ผลงานที่ได้รับคัดเลือกเผยแพร่ จะได้รับ
ค่าตอบแทนตามที่กองบรรณาธิการกำหนด

สารบัญ

04

เรื่องจากปก

ขับเคลื่อน
การศึกษาไทย
สู่สากล
ป็นเด็กไทย
ด้วย AI และ
พหุปัญญา

10

รอบรู้คุรุสภา

คุรุสภาจัดประชุม KSP Webinar 2025 แลกเปลี่ยนความรู้วิชาชีพ การศึกษาในยุค AI

16

ทันโลก

การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ThaiCER 2025: The Education for the Future

20

เชิญชูเกียรติ

เปิดตัวครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย และครูรางวัลคุณากร ประจำปี 2568

24

ครูอัปเดต

ออกแบบการเรียนรู้ เปลี่ยนห้องเรียนให้มีชีวิต

28

EDU Special

ทุกวันนี้คือวันแห่งศิลปะกับ Google Arts & Culture

32

เรียนรอบตัว

โค้ด คิด สู้ 3 ทักษะเปลี่ยนอนาคต เด็กไทย ที่โรงเรียนต้องปลูกฝัง

36

ยุทธศาสตร์การศึกษา

EdTech เต็มเวลาครู สร้างสรรค์การเรียนรู้

40

การศึกษาพิเศษ

AI Literacy สร้างพลเมืองดิจิทัล อย่างมีวิจารณญาณ

44

บริหารการศึกษา

Data Smart School โรงเรียนกับการจัดการข้อมูล อย่างปลอดภัยและโปร่งใส

48

Safe Zone

Mindset พลิกชีวิตการเรียนรู้

52

Open Eyes

จากบ้านถึงชุมชน พื้นที่เรียนรู้
เติบโตไปด้วยกัน

58

การศึกษารอบทิศ

ก้าวสู่โลกกว้าง เยาวชนไทย
กับการรู้ทันโลกาภิวัตน์

64

Edu Classroom

สร้างห้องเรียนสร้างสรรค์
พื้นที่ให้ กล้าคิด กล้าทำ

68

Full Frame

เมื่อผลการเรียนดี ไม่การันตี
อนาคตในโลกอาชีพ

74

Read Up Zone

สร้างความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

78

ห้องเรียนวิชาการ

ปลูกพลัง Executive Functions
คิดเป็น ทำเป็น อยู่เป็น

84

มูสุขภาพ

Food Literacy รู้เรื่องอาหาร
เพื่อสุขภาพเด็กยุคใหม่

88

ภาษาพาเพลิน

Content Creator Culture

92

น่าน่านารู้

อาร์ตทอย-การ์ตูน: หนทางสู่อาชีพ
ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์

96

Knowledge is All Around

Freelance, Nomad, Creator
Economy: เปิดโลกอาชีพใหม่
ให้นักเรียนไทย

102

รู้ไว้ใช้ว่า

Next Gen เติบโตอย่างไร
ในโลกสังคมสูงวัย

106

ตระเวนเที่ยว

ราชบุรี ในจังหวะชีวิตที่พอดี

112

มาร่วมสนุก

Flag Match
จับคู่ชื่อประเทศและธงชาติ

วิทยาจารย์

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการคุสุสภา

คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียวอิสระ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.สุดา สุขอ่ำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พสพ ภูมิพาณิชย์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายจันทร์ยงยุทธ บุญทอง

ประจำกองบรรณาธิการ

นายกศพล มากระจัน

นางจิรภฎา กองขาว

นางสาวธัญรัตน์ ศิริเมฆา

นางสาววรรณพร พรพิพัฒน์

นางสาวกัญญา สิกธิเวชย์

นายทรงชัย ชื่นล้วน

ประสานงานฝ่ายผลิต

นางจิรภฎา กองขาว

วารสารวิทยาจารย์

กองบรรณาธิการและฝ่ายสมาชิก

โทรศัพท์และโทรสาร 0 2282 1308

ที่อยู่ 128/1 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต

เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

อีเมล withayajarn@gmail.com

เว็บไซต์ withayajarn.com

ศิลปกรรม บทความ จัดพิมพ์

บริษัท ยูโทเปีย มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล

(ประเทศไทย) จำกัด

โทรศัพท์ 08 9774 7215

อีเมล admin@utopia-th.com

เว็บไซต์ utopia-th.com

88

ภาษาพาเพลิน
Content Creator
Culture

ขับเคลื่อน การศึกษาไทยสู่สากล ปั้นเด็กไทยด้วย AI และพหุปัญญา

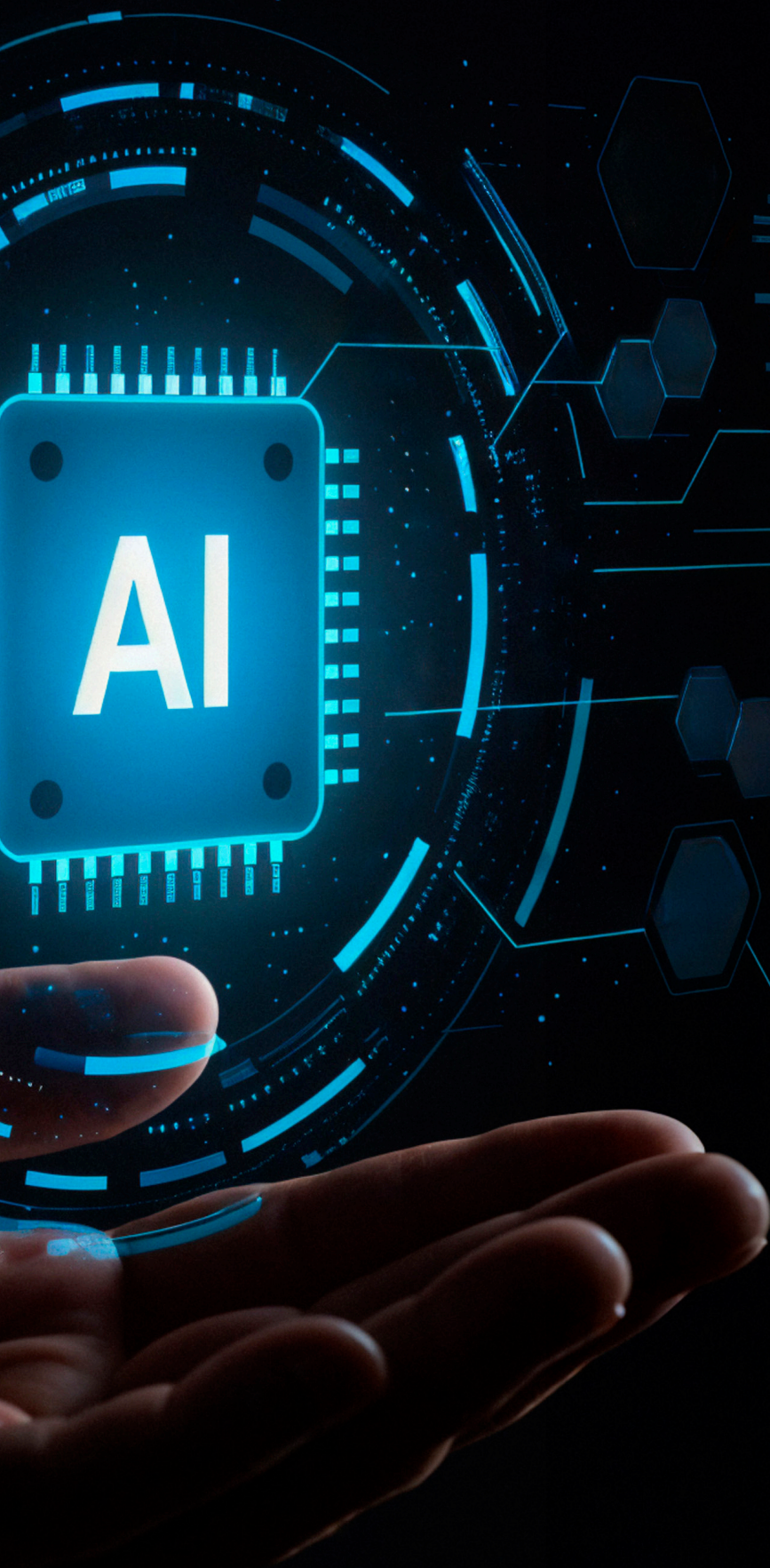
เมื่อ AI ผสานกับพหุปัญญา
การเรียนรู้ของเด็กไทย
จะเปลี่ยนไปสู่มิติใหม่
ที่ยั่งยืนและทรงพลัง

เรื่อง ครูไฮบริด

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคดิจิทัล ทำให้ความสามารถในการเรียนรู้เพียงด้านเดียวอาจจะไม่เพียงพอสำหรับเด็กไทยอีกต่อไป การเข้าใจและพัฒนาศักยภาพรอบด้านจึงกลายเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมพร้อมให้เด็กก้าวทันโลก การศึกษายุคใหม่จึงไม่เพียงมุ่งเน้นความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถเฉพาะตัวของนักเรียนแต่ละคน

อะไรคือพหุปัญญา

ถ้าคุณคิดว่า “ความฉลาด” คือการเก่งคณิตศาสตร์หรือภาษาเพียงอย่างเดียว คุณอาจกำลังพลาดกุญแจสำคัญในการปลดล็อกศักยภาพของเด็กแต่ละคนไป แนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligences) โดย Howard Gardner ชี้ให้เห็นว่า “ความฉลาด” มีหลายมิติและไม่ได้จำกัดอยู่แค่การอ่าน การเขียนหรือคำนวณ

Gardner แบ่งความฉลาดออกเป็นหลายด้าน ตั้งแต่ความฉลาดทางภาษา ที่สังเกตได้จากเด็กที่ชอบอ่าน เขียน หรือเล่าเรื่องได้ดี ความฉลาดทางดนตรี ที่สะท้อนผ่านการฟัง จดจำ หรือสร้างเสียงเพลง ความฉลาดเชิงตรรกะ คณิตศาสตร์ ที่ช่วยให้เด็กวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้เฉียบขาด ความฉลาดด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว ที่สะท้อนผ่านการเล่นกีฬา การเต้น หรือทำกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยมือ รวมถึงความฉลาดทางธรรมชาติที่ทำให้เด็กสังเกต เข้าใจ สิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงกับธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้ง

แนวคิดพหุปัญญานี้ช่วยให้เราเห็นว่าเด็กแต่ละคน มีจุดแข็งและวิธีเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูและผู้ปกครองที่เข้าใจแนวคิดนี้จะไม่ยึดติดกับวิธีสอนแบบเดิม ๆ แต่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนุกสนาน และเหมาะสมกับเด็กทุกคน ทำให้พวกเขาได้พัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ และเติบโตอย่างมั่นใจ

พัฒนา “ครู” ด้วย AI และพหุปัญญา เพื่อเด็กไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ในโลกยุคดิจิทัล การศึกษาของไทยต้องตอบโจทย์ความหลากหลายของผู้เรียนควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี AI ที่ช่วยเสริมศักยภาพครูและนักเรียน การพัฒนาครูให้เป็น “ครูต้นแบบ” ที่เข้าใจแนวคิด พหุปัญญา และนำ AI มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญจะช่วยให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความสนใจ และสไตล์การเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น

การผสาน AI เข้ากับแนวคิดพหุปัญญา ช่วยให้ครูเห็นภาพรวมของความสามารถของนักเรียนในหลายมิติ และสามารถปรับบทเรียนให้เหมาะสม ทำให้เด็กไม่เพียงเรียนรู้ความรู้ แต่ยังพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะสังคม และความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน

พลัง AI ในการยกระดับครูและนักเรียน

AI ไม่ใช่แค่เครื่องมือช่วยประเมินผลการเรียนของนักเรียน แต่ยังเป็นผู้ช่วยออกแบบการเรียนรู้ที่ทรงพลังซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ในทุกมิติอย่างแท้จริง AI สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากพฤติกรรมการเรียนรู้ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนแต่ละคนอย่างละเอียด ทำให้ครูสามารถเห็นภาพรวมและรายละเอียดเชิงลึกได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

ยิ่งไปกว่านั้น AI ยังช่วยเปิดเผยแนวโน้มการเรียนรู้และจุดแข็ง-จุดอ่อนของนักเรียนในระยะยาว ครูจึงสามารถปรับกลยุทธ์การสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีความถนัดด้านดนตรี อาจเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เครื่องดนตรี เสียง หรือจังหวะ เด็กที่มีความถนัดด้านร่างกาย อาจเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว เกม หรือกิจกรรมปฏิบัติ เด็กที่ถนัดด้านภาพและพื้นที่ อาจได้รับโจทย์ที่ต้องสร้างสรรค์ภาพหรือโมเดล เด็กที่ถนัดด้านภาษาและตรรกะ อาจฝึกการวิเคราะห์และเขียนสื่อสารผ่านโครงการหรือกิจกรรมเชิงปัญหา

ด้วยข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ทำให้ AI สามารถช่วยครูออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตรงกับศักยภาพและความต้องการเฉพาะของผู้เรียน ทำให้ห้องเรียนกลายเป็นพื้นที่การเรียนรู้หลากหลาย มีชีวิตชีวา และเต็มไปด้วยความหมาย พร้อมส่งเสริมให้เด็กไทยแต่ละคนสามารถเติบโตเต็มศักยภาพ และพร้อมรับมือกับโลกยุคดิจิทัลและโลกาภิวัตน์อย่างมั่นใจ

5 วิธีสร้างห้องเรียนพหุปัญญาที่ผสาน AI

ในยุคดิจิทัลที่การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน การสร้างห้องเรียนพหุปัญญาที่ผสาน AI เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจเด็กแต่ละคนได้ลึกซึ้งขึ้น ทั้งใน

ด้านความสนใจ ศักยภาพ และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การบูรณาการแนวคิดพหุปัญญากับ AI ไม่ได้มาแทนครู แต่เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์ ปรับเปลี่ยน และออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับความถนัดของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุกและมีประสิทธิภาพ

โดย 5 วิธีสร้างห้องเรียนพหุปัญญาที่ผสาน AI ที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแต่ละคนอย่างเต็มที่ มีดังนี้

1. **ออกแบบบทเรียนหลายช่องทางรับรู้** ผสมผสานภาพ เสียง กิจกรรมเคลื่อนไหว การสนทนา และเนื้อหาเชิงวิเคราะห์ โดยใช้ AI วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เพื่อปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดแข็งและความสนใจ
2. **ประเมินผลผ่านผลงานสร้างสรรค์** เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกผ่านศิลปะ วิดีโอ หรือโครงงานต่าง ๆ AI สามารถช่วยวิเคราะห์ผลงานและติดตามพัฒนาการได้อย่างแม่นยำ ทำให้ครูเห็นภาพความก้าวหน้าและความสามารถเฉพาะตัว
3. **กิจกรรมกลุ่มเสริมทักษะสังคม** สร้างกิจกรรมร่วมมือในกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาแบบกลุ่ม การทำโครงการร่วมกัน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ช่วยติดตามความก้าวหน้าและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม
4. **เปิดพื้นที่แสดงออกผ่านศิลปะและร่างกาย** สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะ การรำ หรือการสร้างผลงานเชิงสร้างสรรค์ พร้อมใช้ AI วิเคราะห์ผลตอบรับเพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของนักเรียน
5. **จัดสภาพแวดล้อมเรียนรู้ยืดหยุ่น** สร้างพื้นที่เรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนแบบเปิด พื้นที่กลางแจ้ง หรือมุมสร้างสรรค์ AI ช่วยจัดการสื่อและพื้นที่ให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนาน

ด้วยข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ ทำให้ AI สามารถช่วยครูออกแบบหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตรงกับศักยภาพและความต้องการเฉพาะของผู้เรียน ทำให้ห้องเรียนกลายเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลาย

การนำ AI ผสานกับแนวคิด พหุปัญญา ไม่ได้ทำให้ การสอนซับซ้อน แต่กลับช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และสามารถสร้างห้องเรียนที่เน้นศักยภาพเฉพาะตัว การคิด สร้างสรรค์ และความร่วมมือ พร้อมเตรียมเด็กไทยให้พร้อม รับมือกับโลกยุคโลกาภิวัตน์อย่างมั่นใจ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สร้างแรงขับเคลื่อนนอกห้องเรียน

ผู้ปกครองสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตและสนับสนุน เชิงกลยุทธ์ของเด็กด้วยข้อมูลที่ AI รวบรวมและวิเคราะห์ ครบถ้วนสามารถเห็นแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนรู้ และรู้ว่าการกระทำหรือสื่อใดช่วยกระตุ้นความสนใจและจุดแข็ง ของเด็กได้ดีที่สุด

ตัวอย่างเช่น AI อาจระบุว่าบุตรของคุณมีความถนัด ในการแก้ปัญหาเชิงตรรกะ แต่ยังต้องฝึกการสื่อสารหรือ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ปกครองจึงสามารถสร้างโอกาสให้เด็ก ได้ลองอภิปราย ทำโพรเจกต์ร่วมกับพี่น้อง หรือเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มในบ้าน ซึ่งเสริมความสมดุลระหว่างความสามารถ ส่วนบุคคลและทักษะสังคม

การมีส่วนร่วมแบบนี้ช่วยให้เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ที่เชื่อมต่อครูนักเรียน ผู้ปกครอง อย่างแท้จริง ทำให้เด็กได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ รอบด้าน โดยไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน

พหุปัญญาและ AI กับอาชีพ ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ที่ผสมพหุปัญญาและ AI ไม่ได้เป็นเพียง การพัฒนาความรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมเด็ก ให้พร้อมสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและต้องการทักษะรอบด้าน การที่เด็กได้ฝึก ทั้งความคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) การทำงานร่วมกับ

AI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ

เสริมศักยภาพช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรม ที่พัฒนาทักษะเหล่านี้โดยตรงจุด เช่น การสร้างโครงงานกลุ่มที่ต้องใช้ การคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันในการแก้โจทย์

ผู้อื่น (Collaboration) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Communication) จะทำให้พวกเขามีความสามารถครบเครื่องในการแก้ปัญหา ที่ซับซ้อน ตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ และทำงาน ร่วมกับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรม

AI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเสริมศักยภาพช่วยให้ครู ออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาทักษะเหล่านี้โดยตรงจุด เช่น การสร้างโครงงานกลุ่มที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์และความคิด สร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันในการแก้โจทย์ หรือการนำเสนอ ผลงานที่ฝึกทักษะการสื่อสารและความมั่นใจ

เมื่อเด็กเติบโตด้วยการเรียนรู้แบบนี้ พวกเขาจะไม่เพียงแค่ เก่งวิชาการ แต่ยังสามารถปรับตัวได้ดีในตลาดแรงงานโลก ที่ต้องการคนที่คิดเป็น ทำงานเป็น และสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ให้สังคมและองค์กร การฝึกทักษะรอบด้านตั้งแต่เด็ก จึงเป็น การวางรากฐานให้พวกเขาพร้อมแข่งขันและประสบความสำเร็จ ในโลกยุคดิจิทัลและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

โอกาสสู่เวทีโลกของเด็กไทย

ด้วยการผสมผสานระหว่างความเข้าใจในพหุปัญญา และการใช้ AI อย่างชาญฉลาด ครูต้นแบบจะกลายเป็น นักออกแบบการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะรอบด้าน

ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ไม่ว่าจะเป็นทักษะคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน หรือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เพียงช่วยเพิ่มอัตราการอยู่ในระบบการศึกษาและลดการหลุดออกนอกระบบเท่านั้น แต่ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะนักเรียนได้รับการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับจุดแข็งและความสนใจของตัวเอง

ในระดับเวทีสากล เด็กไทยที่เติบโตจากระบบการเรียนรู้เช่นนี้จะพร้อมแข่งขันอย่างมั่นใจ พวกเขาไม่เพียงเก่งวิชาการแต่ยังมีทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ที่จำเป็นสำหรับการรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถเหล่านี้ทำให้พวกเขาสามารถสร้างแนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ ร่วมมือกับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรม และเป็นพลเมืองโลกที่มีศักยภาพ สิ่งเหล่านี้คือรากฐานสำคัญที่จะยกระดับการศึกษาไทยและผลักดันเยาวชนไทยสู่สากล

การผนวกพหุปัญญาและเทคโนโลยี AI ในการศึกษา นั้นจึงไม่ได้เป็นเพียงการปรับวิธีการสอน แต่คือ การปฏิวัติการเรียนรู้ครูกลายเป็น “นักออกแบบ” ที่เข้าใจความหลากหลายของผู้เรียน และใช้ AI เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการเรียนรู้ไปสู่ศักยภาพสูงสุดของเด็กแต่ละคน

สิ่งเหล่านี้ คือ กุญแจสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาไทยเติบโตอย่างยั่งยืน มีชีวิตชีวา และสร้างเด็กไทยที่พร้อมเผชิญหน้ากับโลกยุคใหม่ ด้วยความมั่นใจ ความคิดสร้างสรรค์ และความหวังที่แท้จริง 🌟

อ้างอิง

Gardner, H. (2011). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. Basic Books.

คุรุสภา. (2566). รายงานวิจัยการประยุกต์ใช้พหุปัญญาและเทคโนโลยี AI ในการศึกษาไทย.

สพฐ. (2565). แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พหุปัญญาและเทคโนโลยีดิจิทัลในห้องเรียน.

Check List: ห้องเรียนพหุปัญญาที่ดีควรมีอะไรบ้าง

มีหรือไม่?	รายการ	หมายเหตุ
☐	กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	ครอบคลุมการฟัง พูด อ่าน เขียน เคลื่อนไหว และสร้างสรรค์
☐	พื้นที่หรืออุปกรณ์สนับสนุนความถนัดหลากหลาย	เช่น มุมศิลปะ มุมทดลอง มุมอ่านเงียบ หรือเวทีแสดง
☐	เป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน	นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหรือโจทย์การเรียนรู้
☐	ครูมีความเข้าใจพหุปัญญาและนำมาประยุกต์ใช้	ครูสามารถเลือกวิธีการสอนให้เหมาะกับลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน
☐	การทำงานเป็นทีมและกิจกรรมกลุ่ม	สนับสนุนทักษะสังคมและการแก้ปัญหา ร่วมกัน
☐	มีระบบสะท้อนผล (Reflection) อย่างสม่ำเสมอ	นักเรียนได้คิดทบทวนและสะท้อนการเรียนรู้ในแบบของตัวเอง
☐	มีการใช้เทคโนโลยีและ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุน	เช่น ใช้ AI วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ หรือช่วยจัดแผนการเรียนรู้แบบเฉพาะตัว
☐	ประเมินผลแบบหลากหลาย (ไม่ยึดข้อสอบเพียงอย่างเดียว)	เปิดโอกาสให้นักเรียนส่งผลงาน โครงการ หรือการแสดงออกอื่นแทน

ครูสภาจัดประชุม KSP Webinar 2025 แลกเปลี่ยน ความรู้วิชาชีพการศึกษาในยุค AI

ครูสภาขอเชิญชวนผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วประเทศ
ร่วมประชุมทางวิชาการ KSP Webinar 2025 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
เชื่อมโยงเครือข่าย และต่อยอดการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา เรื่อง กองบรรณาธิการ

พ ศ.ดร.อมลวรรณวีระธรรมโม เลขาธิการครูสภา
กล่าวว่า สำนักงานเลขาธิการครูสภาขอเชิญชวน
ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา นักการศึกษา
นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นิสิต/นักศึกษา
และผู้สนใจทั่วประเทศ ร่วมการประชุมทางวิชาการ
ของครูสภา ประจำปี 2568 (KSP Webinar 2025)
ภายใต้หัวข้อ “AI กับการศึกษา: ความท้าทายและโอกาส”

ซึ่งเป็นเวทีทางวิชาการระดับประเทศที่ให้องค์ความรู้
ที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดโอกาสสำหรับการเข้าถึง
การพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา
ที่ตรงตามบริบท สอดคล้องกับความสนใจ การประชุมทาง
วิชาการของครูสภาปีนี้ จึงจัดประชุมแบบออนไลน์ในรูปแบบ
Webinar (Web - Based - Seminar) โดยแบ่งกิจกรรม
เป็น 2 เฟส กิจกรรมเฟสแรก (Pre Webinar) เป็นการเสวนา

การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2568 (KSP Webinar 2025) ภายใต้หัวข้อ “AI กับการศึกษา: ความท้าทายและโอกาส” ซึ่งเป็นเวทีทางวิชาการระดับประเทศที่ให้องค์ความรู้ที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดโอกาสสำหรับการเข้าถึงการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ตรงตามบริบท

แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้เพื่อพัฒนาความถนัดทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม - 12 กันยายน 2568 จำนวน 12 EP รับจำนวนจำกัด EP ละ 3,000 คน เปิดให้ลงทะเบียน EP. 1 - EP. 3 ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป หรือจนกว่าเต็มจำนวนของแต่ละ EP ผ่านทาง https://khuruplatform.ksp.or.th/_/course/1 ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรออนไลน์ตามเงื่อนไขที่คุรุสภากำหนดและนับเป็นกิจกรรมการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้

เฟสแรก เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายใต้ โครงการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยเป็นการเสวนาในประเด็นถอดองค์ความรู้ผ่านผู้ปฏิบัติจำนวน 12 หัวข้อ ดังนี้

1. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้รูปแบบ Akita Action

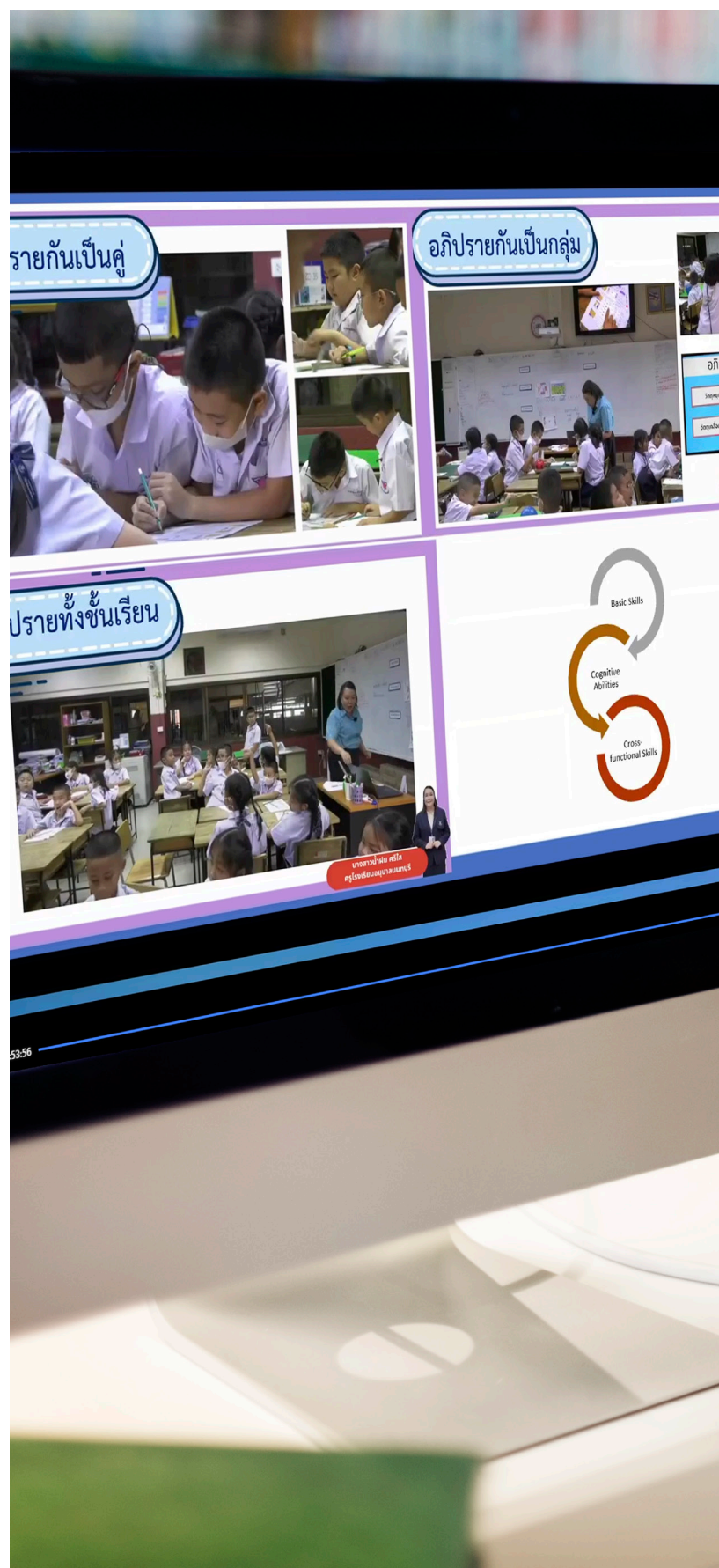
- Model ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัตรกรรมการศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด ร่วมกับแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
3. การพัฒนาเด็กปฐมวัยเงินแอลฟาในโลกยุค BANI ด้วย Smart Baankunmae Model
4. อ่านเขียนเรียนรู้ภาษาด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
5. การพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้วยดิจิทัลเทคโนโลยีและระบบการประกันคุณภาพ
6. กระบวนการแก้ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียนด้วยนวัตกรรม 7 คลินิก ให้คำปรึกษาร่วมกับสหวิชาชีพ
7. รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สำหรับเฟสสอง (KSP Webinar)
จัดขึ้นภายใต้งานส่งเสริม
การพัฒนาผลงานวิจัย
และนวัตกรรมทางการศึกษา
เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
และเพิ่มพูนกระบวนการทัศน์เพื่อ
การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

8. การใช้กลยุทธ์นี้เทศ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อพัฒนาอาชีพศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
9. การสอนโดยใช้หลัก Project Base Learning โครงการประเภททดลอง (Experimental Research Project)
10. แอร์ ใช้ โลโก้ เลิฟ (The Item Bank and Analysis on Cloud Computing)
11. การพัฒนาเทคนิคการสอน Six Writing Steps เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
12. การพัฒนาเครื่องคัดแยกเมล็ดข้าวสาร สำหรับแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวเกษตรไทย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหนองกง

ซึ่งทั้งหมดนี้จะเผยแพร่ทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เริ่มหัวข้อแรกในวันที่ 18 สิงหาคม 2568

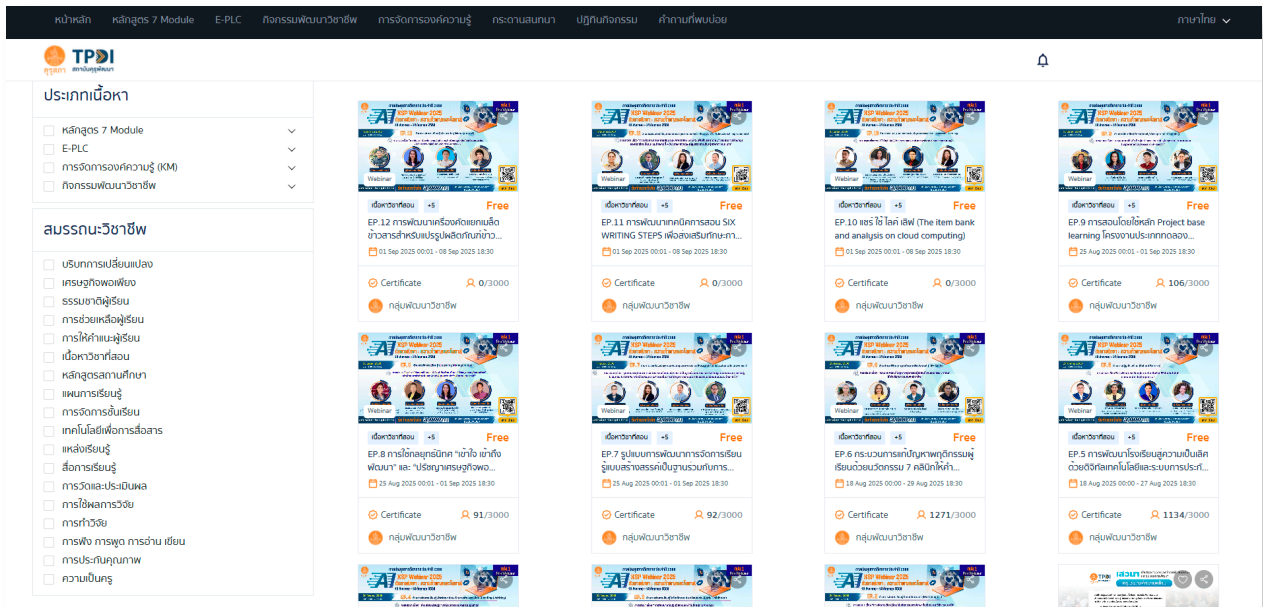
เลขาธิการคุรุสภา กล่าวต่อไปว่า สำหรับเฟสสอง (KSP Webinar) จัดขึ้นภายใต้งานส่งเสริมการพัฒนาผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนกระบวนการทัศน์เพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ กำหนดจัดระหว่างวันที่ 13 - 14 กันยายน 2568 ในรูปแบบออนไลน์ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนกระบวนการทัศน์เพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประกอบด้วย พิธีเปิดการประชุม การปาฐกถาพิเศษ การเสวนา โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 8 หัวข้อ คุรุสภาหวังว่า

เปิดโลกองค์ความรู้การศึกษา 12 ตอน

ประเด็นองค์ความรู้	วันและเวลาที่เผยแพร่
EP. 1 องค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Science)	วันจันทร์ที่ 18 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 2 องค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics)	วันพุธที่ 20 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 3 องค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในวัยเด็กตอนต้น หรือปฐมวัย (Early Childhood)	วันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 4 องค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การเขียน (Reading & Writing)	วันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 5 องค์ความรู้ ด้านการปฏิรูปโรงเรียน (School Reform)	วันพุธที่ 27 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 6 องค์ความรู้ ด้านทักษะชีวิตและคุณลักษณะพึงประสงค์ (Life Skills)	วันศุกร์ที่ 29 สิงหาคม 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 7 องค์ความรู้ ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (Research for Educational Improvement)	วันจันทร์ที่ 1 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 8 องค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ (Learning Management)	วันพุธที่ 3 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 9 องค์ความรู้ ด้านการฝึกอาชีพ (Vocational / Occupational Training)	วันศุกร์ที่ 5 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 10 องค์ความรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment & Evaluation Learning)	วันจันทร์ที่ 8 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 11 องค์ความรู้ ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (Research for Educational Improvement)	วันพุธที่ 10 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.
EP. 12 องค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ (Learning Management)	วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2568 เวลา 18.00 - 20.00 น.

การประชุมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของครุสภา การยกระดับวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในอนาคต

ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา จะใช้เวทีนี้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ นำผลงานวิจัย ผลงานนวัตกรรมของสถานศึกษา และประสบการณ์ที่เป็นแบบอย่างไปปรับประยุกต์ใช้ หรือต่อยอดเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ อีกทั้งยังถือเป็นเวทีทางวิชาการของครุสภาที่จะร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด แนวปฏิบัติ หรือองค์ความรู้ทางวิชาการ และยังเป็น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การประชุมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของครุสภา ในการยกระดับวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในอนาคต ผู้เข้าร่วมจะได้รับทั้งองค์ความรู้ แนวปฏิบัติจริง และแรงบันดาลใจจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานในภาคสนาม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

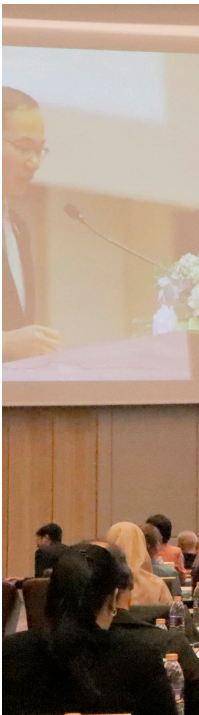
นอกจากนี้ การประชุมยังเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ ทั้งในระดับสถานศึกษา ชุมชนวิชาการ และเครือข่ายนานาชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนและระบบการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน ครุสภา

มีความคาดหวังว่าผลลัพธ์จากเวทีวิชาการในครั้งนี้ จะไม่เพียงสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีคุณค่าเท่านั้น แต่ยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการต่อยอดงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวสู่มาตรฐานสากล ผู้ที่สนใจสามารถรับชมถ่ายทอดสดผ่านทาง Fanpage Facebook ครุสภา และติดตามข่าวสารและรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ครุสภา www.ksp.or.th

การประชุมวิชาการระดับ นานาชาติ ThaiCER 2025: **The Education for the Future**

นำเสนอผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา พร้อมยกย่องนักวิจัย
และแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาครูสะเต็มให้ตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21
ต่อยอดมาตรฐานการศึกษาของไทยสู่ระดับนานาชาติ เรื่อง กองบรรณาธิการ

Sศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์ เลขาธิการสภาการศึกษา
 เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมวิชาการ
 ThaiCER 2025: The Education for the Future เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยและ
 นวัตกรรมทางการศึกษา ยกย่องส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่นักวิจัย
 ที่สร้างผลงานระดับชาติและนานาชาติ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 ผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาที่นำไปใช้ประโยชน์
 ได้จริง สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ มี ศ.ดร.พลทิ
 ทุมมาพันธ์ รองเลขาธิการคุรุสภา รศ.ดร.มนตรี แย้มกลีกร
 ที่ปรึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ด้านพัฒนาวิชาชีพ
 และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เข้าร่วม
 การประชุม เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 7 สิงหาคม 2568 ณ โรงแรม
 อัสติน แกรนด์คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการ
 และประกาศเดินทางต่อความสำคัญของโครงการ
 คุรุศึกษายุคใหม่ SEA-TEP (Southeast Asian
 Teacher Education Programme) ยกระดับครูสะเต็ม
 (STEM) ทั่วประเทศไทย ในงานประชุมวิชาการนานาชาติ
 Thailand International Conference on Education
 Research (ThaiCER) 2025: Education for the Future
 หลังจากที่ได้โครงการดังกล่าวบรรลุผลสัมฤทธิ์ด้วยดีภายใต้
 ความร่วมมือระหว่างศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยสะเต็มศึกษา
 ขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(ศูนย์ SEAMEO STEM-ED) กับพันธมิตรระดับภูมิภาค
 และการสนับสนุนจาก บริษัท เซฟรอน พร้อมชูแนวทาง
 ขยายผลโครงการฯ สู่การประยุกต์ใช้เพื่อออกแบบนโยบาย
 คุรุศึกษาระดับชาติที่ได้มาตรฐานสากล มุ่งเตรียมความพร้อม
 นิสิต นักศึกษา ครู และครูประจำการในประเทศไทยให้สามารถ
 จัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพผ่านองค์ความรู้สะเต็ม ตอบโจทย์
 ความท้าทายจริงในศตวรรษที่ 21 เพื่อ “ก้าวนำมาตรฐาน
 การศึกษา” และยกระดับคุณภาพครูไทยให้พร้อมในเวที
 ระดับนานาชาติทั้งในด้านการสอน การประเมิน และการพัฒนา
 ทักษะผู้เรียนในโลกยุคใหม่ โดยภายในงานมีทั้งตัวแทน
 ภาครัฐ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา นักการศึกษา รวมถึง
 ผู้กำหนดหลักสูตรและนโยบายจากนานาชาติกว่า 500 คน
 เข้าร่วมงาน

ระบบการศึกษาในหลากหลายประเทศทั่วภูมิภาค
 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศไทย ยังคงเผชิญกับ
 ความท้าทายด้านการเตรียมความพร้อมของครูในการจัด
 การเรียนรู้ให้มีการบูรณาการข้ามศาสตร์ และเข้าถึงทรัพยากร
 การเรียนรู้ด้านสะเต็มที่มีคุณภาพ โครงการคุรุศึกษายุคใหม่
 หรือ SEA-TEP จึงพัฒนาขึ้นตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566
 เพื่อยกคุณภาพการพัฒนาครู โดยดำเนินการครอบคลุม
 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย คาซัคสถาน กัมพูชา อินโดนีเซีย
 และมาเลเซีย นำโดย ศูนย์ SEAMEO STEM-ED ร่วมกับ
 พันธมิตรระดับภูมิภาค ได้แก่ SEAMEO SEAMOLEC,
 SEAMEO RECSAM, สมาคมสะเต็มแห่งชาติมาเลเซีย
 (National STEM Association Malaysia), Caravan
 of Knowledge, กระทรวงศึกษาธิการกัมพูชา และสถาบัน
 พัฒนาครูชั้นนำในภูมิภาค ซึ่งตลอดระยะเวลาโครงการฯ
 กว่า 2 ปี ได้มุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของครูสะเต็ม

**เตรียมความพร้อมนิสิต นักศึกษา ครู
 และครูประจำการในประเทศไทย
 ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
 ผ่านองค์ความรู้สะเต็ม ตอบโจทย์
 ความท้าทายจริงในศตวรรษที่ 21
 เพื่อ “ก้าวนำมาตรฐานการศึกษา”
 และยกระดับคุณภาพครูไทย**

ทั้งนี้ นิสิต นักศึกษา ครู และครูประจำการผ่านการออกแบบหลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศ โดยโมเดลที่พัฒนาขึ้นได้ตอบโจทย์ความท้าทายของ สะเต็มศึกษาในภูมิภาค ด้วยการยกระดับแนวทางการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมพัฒนาขีดความสามารถของครูในการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพในบริบทจริง รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาและการประยุกต์ใช้สื่อการเรียนรู้สะเต็มที่มีคุณภาพ และยกระดับสมรรถนะนิสิต นักศึกษาครูสะเต็มให้พร้อมต่อการสอนในศตวรรษที่ 21

แนวทางของประเทศไทยสะท้อนการนำ SEA-TEP ไปประยุกต์ใช้อย่างมียุทธศาสตร์และตอบโจทย์บริบทในพื้นที่อย่างแท้จริง โดย รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร ที่ปรึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ด้านพัฒนาวิชาชีพ กล่าวว่า “การจับคู่ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และครูอย่างใกล้ชิด ทำให้ครูสะเต็มไทยในโครงการได้บูรณาการกระบวนการทัศน์ใหม่ ๆ เข้ามาในวิธีการสอน เช่น การใช้แบบจำลอง Modelling ทางคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและคาดการณ์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้เป็นการสร้างทักษะสำคัญของพลเมืองในยุคดิจิทัลที่ชาญฉลาดต่อการใช้อย่างปลอดภัยเพื่อการตัดสินใจแล้ว ยังถือเป็นการวางรากฐานเพื่อต่อยอดสู่อาชีพที่ใช้ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น นักวิทยาศาสตร์ข้อมูล (Data Scientist) นักวางแผนการตลาด เป็นต้น ซึ่งทุกองค์การให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูล พฤติกรรมลูกค้า เพื่อนำมาต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ อันจะช่วยกำหนดทิศทางของธุรกิจและองค์กรได้ สะท้อนให้เห็นว่าโครงการครูศึกษายุคใหม่ ไม่ใช่กรอบตายตัวที่ทำเหมือนกันทั่วทั้งภูมิภาค แต่ยืดหยุ่นได้เองตามความเหมาะสมและบริบทในแต่ละประเทศซึ่งสามารถนำไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ทั้งระบบการศึกษาได้อย่างแท้จริง เพื่อสานต่อโครงการครูศึกษายุคใหม่ และขยายผลสำเร็จต่อไปอย่างยั่งยืน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภามีแผนจะนำกรอบการพัฒนาที่พิสูจน์แล้วภายใต้

โครงการนี้เป็นแนวทางในการวางรากฐานการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาครูในระดับชาติต่อไป เพื่อยกระดับมาตรฐานครูศึกษาและศักยภาพวิชาชีพครูสู่อนาคต ให้ครูสะเต็มไทยทั้งนิสิต นักศึกษา ครู และครูประจำการ มีความรู้ความสามารถโดดเด่นไปไกลถึงระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน การใช้เทคโนโลยี การประเมิน และการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายแห่งศตวรรษที่ 21”

**ต้นแบบของความร่วมมือ
ระดับภูมิภาค เปิดพื้นที่ให้เกิด
การแลกเปลี่ยนเชิงนโยบาย
อย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถต่อยอด
สู่การยกระดับมาตรฐานครูศึกษา
และการจัดการเรียนการสอน
ด้านสะเต็มในระดับนานาชาติได้**

ความสำเร็จของ SEA-TEP สะท้อนถึงศักยภาพและความมุ่งมั่นของครู นักการศึกษา และเครือข่ายภูมิภาคในแต่ละประเทศที่ได้มุ่งนำโมเดลไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในบริบทของพื้นที่ต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของความร่วมมือระดับภูมิภาคที่เปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถต่อยอดสู่การยกระดับมาตรฐานครูศึกษาและการจัดการเรียนการสอนด้านสะเต็มในระดับนานาชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยงานประชุมวิชาการนานาชาติ Thailand International Conference on Education Research (ThaiCER) 2025: Education for the Future ที่จัดขึ้นนี้ ถือเป็นหมุดหมายสำคัญของการสรุปผลโครงการ SEA-TEP ในฐานะต้นแบบสำคัญในการขยายผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาสะเต็มทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนครูศึกษาในเชิงนโยบายต่อไปในระยะยาว 🌏

เปิดตัวครุรางวัล สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย และครุรางวัล คุณากร ประจำปี 2568

เรื่อง กองบรรณาธิการ

มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ขอเชิดชูคุณครูผู้สร้าง
แรงบันดาลใจและเปลี่ยนชีวิตนักเรียนไทย พร้อมเดินทาง
ขยายเครือข่ายครูทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อลด
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่ห่างไกล

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2568 ที่หอประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จัดงานแถลงข่าว “เปิดตัวครุรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย และครุรางวัลคุณากร ประจำปี 2568”

ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี กล่าวว่า ขอแสดงความยินดีกับครูผู้ได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ 6 ประจำปี 2568 ของประเทศไทย คือ ครูไพรวัลย์ ยาปัญญา โรงเรียนบ้านกอม่งทะ (สาขาน้ำโละ) อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ และครุรางวัลคุณากร ได้แก่ ครูไพรัตน์ สาลีวิทยาลัการอาชีพศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และครูทองบัวเรือน โรงเรียนบ้านดงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มาของครุรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรีประเทศไทย เกิดจากความร่วมมือของหลายภาคส่วน ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กระทรวงมหาดไทย รวมถึงคณะกรรมการคัดเลือกระดับจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด กรุงเทพมหานคร และอีก 6 องค์กรที่มีรางวัลระดับประเทศ ซึ่งร่วมกันเสนอชื่อครูจากทั่วประเทศ เพื่อให้สังคมร่วมกันเห็นคุณค่าและยกย่องครูที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีคุณสมบัติสองประการสำคัญ คือ “สร้างการเปลี่ยนแปลงชีวิตลูกศิษย์ และมีคุณูปการต่อวงการการศึกษา” ของแต่ละจังหวัด เพื่อบรรจกรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรีรางวัลคุณากร รางวัลครูยิ่งคุณ และรางวัลครูขวัญศิษย์

ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี กล่าวว่า การคัดเลือกครุรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ดำเนินการตั้งแต่ปี 2558 - 2568 รวมแล้ว 6 รุ่น ปัจจุบันมีครุรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี รวม 69 คน จาก

14 ประเทศ จากกลุ่มประเทศอาเซียน ทิมอร์-เลสเต และในปี 2568 ได้เพิ่มเติมประเทศบังกลาเทศ ภูฏาน และมองโกเลีย ส่วนครุรางวัลคุณากร ครูยิ่งคุณ และครูขวัญศิษย์ จะเป็นการมอบให้กับครูไทยจากทุกสังกัดการศึกษา ไม่ว่าในระบบการศึกษา การศึกษาตามอัธยาศัย รวมไปถึงครูอาชีวศึกษา ทั้ง 77 จังหวัด ซึ่ง 6 รุ่นที่ผ่านมา มีผู้รับรางวัลรวมแล้วทั้งหมด 1,035 คน สำหรับการขยายผลการดำเนินงานของเครือข่ายครูมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี มีการทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการของทั้ง 14 ประเทศ เพื่อต่อยอดการทำงานของครู ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนระหว่างครูไทยและครูต่างประเทศ อาทิ การประชุมวิชาการนานาชาติ การศึกษาคุณาระหว่างครูเครือข่ายมูลนิธิ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์สอนระหว่างโรงเรียนข้ามประเทศ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือครูโดยการสนับสนุนของภาคเอกชนไทย

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ครูเครือข่ายมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ได้พิสูจน์ถึงชีวิตที่ทุ่มเท เป็นแบบอย่างของความเป็นครู ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์และมีคุณูปการต่อวงการการศึกษา ถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ตรงของครู ซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่ห่างไกลและประชากรในกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ นอกจากนี้บทเรียนและนวัตกรรมการศึกษาที่เกิดขึ้นยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเสริมสร้างทักษะใหม่และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเครือข่ายทั้งในประเทศและภูมิภาค และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือปรับเปลี่ยนการศึกษาให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ครูไพรวัลย์ ยาปัญญา ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย ปี 2568 กล่าวถึงแรงบันดาลใจที่ทำให้ตัดสินใจเริ่มเป็น “ครูอาสา” และร่วมผลักดันให้เกิดการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปิล็อกคีว่าได้ตั้งปณิธานไว้ว่า อยากพัฒนาเด็กในถิ่นทุรกันดาร จึงตัดสินใจเดินทางมาที่บ้านกองม่องทะ ซึ่งต้องเดินเท้าเข้าพื้นที่ในขณะนั้น เพื่อเป็นครูอาสา ทำมกลางสถานการณ์ที่ชาวบ้านกำลังหมดศรัทธาต่อการศึกษา เพราะครูอยู่ได้ไม่นานก็ย้ายออก ครุมดจึงเข้ามาสอนทุกวิชาและทุกระดับชั้น เป็นเวลา 17 ปี จากการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปิล็อกคี จากโรงเรียนชั่วคราวให้เป็นโรงเรียนในสังกัดกองตำรวจตระเวนชายแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้นั้น จึงนำมาพัฒนาให้ห้องเรียนสาขาบ้านไล่โว่ เป็นโรงเรียนสาขาบ้านไล่โว่ ทำให้นักเรียนที่จบประถมศึกษาตอนปลายไม่ต้องกลับมาเรียนซ้ำ ซึ่งการปฏิบัติต่อลูกศิษย์ทุกคนอย่างสม่ำเสมอเท่าเทียม โดยจัดการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งพื้นฐานความรู้ ทักษะชีวิต และความถนัดที่ต่างกัน ใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการสอน จนเด็กอ่านเขียนภาษาไทยได้ ทำให้นักเรียนสามารถมีผลการทดสอบระดับชาติ O-Net ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น ป.6 ที่สูงกว่าผลทดสอบระดับประเทศได้สำเร็จ รวมถึงริเริ่มกิจกรรม “ขายข้ามเขาดอนไลน์ By Kongmongta School” เพื่อบ่มเพาะให้เป็นผู้ประกอบการ และตั้งใจอุทิศตนทำหน้าที่ครูต่อไป ให้ลูกศิษย์ถึงฝั่งฝันให้ได้มากที่สุด

ครูไพรัตน์ ลำลี รางวัลคุณากร ครูนักประดิษฐ์นวัตกรรมพลังงานทดแทน รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับรางวัลระดับนานาชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อผู้พิการ กล่าวว่า ตนเริ่มต้นชีวิตครูอัตราจ้างที่วิทยาลัยการอาชีพศรีสังขาลย์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งพนักงานราชการ ประเภทครูผู้สอน สังกัดวิทยาลัยการอาชีพศรีสังขาลย์ เป็นระยะเวลากว่า 26 ปี และอยากที่จะส่งต่อความรู้ ให้การช่วยเหลือลูกศิษย์ให้ได้รับโอกาสและพัฒนาตนเอง รวมถึงลูกศิษย์ที่ขาดโอกาสเป็นผู้พิการให้ได้รับการช่วยเหลือให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพร้อมกับมีรายได้ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย เพราะลูกศิษย์คือ เครือข่ายที่ดี ที่เอามั่นสมองของผมไปกระจายความรู้

ครูทอน บัวเรือง รางวัลคุณากร ครูผู้ไม่หยุดความเป็นครู แม้จะเลยวัยเกษียณ ยังคงถ่ายทอดความรู้จนลูกศิษย์ ประสบความสำเร็จ กล่าวว่า คุณภาพการสอนของครูสามารถ เปลี่ยนชีวิตลูกศิษย์ได้ แม้ลูกศิษย์ที่เรียนรู้ช้าหรือมีข้อจำกัด ทางทรัพยากรระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท ครูต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง พยายาม เชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้ มีความหมายและนำไปใช้ได้จริง โดยปรับวิธีการสอนอยู่เสมอ สังเกตการตอบสนองของนักเรียน วิเคราะห์ข้อดี ข้อจำกัด และพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่หากครูมีใจรักและมุ่งมั่น พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ความสำเร็จของลูกศิษย์ คือ ดอกไม้

ที่หอมหวานที่สุดในสวนแห่งชีวิตครู และการศึกษาที่มี คุณภาพไม่ควรจำกัดอยู่แค่ในเมือง ทุกพื้นที่ควรมีโอกาส เท่าเทียมกัน

การจัดงานแถลงข่าวเปิดตัวครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ประเทศไทย และครูรางวัลคุณากร ประจำปี 2568 นับเป็นการยกย่องครูผู้ทุ่มเทชีวิตเพื่อการศึกษา ทั้งในพื้นที่ ห่างไกลและกลุ่มเปราะบาง ครูผู้ได้รับรางวัลไม่เพียงแต่ สร้างการเปลี่ยนแปลงให้ชีวิตลูกศิษย์ แต่ยังเป็นแบบอย่าง ของการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งต่อความรู้ และ สร้างแรงบันดาลใจให้ครูรุ่นใหม่และสังคมเห็นคุณค่าของครู การยกย่องครั้งนี้สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของครูในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน และการสร้างโอกาสเท่าเทียม ให้เด็กทุกพื้นที่ของประเทศ 🌟

ออกแบบการเรียนรู้ เปลี่ยนห้องเรียนให้มีชีวิต

การเรียนรู้ในยุคใหม่ ต้องเป็นมากกว่าแค่ถ่ายทอดความรู้ ครูจึงต้องออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์เด็กแต่ละคน เพื่อเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นพื้นที่ที่มีชีวิต

เรื่อง ขอบฟ้าในห้องเรียน

ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันอยู่ท่ามกลางความท้าทายของยุคที่ความรู้ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียน และนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากมหาศาลจากโลกออนไลน์ บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนแปลงจาก “ผู้สอนตามกรอบหลักสูตร” ไปสู่ “นักออกแบบการเรียนรู้” ที่ทำหน้าที่มากกว่าการส่งต่อเนื้อหา คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่จุดประกายการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดจากกระแสโลกเพียงอย่างเดียว แต่สะท้อนถึงความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบ Active Learning และพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ที่ต่างย้ำให้ครู “ออกแบบ” การเรียนรู้ ไม่ใช่เพียง “ปฏิบัติตามแผน”

แนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบใหม่

การออกแบบการเรียนรู้ (Learning Design) ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องซับซ้อน หรืออาศัยเทคโนโลยีระดับสูงเสมอไป ครูสามารถเริ่มต้นได้จากวิธีคิดง่าย ๆ ที่เน้นความหมายและบริบทของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ต่อไปนี้คือ 3 แนวทางที่โรงเรียนในประเทศไทยหลายแห่งได้ลงมือปฏิบัติแล้ว และพบว่าได้ผลลัพธ์ที่ชัดเจน

1. **ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน** การเริ่มต้นภาคเรียนใหม่ไม่จำเป็นต้องเปิดด้วยการแจกหนังสือเสมอไป โรงเรียนบางแห่งเลือกใช้วิธีตั้งคำถามร่วมกับนักเรียน เช่น “ถ้าเราจะเลี้ยงไก่ขายในโรงเรียน ต้องเรียนรู้อะไรบ้าง?” คำถามเช่นนี้ไม่เพียงกระตุ้นความคิดเชิงระบบ แต่ยังช่วยให้ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ จากนั้นครูจะสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงข้ามรายวิชา

2. **ออกแบบกิจกรรมที่มี “ความหมาย”** กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีไม่จำเป็นต้องซับซ้อน แต่ควรเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น การให้เด็กออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์งานชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะฝึกทักษะการใช้ภาษา การทำงานเป็นทีม การคิดอย่างมีระบบ และการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้เช่นนี้จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งที่เรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง

3. **ใช้การสะท้อนผลแทนการสอบ** หลายโรงเรียนเริ่มขยับจากการสอบวัดผลแบบเดิม ไปสู่กระบวนการสะท้อนการเรียนรู้ เช่น การให้นักเรียนถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอสะท้อนสิ่งที่ตนเรียนรู้ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน วิธีนี้ไม่เพียงวัดความเข้าใจเชิงลึก แต่ยังช่วยให้ครูเห็นพัฒนาการทางทักษะการคิด การสื่อสาร และความมั่นใจในตัวเองของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ระบบสนับสนุน ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน

แม้ครูจะมีแรงบันดาลใจและความตั้งใจในการพัฒนาการเรียนรู้ แต่หากขาดระบบสนับสนุนที่เหมาะสม บทบาท “นักออกแบบการเรียนรู้” ก็ยากจะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน โรงเรียน

ที่สามารถขับเคลื่อนแนวคิดนี้ได้จริง มักมีองค์ประกอบสนับสนุนสำคัญที่เห็นร่วมกัน ดังนี้

1. **ลดภาระงานนอกเหนือการสอน** ในหลายโรงเรียนครูต้องใช้เวลาไม่น้อยไปกับการงานเอกสาร งานกิจกรรม หรือการรายงานผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยตรง สิ่งเหล่านี้บั่นทอนเวลาและพลังของครูอย่างมาก โรงเรียนที่มีวิธีจัดการปัญหานี้อย่างเป็นระบบ เช่น

- แบ่งหน้าที่ภายในฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม และฝ่ายแผนงาน
- จัดเจ้าหน้าที่ธุรการ หรือ “ครูผู้ช่วยด้านเอกสาร”
- ใช้เทคโนโลยีช่วยลดขั้นตอนการจัดทำรายงาน
- เมื่อครูสามารถโฟกัสกับการออกแบบการเรียนรู้มากขึ้น ก็จะเกิดคุณภาพในชั้นเรียนโดยตรง

2. **กำหนด “วันเรียนรู้ของครู” อย่างสม่ำเสมอ** การพัฒนาครูไม่ควรเป็นเพียงกิจกรรมอบรมที่เกิดขึ้นปีละไม่กี่ครั้ง แต่ต้องฝังอยู่ในวิถีของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มักกำหนด “วันเรียนรู้ของครู” เดือนละ 1 ครั้ง หรือมากกว่านั้น โดยใช้เวลาเพื่อ

- ร่วมกันวางแผนหรือปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้
 - แลกเปลี่ยนผลลัพธ์ของการสอนจริง
 - ถอดบทเรียนร่วมกันในกลุ่มระดับชั้นหรือข้ามสาระ
- วันเรียนรู้ของครูยังเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่ทุกคนสามารถแบ่งปันแนวคิด ทดลองสิ่งใหม่ และตั้งคำถามเชิงวิชาชีพได้โดยไม่ถูกประเมินหรือตัดสิน

3. **จัดระบบ “ครูพี่เลี้ยง” (Mentor Teacher)** การพัฒนาครูไม่ใช่ภาระของครูเพียงคนเดียว แต่ต้องอาศัยการมี “พี่เลี้ยงทางวิชาชีพ” ที่สามารถสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ให้คำปรึกษา ติดตามแนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้

การพัฒนาครูต้องก้าวไปไกลกว่าการอบรมเบื้องต้น โดยต้องครอบคลุมถึงการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น การบูรณาการเครื่องมืออย่างมีกลยุทธ์ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

โรงเรียนที่มีระบบ Mentor Teacher ที่เข้มแข็งมักมีลักษณะร่วม คือ

- แต่งตั้งครูที่มีประสบการณ์และทักษะการสื่อสารที่ดี
- มีแนวทางให้ Mentor ทำงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงรายครั้ง
- สร้างระบบสะท้อนผลที่เน้นการเรียนรู้ ไม่ใช่การประเมินผล

บทบาทของพี่เลี้ยงจึงไม่ใช่ “ผู้ตรวจสอบ” แต่คือ “เพื่อนร่วมออกแบบ” ที่ช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจและกล้าทดลองวิธีใหม่ในการสอน

การเสริมพลังครู ก้าวสำคัญสู่การศึกษาแห่งอนาคต

การพัฒนาครูต้องก้าวไปไกลกว่าการอบรมเบื้องต้น โดยครอบคลุมถึงการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น การบูรณาการเครื่องมืออย่างมีกลยุทธ์ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ครูสามารถสร้างสรรค์ประสบการณ์

การเรียนรู้ที่ตอบโจทย์อนาคตได้อย่างเต็มศักยภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

- การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและนักเรียน (Digital Literacy) ในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ การสร้างความพร้อมด้านทักษะดิจิทัลให้กับทั้งครูและนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น ครูควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องในการใช้เครื่องมือดิจิทัลสำหรับการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์สื่อ และการวิเคราะห์ข้อมูล ขณะที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันและเกิดประโยชน์สูงสุด
- การบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (EdTech) อย่างมีกลยุทธ์ EdTech ไม่ใช่แค่เครื่องมือเสริม แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และบริบทของผู้เรียน รวมถึงความสามารถในการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การศึกษาที่มีคุณภาพไม่ได้เกิดขึ้นแค่ในห้องเรียน การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ปกครองสามารถมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน และชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยให้เสริมการออกแบบการเรียนรู้ของครูให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- การประเมินผลที่หลากหลายและครอบคลุม การประเมินไม่ควรจำกัดอยู่แค่การสอบวัดความรู้ แต่ควรรวมถึงการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น โครงการ การนำเสนอ ผลงาน และการสะท้อนตนเอง เพื่อให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้านและเป็นองค์รวม
- การสร้างวัฒนธรรมและนวัตกรรมในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อโรงเรียนส่งเสริมให้ครูเป็นนักออกแบบการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่เปิดกว้างและให้โอกาสครูสำหรับการทดลองสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความผิดพลาด รวมถึงมีพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้และให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้จะช่วยผลักดันการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูและผู้เรียนไปพร้อมกัน

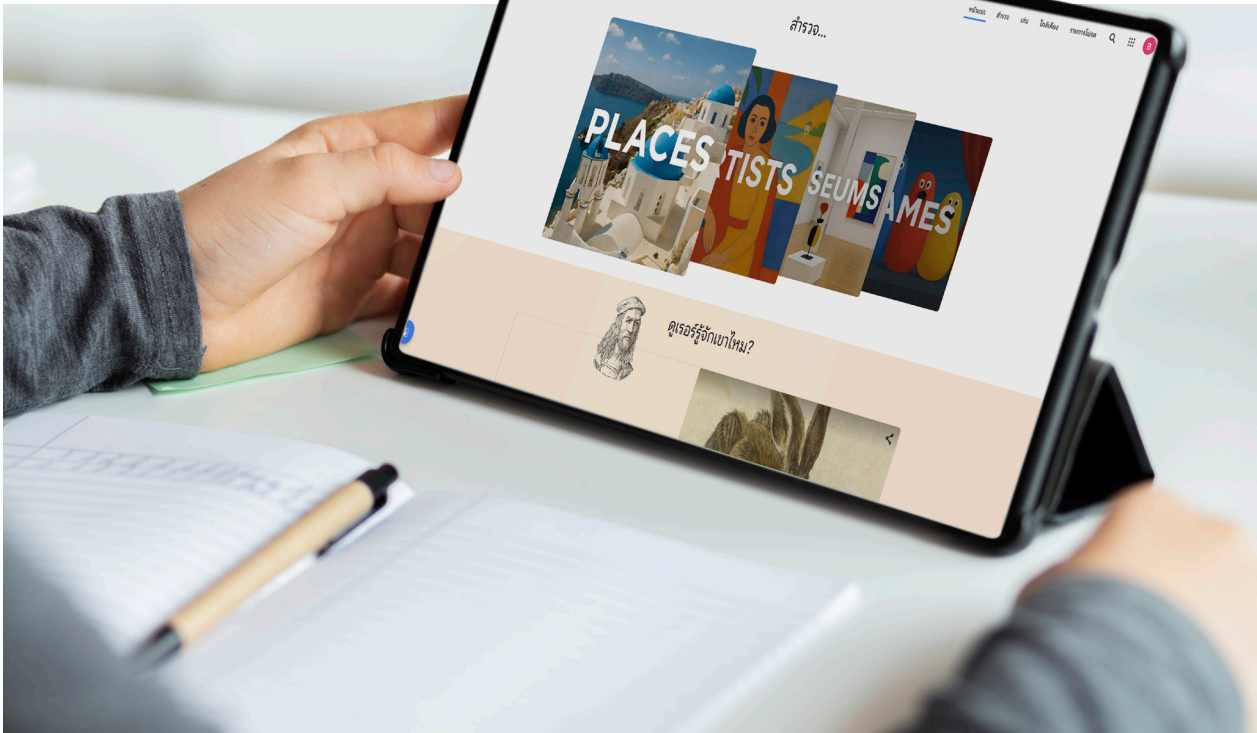
ระบบสนับสนุนเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดภาระงาน แต่ยังเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) อย่างแท้จริง ครูไม่รู้สึกวุ่นวายเพียงลำพัง แต่เป็นส่วนหนึ่งของทีมที่มีเป้าหมายร่วมกัน นั่นคือการออกแบบอนาคตของผู้เรียน

ไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นจากคำสั่งนโยบายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยระบบสนับสนุนภายในโรงเรียน และทัศนคติใหม่ของครูที่กล้าปรับเปลี่ยนบทบาท การลงทุนทั้งเวลาและความพยายามในจุดนี้อาจไม่เห็นผลทันที แต่จะค่อย ๆ สร้างโรงเรียนที่มีชีวิต ครูที่มีแรงบันดาลใจ และผู้เรียนที่เห็นคุณค่าและความหมายของการเรียนรู้จริง ๆ ๔

อ้างอิง

คุรุสภา. (2566). รายงานวิจัยเชิงนโยบายการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21. สถาบันอาศรมศิลป์. (2565). คู่มือ Design-Based Learning สำหรับครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566). สรุปผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565). เอกสารประกอบ การขับเคลื่อนนโยบายการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).

ทุกวันนี้คือวันแห่งศิลปะกับ Google Arts & Culture

ร่วมค้นพบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผสานความรู้และศิลปะไว้อย่างลงตัว
เติมเต็มแรงบันดาลใจและเปิดประตูสู่โลกใหม่ของการศึกษา

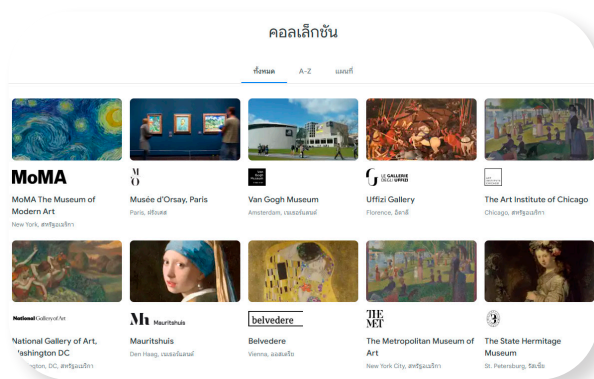
เรื่อง บุษบง รักชากรพิทย์

ลองจินตนาการว่าในทุก ๆ วัน คุณสามารถพบกับ “ผลงานศิลปะแห่งวัน” ที่คัดสรรมาอย่างพิถีพิถัน พร้อมเรื่องราวและแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ที่เติมเต็มความรู้ เปิดโลกทัศน์ และกระตุ้นจินตนาการให้กับวันธรรมดาของคุณ

Google Arts & Culture มอบประสบการณ์นี้ให้คุณแบบไม่มีค่าใช้จ่าย ผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย รวบรวมงานศิลปะจากทั่วโลก สถานที่ทางวัฒนธรรม และชุมชนศิลปะมากกว่า 2,000 แห่ง ในทุกมุมโลก คุณสามารถสำรวจคอลเลกชันพิเศษ เข้าร่วมทัวร์เสมือนจริง หรือค้นหาแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ที่เหมาะกับความสนใจของคุณ

สำรวจโลกศิลปะผ่านฟีเจอร์เด่นของ Google Arts & Culture

ในยุคดิจิทัลที่ทุกสิ่งสามารถเข้าถึงได้เพียงปลายนิ้ว Google Arts & Culture กลายเป็นแหล่งรวมศิลปะและวัฒนธรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้สำรวจโลกกว้างผ่านหน้าจอ ไม่ว่าคุณจะเป็นนักเรียน ศิลปิน หรือผู้ชื่นชอบการเรียนรู้โลกของศิลปะและวัฒนธรรมจะอยู่ใกล้แค่คลิกเดียว ด้วยฟีเจอร์ที่มีความโดดเด่น พร้อมทั้งยังช่วยเติมเต็มความรู้แรงบันดาลใจ และความสนุกสนาน ซึ่ง Google Arts & Culture จะมีฟีเจอร์ที่โดดเด่นอยู่ด้วยกัน 4 ฟีเจอร์

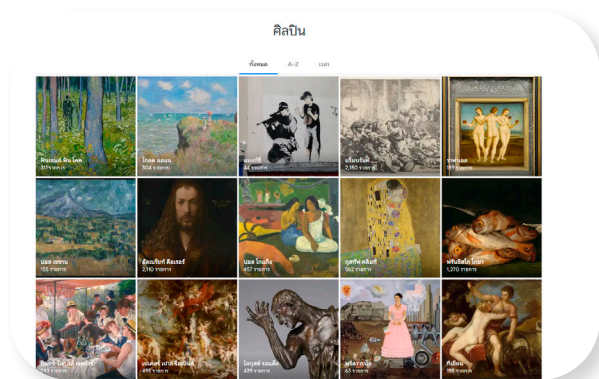

Museums

เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ กว่า 2,000 แห่ง

ก้าวเข้าสู่พิพิธภัณฑ์ชื่อดังทั่วโลกกว่า 2,000 แห่ง พร้อมชมคอลเลกชันศิลปะและโบราณวัตถุ ในรูปแบบเสมือนจริง ราวกับเดินชมเองในสถานที่จริง ไม่ว่าจะเป็นภาพวาดคลาสสิก จิตรกรรมสมัยใหม่ หรือวัตถุโบราณล้ำค่า คุณสามารถเข้าใกล้รายละเอียดของงานศิลปะได้ในทุกมุมมอง

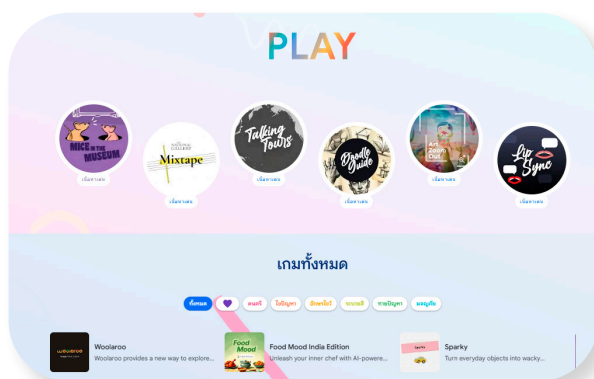

Artworks

ค้นพบผลงานศิลปะ กว่า 100,000 ชิ้น

เปิดโลกของงานศิลปคลาสสิกและสมัยใหม่จากศิลปิน และพิพิธภัณฑ์ชั้นนำทั่วโลก พร้อมข้อมูลเบื้องหลัง และเรื่องเล่าที่น่าหลงใหล ไม่ว่าคุณจะสนใจจิตรกรรม ประติมากรรม หรือภาพถ่าย ทุกชิ้นงานจะเชื่อมโยงคุณ กับความคิดและแรงบันดาลใจของศิลปิน

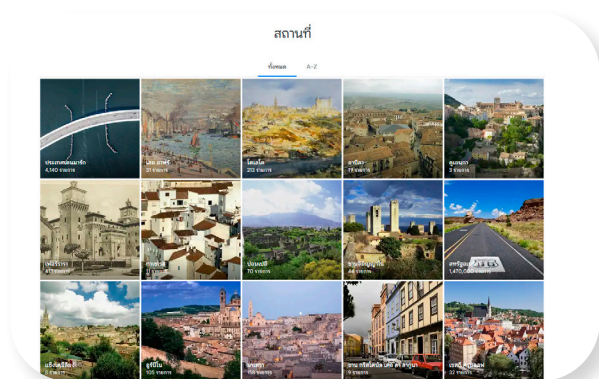

Theme & Games

สนุกกับเกมและ กิจกรรมสร้างสรรค์

เพลิดเพลินไปกับเกมระบายสี ปริศนาอักษรไขว้ และกิจกรรมสนุก ๆ ที่ช่วยเสริมความรู้และความคิด สร้างสรรค์ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีสีสัน ไม่เพียงแต่เป็นการเล่นเพื่อความบันเทิง แต่ยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง

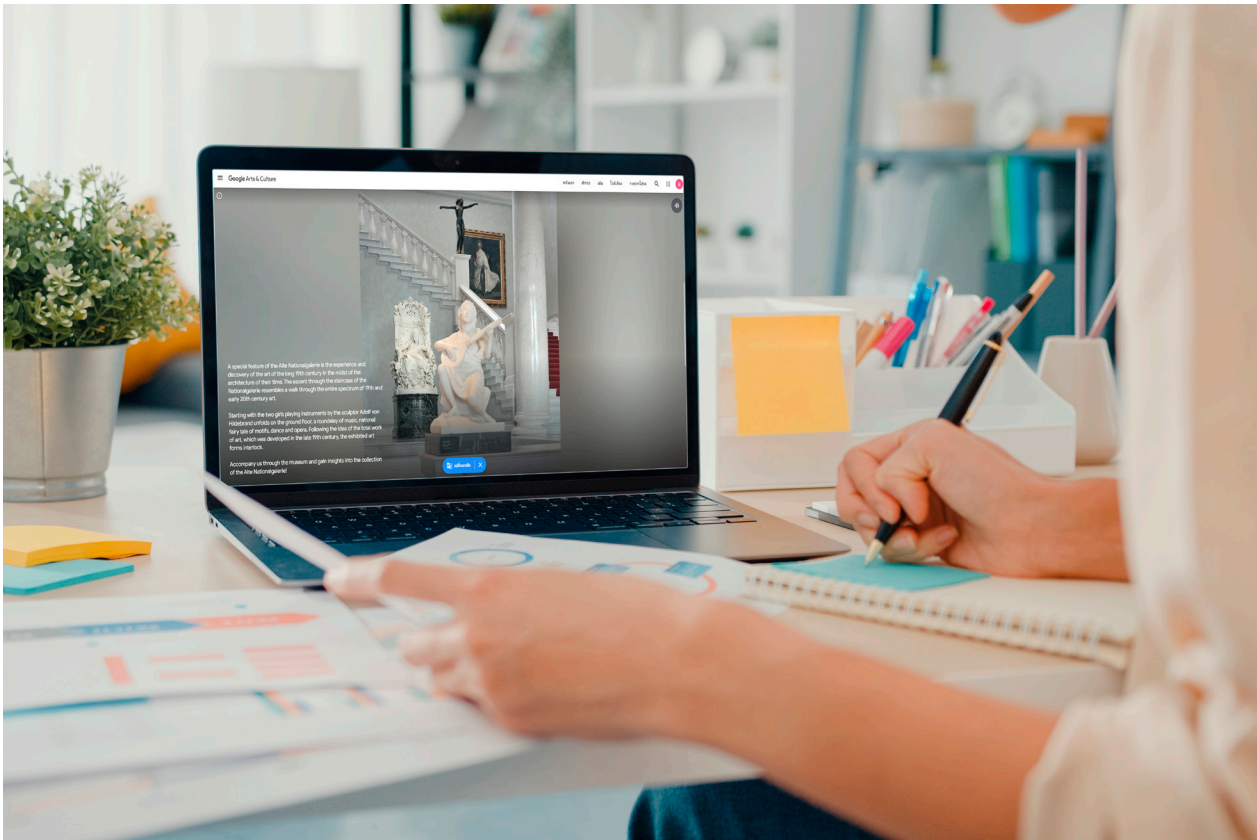

Cultural Sites

ท่องเที่ยวสถานที่วัฒนธรรม กว่า 10,000 แห่ง

ท่องโลกเสมือนจริงไปยังแลนด์มาร์กและสถานที่ ทางวัฒนธรรมที่สำคัญกว่า 10,000 แห่ง พร้อมข้อมูลเชิงลึกที่ช่วยให้เข้าใจบริบท และความหมายของแต่ละสถานที่ การสำรวจเหล่านี้ ไม่เพียงแต่เติมเต็มความรู้ แต่ยังเปิดโอกาสให้คุณ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของโลก ได้อย่างใกล้ชิด

ด้วย 4 พีเซอร์เด่นเหล่านี้ ทำให้ทุกวันของคุณเต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ ศิลปะ และการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด ไม่ว่าคุณ จะอยู่ที่ไหน ก็สามารถสำรวจโลกกว้างและเชื่อมต่อกับ วัฒนธรรมได้อย่างง่ายดาย

Google Arts & Culture ในการศึกษา

Google Arts & Culture มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้าง การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู นักเรียน และผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางศิลปะ และวัฒนธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และหลากหลาย แพลตฟอร์มนี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่อัลบั้มภาพงานศิลปะ และพิพิธภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ทางวิชาการ อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้สำหรับการสอน และการเรียนรู้ได้หลายมิติ ไม่ว่าจะเป็น

การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Engaged Learning)

การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยผู้เรียนสามารถ สืบค้นผลงานศิลปะ สถานที่วัฒนธรรม หรือเรื่องราว ประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ไม่เพียงแค่อ่านข้อมูลแบบนิ่ง ๆ แต่สามารถคลิก ดูภาพ 360 องศา หรือทดลองกิจกรรม เชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและ เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน

Google Arts & Culture ส่งเสริม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยผู้เรียน สามารถสำรวจผลงานศิลปะ สถานที่ วัฒนธรรม หรือเรื่องราวประวัติศาสตร์ ด้วยตนเอง ไม่เพียงแค่อ่านข้อมูลแบบนิ่ง ๆ แต่สามารถคลิกดูภาพ 360 องศา

การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) หนึ่งในคุณสมบัติเด่นของ Google Arts & Culture คือ การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน สามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง เลือกหัวข้อ ที่สนใจ และสำรวจแหล่งข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์และศิลปิน ทั่วโลก สิ่งนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญ ในศตวรรษที่ 21

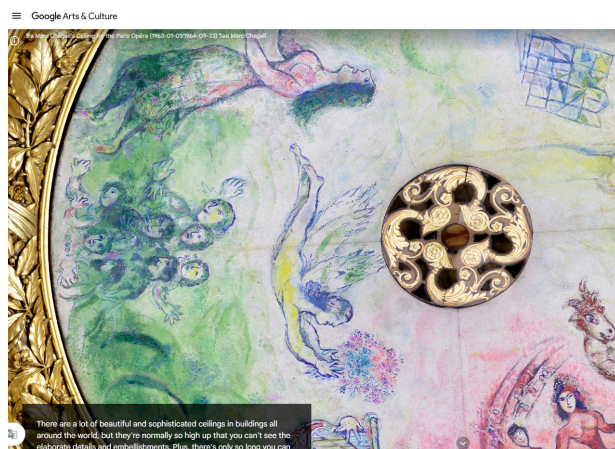
การสอนเชิงโครงงานและโครงสร้างการเรียนรู้ (Project-Based Learning & Curriculum Integration) ครูสามารถนำสื่อดิจิทัลและแหล่งข้อมูลออนไลน์ ไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบการสอนเชิงโครงงาน เช่น การสร้าง

โพรเจกต์ด้านศิลปะ การวิเคราะห์วัฒนธรรม หรือการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับรายวิชาอื่น ๆ เช่น สังคมศึกษา วรรณคดี หรือวิชาภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการและเห็นภาพรวมของความเชื่อมโยงระหว่างวิชา

การพัฒนาทักษะด้านสุนทรียศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ผ่านงานศิลปะและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ช่วยเสริมทักษะด้านสุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และการสังเกต ผู้เรียนได้ฝึกมุมมองเชิงวิพากษ์ การตีความ และการเชื่อมโยงแนวคิดกับบริบททางวัฒนธรรม ทำให้การศึกษาไม่จำกัดอยู่เพียงความรู้เชิงเนื้อหา แต่ขยายไปสู่การสร้างมุมมองใหม่ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งปลูกฝังความเข้าใจและคุณค่าที่ลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมและศิลปะรอบตัว

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม (Cross-Cultural Learning) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสศิลปะและวัฒนธรรมจากหลากหลายประเทศทั่วโลก ผ่านเรื่องราว ประสบการณ์ และมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่ยังปลูกฝังทัศนคติที่เปิดกว้างและเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการทำงานในโลกที่เชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็ว

การสนับสนุนการวิจัยและงานวิชาการ สำหรับนักศึกษาและนักวิจัย Google Arts & Culture เป็นแหล่งข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ด้วยข้อมูลภาพถ่ายความละเอียดสูง ข้อมูลเบื้องหลัง และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ด้วยรูปแบบดิจิทัล ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ ทุกเวลา ทำให้การเรียนรู้ไม่จำกัดเพียงชั่วโมงเรียน หรือห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ และจังหวะของตนเอง

Google Arts & Culture เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนเชิงโครงการ การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การสนับสนุนงานวิจัย และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลระดับโลกอย่างง่ายดายและไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน

สุดท้ายนี้ ไม่ว่าคุณจะทำสิ่งใดใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนอย่างสร้างสรรค์ ค้นคว้าข้อมูลสำหรับการเรียนหรือวิจัย หรือต้องการแรงบันดาลใจใหม่ ๆ สำหรับการสร้างสรรค์ ผลงานของตัวเอง โลกของศิลปะและวัฒนธรรมสามารถเป็นเพื่อนคู่คิดที่ช่วยเปิดมุมมองใหม่ ๆ ให้กับชีวิต และการเรียนรู้ ทำให้ทุกวันกลายเป็นวันที่เต็มไปด้วยศิลปะ แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์อย่างไม่มีสิ้นสุด 🌟

อ้างอิง

Google Arts & Culture, <https://artsandculture.google.com>.
Lucy Schwartz. (2021). Teaching with Google Arts & Culture. <https://blog.google/outreach-initiatives/arts-culture/teaching-google-arts-culture/>
Luke Edwards. (2022). What is Google Arts & Culture and How Can It Be Used for Teaching? Tips and Tricks. <https://www.techlearning.com/how-to/what-is-google-arts-and-culture-and-how-can-it-be-used-for-teaching-tips-and-tricks>

โค้ด คิด สุข

3 ทักษะเปลี่ยนอนาคต ที่โรงเรียนต้องปลูกฝัง เด็กไทย

เราพร้อมหรือยังกับการปลูกฝัง
3 ทักษะสำคัญที่จะเปลี่ยนอนาคต
ของเด็กไทยให้ก้าวไกลในยุคดิจิทัล

เรื่อง **Mindsmith**

เมื่อโลกหมุนเร็วจนตามแทบไม่ทัน และเทคโนโลยีแทรกซึมอยู่ในทุกมิติของชีวิต การเตรียมเด็กไทยให้พร้อมด้วยทักษะที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โรงเรียนในฐานะพื้นที่การเรียนรู้ต้องมีบทบาทในการปลูกฝังและส่งเสริมทักษะสำคัญที่เด็กยุคใหม่ต้องมี ได้แก่ “การเขียนโค้ดดิ้ง (Coding)” เพื่อเข้าใจกลไกของเทคโนโลยีและสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเอง “ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)” เพื่อให้พร้อมรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงด้วยมุมมองใหม่ และ “ความยืดหยุ่นทางใจ (Resilience)” ที่ช่วยให้พวกเขาก้าวข้ามอุปสรรค เรียนรู้จากความล้มเหลวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พวกเขาไม่เพียงแค่ “อยู่รอด” แต่สามารถ “เติบโตและนำการเปลี่ยนแปลง” ได้อย่างเต็มศักยภาพ

Coding: กุญแจสู่โลกแห่งการคิด

หลายคนอาจมองว่าโค้ดดิ้งเป็นเรื่องสำหรับโปรแกรมเมอร์เท่านั้น แต่โค้ดดิ้งคือเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบฝึกการคิด “เชิงตรรกะ” และ “วางแผนล่วงหน้า” ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะปัญหาและออกแบบวิธีแก้ไขในรูปแบบที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ซึ่งทักษะเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคต

สำหรับการเรียนภายในห้องเรียน ไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยโค้ดที่ซับซ้อนเสมอไป เด็ก ๆ สามารถสนุกกับการสร้างสรรค์ผ่าน “Block-Based Coding” เพื่อสร้างเกมหรือแอนิเมชัน ซึ่งจะช่วยจุดประกายความสนใจและพัฒนาทักษะพื้นฐานได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่รู้ตัว

Creativity: หัวใจแห่งนวัตกรรม

ในยุคปัจจุบันที่การแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน ความได้เปรียบทางการแข่งขันไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความรู้หรือข้อมูลแต่ยังรวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่

Resilience: พลังใจในโลกที่ไม่แน่นอน

ในโลกมีการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนสูง การเผชิญกับความท้าทาย ความล้มเหลว และความผิดพลาดถือเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทักษะความยืดหยุ่นทางใจหรือที่เรียกว่า “Resilience” ซึ่งหมายถึงความสามารถในการฟื้นฟูตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงกลายเป็นทักษะที่ขาดไม่ได้สำหรับเยาวชนในยุคปัจจุบัน

โรงเรียนในฐานะสถาบันการศึกษาจึงควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลอง ลงมือปฏิบัติ และยอมรับว่าความผิดพลาดก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้คุณค่ากับความพยายามและการเรียนรู้จากความล้มเหลว ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้สนับสนุนและผู้ชี้แนะมากกว่าการเป็นผู้ตัดสินความสำเร็จหรือความล้มเหลว เพื่อให้นักเรียนกล้าเผชิญหน้ากับความท้าทายด้วยความมั่นใจ และพร้อมเรียนรู้และเติบโตจากทุกความผิดพลาด

การบ่มเพาะความยืดหยุ่นทางใจให้แก่เด็กนักเรียนไม่เพียงแต่ช่วยให้สามารถรับมือกับความเครียดและแรงกดดันได้ดีขึ้น แต่ยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความพร้อมในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิต และสังคมอย่างยั่งยืน

อย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม รวมถึงเป็นรากฐานสำคัญของการแก้ไขปัญหาในทุกระดับ

บทบาทของครูผู้สอนในปัจจุบันจึงไม่ใช่เพียงแค่ถ่ายทอดความรู้แบบเดิม แต่ต้องเป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้กล้า “คิดนอกกรอบ” พร้อมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนกล้าทดลอง กล้าเสี่ยง และไม่กลัวความผิดพลาด เพราะความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และเป็นก้าวสำคัญสู่การเติบโตอย่างแท้จริง

การบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนสามารถทำได้หลากหลายวิธี โดยควรเชื่อมโยงกับบริบทและความสนใจของผู้เรียน เช่น การออกแบบโปรเจกต์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและปัญหาสังคม เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความรู้และการนำไปใช้จริง นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างการเขียนโค้ดในการสร้างผลงานศิลปะดิจิทัลยังช่วยพัฒนาทั้งความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงตรรกะไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ ศิลปะและดนตรียังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงจินตนาการและความรู้สึกอย่างเสรี ซึ่งช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมควบคู่ไปกับการคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขทั้งในด้านความคิดและจิตใจ

บทบาทของครูผู้สอนในปัจจุบัน ไม่ใช่เพียงแค่ถ่ายทอดความรู้แบบเดิม แต่ต้องเป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้กล้า “คิดนอกกรอบ” พร้อมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนกล้าทดลอง กล้าเสี่ยง และไม่กลัวความผิดพลาด ความล้มเหลว

บูรณาการ 3 ทักษะสู่การสร้าง พลเมืองโลกที่มีศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาทักษะใดทักษะหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการบูรณาการอย่างลงตัวของ 3 ทักษะสำคัญ ได้แก่ โค้ดดิ้ง (Coding) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และความยืดหยุ่นทางใจ (Resilience) เพื่อเตรียมความพร้อมให้เยาวชนเป็นพลเมืองโลกที่มีศักยภาพและพร้อมเผชิญกับความท้าทาย

ตัวอย่างหนึ่งของการบูรณาการ คือ การมอบหมายให้นักเรียนออกแบบโปรเจกต์ที่ต้องใช้ทักษะการเขียนโปรแกรมควบคู่กับการคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา ในการทำงานนักเรียนจะได้เผชิญกับอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ความยืดหยุ่นทางใจเพื่อฝ่าฟันและปรับตัวอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งเสริมทั้งการเรียนรู้เชิงลึกและทักษะชีวิตไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเปิดประตูสู่โลกการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น รวมถึงการทำงานเป็นทีมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาช่วยเพิ่มศักยภาพในการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การสร้างสรรค์ผลงานดิจิทัลยังเป็นพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงออกถึงจินตนาการและความสามารถได้อย่างเต็มที่

ด้วยแนวทางนี้ระบบการศึกษาจึงไม่เพียงแต่พัฒนาความรู้พื้นฐาน แต่ยังเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างยั่งยืน และเปิดโอกาสให้เยาวชนเป็นผู้มีศักยภาพในการเป็นผู้นำและพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต

ทักษะ Coding, Creativity และ Resilience ไม่ใช่แค่ความรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แต่เป็น “อาวุธสำคัญ” ที่ช่วยให้เด็กไทยก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และเติบโตอย่างมีคุณภาพ โรงเรียนและครูจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและส่งเสริมทักษะเหล่านี้อย่างจริงจัง เพื่อให้เด็กไทยพร้อมเป็นพลเมืองโลกที่มีศักยภาพและพร้อมรับมือกับทุกความท้าทายในอนาคต 🌐

อ้างอิง

- Resnick, M. (2017). *Lifelong Kindergarten: Cultivating Creativity through Projects, Passion, Peers, and Play*. MIT Press.
- National Research Council. (2012). *Education for Life and Work: Developing Transferable Knowledge and Skills in the 21st Century*. The National Academies Press.
- OECD (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- Harvard Graduate School of Education. (2020). *Teaching Resilience in Schools*.
- Code.org. (2023). *Benefits of Learning Computer Science*. Retrieved from <https://code.org/promote/benefits>

รู้หรือไม่? การสอนทักษะสำคัญ 3 อย่างนี้ ง่ายกว่าที่คิด

Coding

- **การเรียนรู้โค้ด**สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่อายุน้อย โดยใช้แพลตฟอร์มที่สนุกสนานอย่าง Scratch หรือ Code.org ซึ่งออกแบบมาให้เด็ก ๆ เข้าใจหลักการพื้นฐานของการเขียนโปรแกรมผ่านการลากวางบล็อกคำสั่ง
- **ทักษะการคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking)** สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสาขาวิชา เช่น การคิดเป็นขั้นตอนเพื่อแก้โจทย์คณิตศาสตร์ หรือวิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์

Creativity

- **การเล่นอิสระ (Free Play)** หนึ่งในวิธีที่ดีที่สุดในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก เพราะเปิดโอกาสให้พวกเขาได้ทดลองจินตนาการ และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยไม่มีข้อจำกัดหรือคำสั่งตายตัว
- **การส่งเสริมความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)** ในห้องเรียน คือ การสอนให้เด็กเชื่อว่าความสามารถของพวกเขาสามารถพัฒนาได้ผ่านความพยายาม ซึ่งจะกระตุ้นให้พวกเขากล้าคิด กล้าทำ กล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ

Resilience

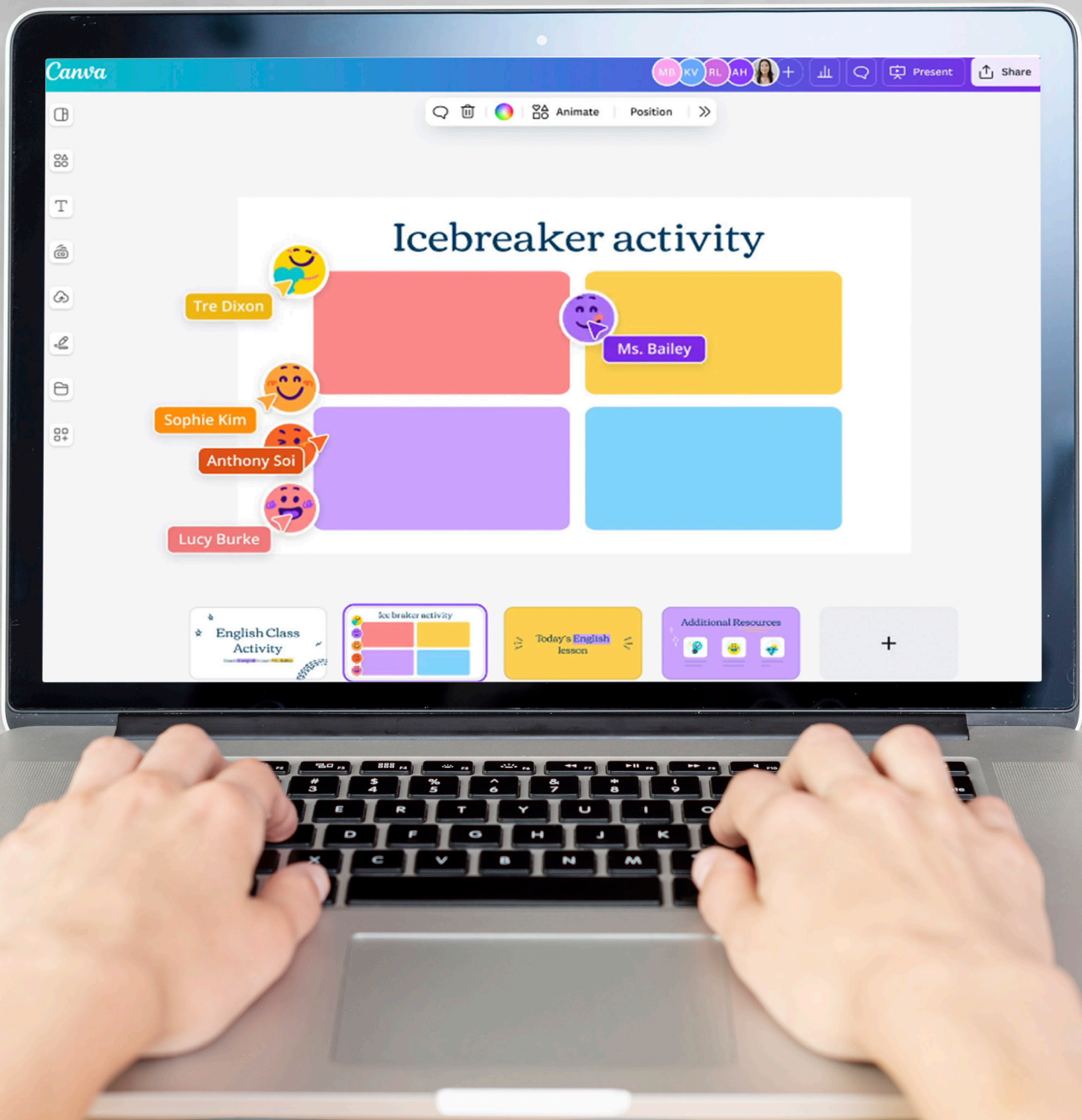
- **การรับฟังและให้กำลังใจ** เมื่อเด็กเผชิญความล้มเหลว ไม่ใช่ตัดสินหรือตำหนิ จะช่วยให้พวกเขามีความมั่นใจที่จะลุกขึ้นสู้และเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นได้ดีขึ้น
- **การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological Safety)** โรงเรียนและบ้านสามารถทำงานร่วมกันสร้างพื้นที่ให้เด็กได้ลองผิดลองถูก โดยไม่ต้องกลัวการถูกเยาะเย้ยหรือลงโทษเมื่อทำพลาด

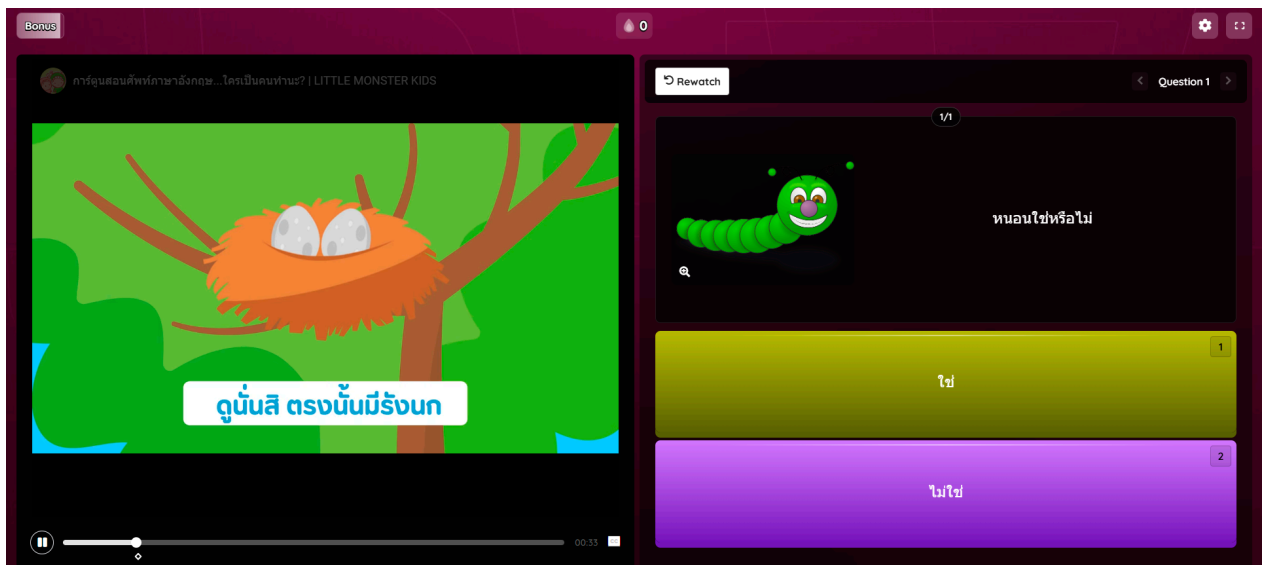
EdTech

เติมเวลาครู สร้างสรรค์ การเรียนรู้

เขียน EdCoach

เทคโนโลยีทางการศึกษา
ไม่ได้แค่ “ใช้ได้” แต่ต้อง
“ใช้เป็น” เพื่อช่วยครูลดงาน
ซ้ำซ้อน และช่วยให้สามารถ
สร้างห้องเรียนที่ตอบโจทย์
ผู้เรียนได้จริงในยุคใหม่

เมื่อในปัจจุบัน “ห้องเรียน” ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่สี่เหลี่ยมผืนผ้าของกระดานดำอีกต่อไป การผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการศึกษาหรือที่เรียกกันว่า EdTech (Education Technology) ที่เข้ามาช่วยสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ อีกทั้งยังก้าวเข้ามาเป็นทั้ง “ทางรอด” และ “ทางรุก” สำคัญของวงการการศึกษาไทยในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

ในอดีตภาพของกระดานดำ ชอล์ก และตำราเรียนอาจเป็นสัญลักษณ์ของการเรียนรู้ที่คุ้นตา ทว่าในปัจจุบัน โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ผลักดันให้การศึกษาต้องปรับตัว EdTech ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่ใช้สร้างบทเรียนออนไลน์ที่สวยงามน่าดึงดูดใจ หรือกิจกรรมอินเทอร์แอคทีฟที่ช่วยเสริมสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้เท่านั้น แต่หากนำมาใช้อย่างถูกวิธีและตรงจุด นี่คือ “ผู้ช่วยมือหนึ่ง” ที่ทรงพลัง ซึ่งจะเข้ามาช่วยปฏิบัติงานบทบาทของครูผู้สอนและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างก้าวกระโดด

การปฏิบัติงานธุรการของครูสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

ในบริบทของการศึกษาไทยยุคปัจจุบัน ที่ครูผู้สอนต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายมิติ การผสมผสานรวมเทคโนโลยีการศึกษา (EdTech) เข้ามาในกระบวนการเรียนการสอน ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการ ปฏิบัติงานธุรการเบื้องหลัง (Back-Office Tasks) ของครู ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

ลองพิจารณาถึงภาระงานอันมหาศาลที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของครู ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกการเข้า

ชั้นเรียนในทุกเช้า การประเมินคะแนนย่อยจากกิจกรรมต่าง ๆ การติดตามและบันทึกพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ไปจนถึงการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งรายเดือนและรายภาคเรียน งานเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมาก และอาจส่งผลให้ครูมีเวลาจำกัดในการทุ่มเทให้กับการออกแบบและพัฒนาแผนการสอนที่สร้างสรรค์ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเต็มที่ ทว่าด้วยศักยภาพของ EdTech งานธุรการเหล่านี้สามารถจัดการได้อย่างง่ายดายเพียงการกดไม่กี่ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระบบเช็คชื่ออัจฉริยะ: ลดขั้นตอน เพิ่มความแม่นยำ จากเดิมที่การเช็คชื่อนักเรียนในแต่ละคาบเรียนเป็นกระบวนการที่กินเวลาและอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ปัจจุบัน EdTech ได้นำเสนอระบบเช็คชื่ออัจฉริยะ ซึ่งช่วยจัดความจำเป็นในการเรียกชื่อนักเรียนทีละคน ครูสามารถนำแอปพลิเคชันหรือระบบที่ใช้เทคโนโลยีการสแกนใบหน้า หรือ QR Code มาให้นักเรียนเช็คอินเข้าห้องเรียนโดยอัตโนมัติ ข้อมูลการเข้าเรียนจะถูกบันทึกในระบบทันที ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยลดความผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล แต่ยังช่วยประหยัดเวลาอันมีค่าของครูในแต่ละวัน ทำให้สามารถเริ่มต้นกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แพลตฟอร์มประเมินผลฉับไว: วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อการพัฒนา เครื่องมือและแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้อยอดนิยม อาทิ Google Classroom, Kahoot หรือ Microsoft Teams ได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการประเมินผล ไม่เพียงแต่ช่วยในการตรวจให้

คะแนนแบบทดสอบหรือการบ้านได้โดยอัตโนมัติและรวดเร็ว แต่ยังสามารถในการแสดงผลสถิติภาพรวมของการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ ครูยังสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกที่ช่วยให้เห็นแนวโน้ม ปัญหา หรือจุดแข็งของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการสอนเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและส่งเสริมจุดแข็งของนักเรียนต่อไป

ระบบติดตามพัฒนาการรายบุคคล: สร้างการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์เฉพาะบุคคล การทำความเข้าใจพัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนอย่างลึกซึ้งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ClassDojo หรือ Student Dashboard เป็นตัวอย่างของ EdTech ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการติดตามและแสดงผลคะแนนความก้าวหน้าทางการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนแบบเรียลไทม์ ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถมองเห็นภาพรวมและรายละเอียดของนักเรียนแต่ละบุคคลได้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถให้คำแนะนำ ปรับแผนการสอน หรือออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมยิ่งไปกว่านั้น ยังช่วยให้การสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยข้อมูลที่เป็นรูปธรรม

แอปพลิเคชันจัดตารางและแจ้งเตือนอัจฉริยะ: เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเวลา การบริหารจัดการเวลาและวางแผนงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอน แอปพลิเคชันจัดตารางและแจ้งเตือนอัจฉริยะ ได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาคงเหลือสำคัญ หรือการวางแผนงานที่ขาดความต่อเนื่อง แอปพลิเคชันเหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถจัดตารางสอน วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เตือนนัดหมาย หรือแม้กระทั่งช่วยจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การลดภาระด้านการบริหารจัดการเหล่านี้ ช่วยให้ครูมีเวลาและสมาธิเพิ่มขึ้นในการโฟกัสกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การสอน และการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่

ดังนั้น การนำ EdTech มาใช้จึงไม่ใช่แค่เรื่องของเทคโนโลยี แต่เป็นการลงทุนในเวลาและศักยภาพของครู เพื่อให้พวกเขาก้าวจากการเป็นผู้สอน สู่การเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ที่แท้จริง EdTech จะช่วยให้ครูมีเวลาอันมีค่าในการมุ่งเน้นสร้างสรรค์บทเรียนที่กระตุ้นการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนรายบุคคล และเตรียมความพร้อมให้เยาวชนไทยก้าวสู่โลกอนาคตได้อย่างมั่นใจ

ไม่ใช่แค่ “ใช้ได้” ครูยุคใหม่ต้อง “ใช้เป็น”

การนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (EdTech) มาปรับใช้ ในสถาบันการศึกษา ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การรู้จักเปิดแอปพลิเคชัน หรือคลิกลิงก์ตามคำสั่งเท่านั้น หากแต่หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในบริบทของ ผู้เรียนสามารถเลือกใช้เครื่องมือ EdTech ได้อย่าง “เหมาะสม” กับเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิสัยทัศน์ที่เฉียบคม และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือ ความสามารถในการ “วิเคราะห์และปรับปรุงการสอน” อย่างมีประสิทธิภาพ จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี

ครูผู้สอนที่สามารถ “ใช้เทคโนโลยีเป็น” ไม่ใช่เพียงแค่ ผู้ใช้งานเครื่องมือดิจิทัลทั่วไป แต่คือ “ผู้ออกแบบการเรียนรู้ ยุคใหม่” ที่ใช้ EdTech เป็นพลังขับเคลื่อนในการยกระดับ คุณภาพของชั้นเรียนให้ก้าวหน้าและตอบโจทย์ความต้องการ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ครูยุคใหม่จึงควรมีทักษะ สำหรับการใช้งาน EdTech ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

การวิเคราะห์พฤติกรรมและผลลัพธ์ของนักเรียน ได้อย่างเฉียบคม EdTech มีศักยภาพในการรวบรวม และนำเสนอ ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้ ของนักเรียนในหลากหลายมิติ อาทิ รูปแบบการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมออนไลน์ ความถนัดเฉพาะด้านที่ปรากฏจากการทำ แบบฝึกหัด หรือแม้กระทั่งความเร็วในการเรียนรู้เนื้อหา แต่ละส่วน ครูสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อทำความเข้าใจ ในศักยภาพ ความสนใจ และจุดที่นักเรียนต้องการการสนับสนุน เป็นรายบุคคล เพื่อนำไปสู่การปรับรูปแบบการสอน การจัด กิจกรรม หรือการจัดหาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่ตอบสนอง ต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่าง เหมาะสมและแม่นยำยิ่งขึ้น

การปรับเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างตรงจุดและยืดหยุ่น ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Systems) และเครื่องมือประเมินผลอัตโนมัติที่มาพร้อมกับ EdTech ช่วยให้ครูได้รับการประเมินแบบทันที (Real-Time Feedback) และข้อมูลความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนเป้าหมาย กิจกรรม หรือวิธีการสอนได้ตามสถานการณ์จริง ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับแผนการสอนแบบตายตัว ทั้งยังสามารถออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างทันทั่วทั้ง ทั้งการเพิ่มความท้าทายหรือการให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม

การออกแบบบทเรียนที่สร้างสรรค์และตอบสนองความสนใจของนักเรียน เมื่อครูมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ก็สามารถออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอนให้เหมาะกับศักยภาพที่หลากหลายได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านเกม (Gamification) การใช้คลิปวิดีโอเพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาที่ซับซ้อน การออกแบบโครงงานที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง หรือส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากยิ่งขึ้น

การประหยัดเวลาในการจัดการงานธุรการอย่างมหาศาล EdTech เข้ามาช่วยลดภาระงานธุรการ เช่น การตรวจการบ้านแบบเดิมด้วยมือ การเช็คชื่อนักเรียนทีละคน หรือการจัดทำรายงานด้วยเอกสารกระดาษ ทำให้ครู

มีเวลาเพิ่มขึ้นในการออกแบบบทเรียนที่ท้าทาย พัฒนาสื่อการสอนใหม่ ๆ และดูแลนักเรียนรายบุคคลได้อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

EdTech ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือลดทอนภาระงานที่ซับซ้อน แต่คือโอกาสสำคัญในการคืนเวลาและเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้พวกเขาสามารถมุ่งเน้นไปที่ภารกิจหลักอย่างการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน และการเนรมิตห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา เมื่อเทคโนโลยีอยู่ภายใต้การดูแลของครูที่ใช้มันอย่างชาญฉลาด EdTech จะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนอันสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาการศึกษาไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนไปพร้อมกัน ทั้งครูผู้สอนและนักเรียน 🌱

อ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2566). แนวทางการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (EdTech) ในสถานศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษา พ.ศ. 2566-2580.
- UNESCO. (2023). Technology in Education: A Tool on the Path to Quality Learning.
- EdTech Hub. (2022). Technology in Education: What the Research Tells Us.
- Google for Education. (2023). Case Studies: How Educators Use EdTech Tools to Enhance Learning. ClassDojo, Google Classroom, Microsoft Teams, Kahoot.
- อ้างอิงบทวิเคราะห์และแนวปฏิบัติบางส่วนจากการถอดบทเรียนของโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่และขอนแก่น (2565-2566).

รวมสุดยอด EdTech Tools ตัวช่วยครูยุคใหม่

หมวด	เครื่องมือแนะนำ	ใช้ทำอะไรได้บ้าง
เช็คชื่อ / จัดการห้องเรียน	 Classroom Attendance Class123 QR Attendance	เช็คชื่อแบบอัตโนมัติ จัดการห้องเรียน ลดงานเอกสาร
สร้างแบบฝึก / แบบทดสอบ	 Kahoot Quizizz Google Forms Wordwall	สร้างแบบทดสอบสนุก ๆ ให้คะแนนอัตโนมัติ
ติดตามพัฒนาการนักเรียน	 ClassDojo Seesaw	สื่อสารกับผู้ปกครอง ติดตามพฤติกรรมและทักษะของนักเรียน
สื่อการสอนออนไลน์	 Nearpod Canva for Education YouTube Edu	ทำสื่อการสอนอินเทอร์แอคทีฟ สร้างสไลด์สวย ๆ ใช้งานฟรี
จัดตาราง / วางแผน	 Trello Google Calendar Notion	วางแผนการสอน เตือนนัดหมาย ทำงานเป็นทีมในโรงเรียน

AI Literacy

เรื่อง ปัญญาดิจิทัล

สร้างพลเมืองดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ

“รู้เท่าทัน AI” หรือ AI Literacy คือ ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่แค่ใช้เป็น แต่ต้องเข้าใจอย่างมีวิจารณญาณ มีจริยธรรม และรู้เท่าทันผลกระทบ เพื่อให้ครู และนักเรียนไทยพร้อมรับมือกับโลกดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เนื่องจากในปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องปฏิบัติการวิจัยหรือภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น หากแต่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษา การส่งเสริม “ทักษะการรู้เท่าทัน AI” (AI Literacy) จึงนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่ครู และนักเรียนไทยควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้อย่างมีวิจารณญาณ รอบคอบ และยั่งยืนในโลกยุคใหม่

AI Literacy คืออะไร และทำไม จึงสำคัญต่อครูไทย

AI Literacy หรือ “ความรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์” คือ ความสามารถในการเข้าใจหลักการทำงานของระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบของ AI ต่อสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตประจำวันอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการใช้งาน AI อย่างมีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ และคำนึงถึงผลกระทบที่อาจตามมา โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้งในทุกมิติของชีวิต AI Literacy จึงกลายเป็นทักษะที่จำเป็น ไม่ต่างจากการรู้หนังสือหรือทักษะด้านดิจิทัล

สำหรับบริบทของการศึกษา AI ได้เข้ามามีบทบาทในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันช่วยสอน โปรแกรมวิเคราะห์ผลการเรียนรายบุคคล เครื่องมือสร้างเนื้อหาอัตโนมัติ หรือแม้แต่ Chatbot ที่ช่วยนักเรียนค้นคว้าข้อมูล การปรากฏของ AI ในห้องเรียนไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป ครูจึงต้องมีความสามารถในการเข้าใจกลไกการทำงานของ AI เพื่อสามารถประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่นำมาใช้ และสามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับ AI ให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ครูที่มี AI Literacy จะไม่เพียงแค่ใช้เทคโนโลยีเป็น แต่ยังสามารถวางบทบาทของ AI ในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และช่วยชี้แนะนักเรียนให้ตระหนักถึงการใช้งาน AI อย่างมีสติและจริยธรรม

ยิ่งไปกว่านั้น ความรู้เท่าทัน AI ยังช่วยให้ครูสามารถปลูกฝังทักษะที่สำคัญให้กับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแยกแยะข้อมูลจริง-เท็จ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ไปจนถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสร้างสรรค์ ไม่ใช่เพียงแค่การบริโภคเท่านั้น นักเรียนจะสามารถเติบโตเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีภูมิคุ้มกัน ไม่หลงเชื่อหรือพึ่งพา AI อย่างไร้การกลั่นกรอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

แนวทางการพัฒนา AI Literacy ในห้องเรียนไทย

การส่งเสริม AI Literacy ในห้องเรียนไทย ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี แต่ยังเป็นการเตรียมพวกเขาให้พร้อมต่อโลกอนาคตที่ AI เข้ามาสัมผัสบทบาทมากขึ้นทุกวัน ซึ่งครูสามารถนำแนวทางต่อไปนี้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

เริ่มจากความเข้าใจพื้นฐาน การเริ่มต้นที่ดีที่สุดคือ การทำให้ AI กลายเป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับนักเรียน ครูควรสร้างความเข้าใจเบื้องต้นว่า AI คืออะไร ทำงานอย่างไร และมีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง เช่น การแนะนำให้เห็นตัวอย่าง AI รอบตัว เช่น ระบบแนะนำวิดีโอใน YouTube ฟังก์ชันการแปลภาษาใน Google Translate หรือแอปพลิเคชันเรียนภาษาที่ใช้ AI

ในการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน การเริ่มต้นด้วยตัวอย่างที่จับต้องได้ จะช่วยลดความหวาดกลัวหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับ AI และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้เพิ่มเติม

สอดแทรกเรื่องจริยธรรมและความรับผิดชอบ AI Literacy ที่แท้จริงต้องควบคู่กับจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการใช้ AI อย่างรับผิดชอบ เช่น ไม่คัดลอกคำตอบจาก AI โดยไม่พิจารณา ไม่ใช่ AI เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเท็จ หรือบิดเบือนข้อเท็จจริง การจัดกิจกรรมในลักษณะของสถานการณ์จำลอง (Scenario-Based Learning) เช่น ให้กรณีศึกษาว่านักเรียนได้รับเนื้อหาจาก AI แล้วจะเลือกใช้หรือไม่เพราะเหตุใด เป็นการเปิดพื้นที่ให้นักเรียนฝึกตัดสินใจ ฝึกคิดเชิงจริยธรรม และรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา การรู้เท่าทัน AI ไม่ใช่แค่การใช้งานได้เท่านั้น แต่รวมถึงการเข้าใจข้อจำกัด วิเคราะห์ข้อมูล และรู้เท่าทันอคติที่อาจแฝงอยู่ในเทคโนโลยี ครูสามารถส่งเสริมทักษะเหล่านี้ผ่านกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เช่น ให้นักเรียนออกแบบวิธีใช้ AI เพื่อแก้ปัญหาในห้องเรียน ในโรงเรียน หรือในชุมชน พร้อมทั้งให้พวกเขาตั้งคำถาม วิเคราะห์ความเหมาะสม และประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ AI การเรียนรู้

ลักษณะนี้จะสามารถช่วยให้นักเรียนมองเห็น AI เป็นเครื่องมือเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดี ไม่ใช่เพียงอุปกรณ์อัตโนมัติ

สร้างพื้นที่ทดลองและเรียนรู้ร่วมกัน การให้โอกาสนักเรียนได้ลงมือทดลองใช้ AI อย่างปลอดภัยเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญ เช่น การให้นักเรียนใช้เครื่องมือแปลภาษา แล้วให้วิเคราะห์ว่าผลลัพธ์เหมาะสมหรือมีข้อผิดพลาดตรงไหน หรือการใช้ AI เพื่อสร้างสรรค์งานเขียน แล้วพูดคุยถึงข้อดีและข้อจำกัดของเนื้อหาที่ได้ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และเข้าใจถึงบทบาทของตนในฐานะผู้ใช้ AI อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนโดยเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย สามารถช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เท่าทันเทคโนโลยีอย่างแท้จริง

การพัฒนา AI Literacy จึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวหรือจำกัดอยู่เฉพาะในวิชาคอมพิวเตอร์ แต่เป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถปลูกฝังผ่านทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ ครูไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำพานักเรียนเข้าสู่โลกของ AI อย่างรู้เท่าทัน มีจริยธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างคุณค่าให้กับตนเองและสังคม

รู้เท่าทัน AI เพื่ออนาคตการศึกษาไทย

บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ไม่ใช่เพียงแค่ผู้ถ่ายทอดความรู้เหมือนในอดีตอีกต่อไป แต่ครูต้องกลายเป็น “ผู้นำทางดิจิทัล” (Digital Navigator) ที่คอยชี้แนะให้นักเรียนสามารถเดินทางในโลกเทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และรู้จักใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ในยุคที่ AI เข้ามามีบทบาทอย่างแพร่หลายทั้งในชีวิตประจำวันและในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ครูจึงต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจใน AI อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม เพื่อเป็นผู้แนะนำที่สามารถช่วยนักเรียนฝ่าฟันความซับซ้อนและความท้าทายของโลกดิจิทัลได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

ครูต้องกลายเป็น “ผู้นำทางดิจิทัล” (Digital Navigator) ที่คอยชี้แนะให้นักเรียนสามารถเดินทางในโลกเทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และรู้จักใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมและพัฒนา AI Literacy ในหมู่ครูไทยจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและจำเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ให้กับครู พร้อมทั้งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับ AI ลงในหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและครบถ้วน เพื่อให้ครูทุกคนมีความพร้อมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและทันสมัย ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันและสามารถรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อควรระวังในการใช้ AI เพื่อการศึกษา

แม้ว่า AI จะเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังและสามารถยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การใช้งานอย่างรู้เท่าทันและระมัดระวังยังคงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงทั้งความถูกต้อง จริยธรรม และความปลอดภัยในการใช้งาน ดังนั้นครูและนักเรียนควรตระหนักถึงข้อควรระวังสำคัญต่อไปนี้

อย่าเชื่อทุกอย่างที่ AI บอก ถึงแม้ว่า AI จะสามารถสร้างคำตอบหรือข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและน่าเชื่อถือในบางกรณี แต่ก็ยังมีความเสี่ยงที่ AI จะให้ข้อมูลผิดพลาด คลาดเคลื่อน หรือแฝงด้วยอคติจากชุดข้อมูลที่ใช้ในการฝึกสอน ระบบ AI ไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้เสมอไป ผู้ใช้จึงควรมีวิจารณญาณตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจาก AI ด้วยการเปรียบเทียบกับหลายแหล่ง เพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือก่อนนำไปใช้งานจริง

ระวังข้อมูลส่วนตัว การใช้งานแพลตฟอร์ม AI โดยไม่ระมัดระวังอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลที่มีความสำคัญ เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รหัสประจำตัว หรือข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียนและครู ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการป้อนข้อมูลเหล่านี้ลงในระบบ AI โดยเด็ดขาด เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

AI คือ ผู้ช่วย ไม่ใช่ผู้ตัดสิน บทบาทของ AI ควรเป็นเครื่องมือเสริมการเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่มาแทนที่กระบวนการคิด วิเคราะห์ หรือการตัดสินใจของมนุษย์ นักเรียนไม่ควรพึ่งพา AI อย่างสิ้นเชิง เช่น การให้ AI ทำการบ้านแทนโดยไม่เข้าใจเนื้อหา เพราะนั่นจะทำให้สูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ที่แท้จริง ควรใช้ AI เพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูล อธิบายแนวคิด หรือยืนยันความเข้าใจในเนื้อหา และใช้ความคิดของตนเองเป็นหลักในการเรียนรู้

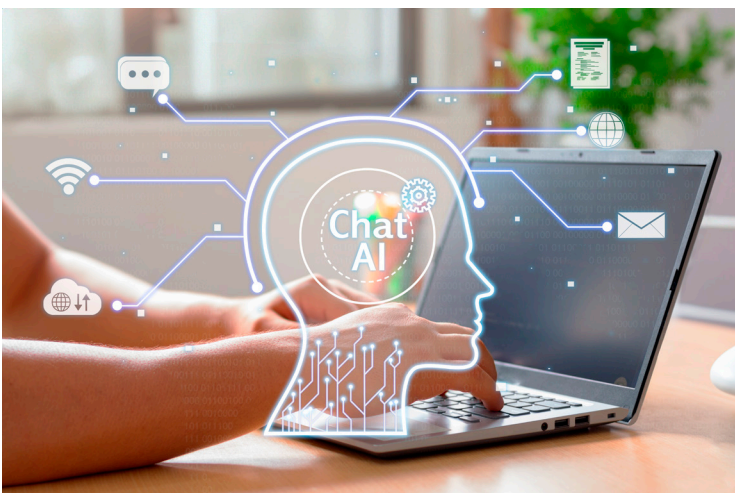
ใช้ AI อย่างมีจริยธรรม การใช้งาน AI ในบริบททางการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ผู้ใช้งานควรตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาที่ได้จาก AI ให้เหมาะสมกับบริบท ไม่คัดลอกหรืออ้างว่าเป็นผลงานของตนโดยไม่ให้เครดิต การอ้างอิงหรือระบุที่มาของข้อมูลที่ได้จาก AI จึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษามาตรฐานทางวิชาการ

ความเข้าใจและตระหนักถึงข้อควรระวังเหล่านี้ จะทำให้การใช้ AI ในการศึกษาจะกลายเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าและปลอดภัย ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถพัฒนาในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

AI ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อแทนที่ครูหรือนักเรียน แต่เป็น “คู่มือดิจิทัล” ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการเรียนรู้ของทั้งสองฝ่าย เมื่อเรามีความรู้เท่าทัน AI และสามารถใช้เทคโนโลยีนี้ได้อย่างรับผิดชอบ มีจริยธรรมและตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การบ่มเพาะทักษะ AI Literacy ตั้งแต่วัยนี้จึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ และร่วมกันสร้างสังคมที่ยั่งยืน มีความน่าอยู่สำหรับทุกคนในอนาคตอย่างแท้จริง

อ้างอิง

- Ng, A. (2023). AI Literacy: An Essential Skill for the 21st Century. AI Education Institute.
- UNESCO. (2021). AI and Education: Guidance for Policy-makers. <https://unesdoc.unesco.org>
- Chan, T. W., et al. (2022). Designing AI-infused Classrooms: Ethical and Pedagogical Considerations. Educational Technology & Society.

Data Smart School

โรงเรียน กับการกิจ จัดการข้อมูล อย่างปลอดภัย และโปร่งใส

“ข้อมูล” หัวใจสำคัญของ
การบริหารจัดการในโรงเรียน
การดูแลข้อมูลอย่างปลอดภัย
โปร่งใสจึงเป็นพื้นฐานสำคัญ
ในการสร้างความเชื่อมั่น
และส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัล
ที่ยั่งยืนในสถานศึกษา

เรื่อง DATA SAGE

เมื่อข้อมูลกลายเป็นทรัพยากรสำคัญของทุกภาคส่วน ระบบการศึกษาที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลง ได้อีกต่อไป โรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่แห่งการเรียนรู้เชิงเนื้อหา แต่ยังต้องเป็นองค์กรที่สามารถบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และโปร่งใส เพื่อปกป้องสิทธิของผู้เรียนและส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัลที่ยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในอนาคต

การก้าวสู่การเป็นโรงเรียนอัจฉริยะด้านการบริหารข้อมูล (Data Smart School) จึงไม่ใช่เพียงการมีระบบคอมพิวเตอร์หรือใช้โปรแกรมจัดการ แต่คือการตระหนักว่า ข้อมูลนักเรียน คือ เรื่องละเอียดอ่อน ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และความมั่นคงในอนาคตของเด็กแต่ละคน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดเก็บ และใช้ข้อมูล พร้อมสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากร ใช้ข้อมูลอย่างรับผิดชอบ

โรงเรียนกับการจัดการข้อมูล อย่างรอบคอบ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ละเอียดอ่อนมากที่สุดประเภทหนึ่ง ทั้งในเชิงปริมาณและความอ่อนไหวของข้อมูล ข้อมูลนักเรียนไม่ได้มีเพียงคะแนนสอบหรือผลการเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อมูลพฤติกรรม ผลการเรียนรู้ ภาวะสุขภาพ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว รวมไปถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง

หากข้อมูลเหล่านี้ถูกจัดเก็บหรือเผยแพร่อย่างไม่เหมาะสม ย่อมเสี่ยงต่อการรั่วไหล การถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด หรือสร้างผลกระทบทางจิตใจและสังคมต่อตัวนักเรียนโดยตรง เช่น การถูกตีตรา การล้อเลียน ไปจนถึงการถูกเลือกปฏิบัติในโรงเรียนหรือในชุมชน

นอกจากผลกระทบส่วนบุคคลแล้ว โรงเรียนเองก็อาจเสี่ยงต่อการเสียความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและสาธารณชน รวมถึงอาจละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วอย่างเป็นทางการ ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการข้อมูลให้เป็นระบบและมีความรับผิดชอบ ยิ่งข้อมูลต้องถูกส่ง เชื่อมโยง และนำไปใช้มากเท่าใด ยิ่งจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการที่รัดกุมและมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง ทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล การควบคุมการเข้าถึง และการตรวจสอบย้อนกลับได้ทุกขั้นตอนตามหลักการของการกำกับดูแลข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Data Governance) ที่ดีเพราะในยุคที่ข้อมูลคือ ทรัพย์สิน โรงเรียนก็ต้องมีความสามารถในการบริหารทรัพย์สินอย่างมืออาชีพเช่นกัน ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการข้อมูล โดยอ้างอิงหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

ความเป็นส่วนตัว ข้อมูลของเด็กถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นักเรียนต้องได้รับการเคารพ โรงเรียนจึงควรเก็บและใช้ข้อมูลอย่างจำเป็นเท่านั้น และมีมาตรการป้องกันไม่ให้ข้อมูลถูกเปิดเผยเกินขอบเขต เพื่อให้เด็กนักเรียนยังคงได้รับการคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ความปลอดภัย การป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลหรือถูกเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหัวใจสำคัญ เพราะหากข้อมูลถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด อาจสร้างความเสียหายทั้งต่อนักเรียนและชื่อเสียงของโรงเรียน การลงทุนในระบบรักษาความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ความแม่นยำ ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการโรงเรียน เมื่อโรงเรียนใช้ข้อมูลที่แม่นยำ ก็จะช่วยให้การติดตามพัฒนาการของนักเรียนเป็นไปอย่างตรงจุด วางแผนการเรียนการสอนได้เหมาะสม และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ความโปร่งใส การจัดการข้อมูลโปร่งใสจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เข้าใจได้ง่ายว่า ข้อมูลถูกนำไปใช้อย่างไร และเพื่อประโยชน์ใด สิ่งนี้จะช่วยลดข้อกังวลและเพิ่มความร่วมมือจากทุกฝ่าย

แนวทางสู่ Data Smart School

โรงเรียนไม่เพียงต้องสอนหนังสือ แต่ต้องรับบทบาทหน้าที่ใหม่ในการเป็น “ผู้จัดการข้อมูล” (Data Manager) ที่มีความรับผิดชอบ การพัฒนาไปสู่ Data Smart School จึงไม่ใช่เรื่องของเทคโนโลยีอย่างเดียว แต่รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลอย่างปลอดภัย โปร่งใส และมีจริยธรรม โดยแนวทางสำคัญมีดังนี้

มีระบบจัดการข้อมูลที่ปลอดภัย ความปลอดภัยของข้อมูลถือเป็นพื้นฐานที่โรงเรียนทุกแห่งต้องมี เริ่มจากการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงอย่างเหมาะสมให้เฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องเท่านั้นสามารถดูหรือแก้ไขข้อมูลได้ นอกจากนี้ควรเลือกใช้ระบบ Cloud หรือ Software ที่มีมาตรฐานการเข้ารหัส (Encryption) และระบบสำรองข้อมูล (Backup) เพื่อป้องกันการสูญหาย อีกทั้งการจัดทำ Data Inventory เพื่อตรวจสอบและบันทึกว่าข้อมูลแต่ละประเภทถูกจัดเก็บ ใช้งาน และเผยแพร่ในลักษณะใด จะช่วยให้โรงเรียนมีภาพรวมการจัดการข้อมูลที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ การมีระบบเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดความเสี่ยง แต่ยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และสังคมในภาพรวม พร้อมส่งเสริมการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

สร้างความเข้าใจเรื่องการทิ้งร่องรอยดิจิทัลให้ครูและนักเรียน หนึ่งในทักษะสำคัญของโลกออนไลน์ คือ การตระหนักถึงการทิ้งร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint) หรือร่องรอยดิจิทัลที่เกิดขึ้นจากการโพสต์ แชร์ หรือส่งต่อข้อมูล เด็กนักเรียนควรได้รับการสอนให้เข้าใจว่า สิ่งของตนเองเผยแพร่ในวันนี้อาจส่งผลต่อภาพลักษณ์และโอกาสในอนาคต ส่วนครูและผู้บริหารก็ควรตระหนักถึงความเสี่ยงจากการส่งต่อข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบที่มา เพราะอาจสร้างความเสียหายทั้งต่อตนเองและโรงเรียนได้ รวมถึงการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างระมัดระวังและคำนึงถึงผลกระทบระยะยาว

โปร่งใสและเคารพสิทธิข้อมูล ความโปร่งใสเป็นหัวใจของการสร้างความเชื่อมั่น โรงเรียนควรชี้แจงให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ข้อมูลถูกเก็บ นำไปใช้ และเผยแพร่อย่างไร การเปิดเผยนโยบายความเป็นส่วนตัว (Privacy Policy) ในรูปแบบที่อ่านง่าย เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้สะดวก จะช่วยลดข้อกังวลและสร้างความไว้วางใจจากทุกฝ่าย และสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลอย่างรับผิดชอบภายในโรงเรียน

อบรมบุคลากร แม้จะมีระบบและนโยบายที่ดี แต่หากบุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจ ก็ยากที่จะจัดการข้อมูลได้อย่างรอบคอบ โรงเรียนจึงควรอบรมให้เจ้าหน้าที่และครูเข้าใจหลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) อย่างน้อยในระดับพื้นฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น การวิเคราะห์ศักยภาพหรือหาวิธีการสอนที่เหมาะสมมากกว่าการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสิน หรือติตติบายกำกับนักเรียน

การก้าวสู่ Data Smart School ไม่ใช่เพียงการลงทุนในระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่คือการสร้างวัฒนธรรมข้อมูลที่ผสมผสานระหว่างความปลอดภัย ความรู้เท่าทัน และความรับผิดชอบ เมื่อโรงเรียนสามารถจัดการข้อมูลได้อย่างชาญฉลาดและรอบคอบก็จะช่วยปกป้องนักเรียน เสริมสร้างความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง และพัฒนาองค์การศึกษาให้ก้าวหน้าในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

โรงเรียนไม่เพียงต้องสอนหนังสือ แต่ต้องรับบทบาทหน้าที่ใหม่ในการเป็น “ผู้จัดการข้อมูล” (Data Manager) ที่มีความรับผิดชอบ การพัฒนาไปสู่ Data Smart School จึงไม่ใช่เรื่องของเทคโนโลยีอย่างเดียว แต่รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลอย่างปลอดภัย โปร่งใส และมีจริยธรรม

รู้หรือไม่?

แค่รู้วันเกิดกับที่อยู่ ก็เสี่ยงได้

แม้จะดูเหมือนเป็นข้อมูลพื้นฐานและไม่สำคัญ แต่ "วันเกิดและที่อยู่" เมื่อรวมกันสามารถใช้ระบุตัวตนของบุคคลได้อย่างแม่นยำ นักวิจัยด้านความปลอดภัย พบว่า เพียงข้อมูล 3-4 จุด เช่น วันเกิด เพศ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์ ก็สามารถระบุตัวบุคคลได้มากกว่า 80%

สร้างวัฒนธรรมดิจิทัลที่ยั่งยืน

โรงเรียนไม่ควรทำหน้าที่เพียงแค่เป็นผู้เก็บข้อมูล แต่ต้องเป็น "ผู้สร้างวัฒนธรรมข้อมูล" การสร้างวัฒนธรรมเช่นนี้หมายถึง การทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่า ข้อมูลไม่ใช่เพียงตัวเลขหรือเอกสาร แต่คือ สิทธิ ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ

เมื่อครูเข้าใจการใช้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ก็จะสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เมื่อนักเรียนตระหนักถึงผลของการทิ้งร่องรอยดิจิทัล ก็จะเรียนรู้ที่จะเป็นพลเมืองดิจิทัลที่รับผิดชอบ และเมื่อผู้ปกครองเข้าใจ การเก็บและการใช้ข้อมูลของโรงเรียนก็จะเกิดความเชื่อมั่นและความร่วมมืออย่างแท้จริง

ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลกลายเป็นทรัพย์สินสำคัญ โรงเรียนต้องบริหารจัดการข้อมูลอย่างมืออาชีพและรอบคอบ การเป็น Data Smart School คือ การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างสมดุลกับการคุ้มครองสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้เรียน พร้อมสร้างความเข้าใจให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อปูทางสู่สังคมการเรียนรู้ดิจิทัลที่ยั่งยืน 🌐

อ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.
UNESCO, "Data Governance in Education: A Policy Guide for Southeast Asia".
World Bank Education Technology Report 2023

Mindset

พลิกชีวิตการเรียนรู้

เรื่อง พิมพ์ใจ

ทัศนคติที่เด็กมีต่อตัวเอง
ในการเรียนรู้ ส่งผล
มากกว่าที่เราคิด ไม่ใช่แค่
ในห้องเรียน แต่รวมถึง
การใช้ชีวิตในอนาคต
หากเด็กมีความเชื่อว่า
เขาสามารถพัฒนาได้
โลกก็พร้อมเปิดโอกาส
ให้เขาเสมอ

Kลายคนอาจเคยได้ยิน
คำว่าGrowth Mindset
คือการมี“กรอบความคิด
แบบเติบโต” หรือ
ความเชื่อว่าความสามารถของมนุษย์
สามารถพัฒนาได้ผ่านความพยายาม
การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้
จากความผิดพลาด ตรงกันข้ามกับ
Fixed Mindsetหรือ“กรอบความคิด
แบบตายตัว” ที่มองว่าความเก่งหรือ
ไม่เก่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมาและไม่สามารถ
เปลี่ยนแปลงได้

Mindset คือ รากฐานสำคัญ
ของทัศนคติและวิธีคิดในการเรียนรู้
โดยเฉพาะในช่วงวัยประถม ซึ่งเป็น
วัยที่เด็กเริ่มเผชิญกับความท้าทาย
ทั้งด้านการเรียนและการปรับตัว
ทางสังคม หากในช่วงนี้เด็กได้รับ
การปลูกฝังให้เห็นว่าความผิดพลาด
ไม่ใช่จุดจบ แต่เป็นโอกาสในการเรียนรู้
พวกเขาจะเติบโตเป็นผู้เรียนรู้ที่มี
ความยืดหยุ่นทางความคิด กล้าเผชิญ
กับสิ่งใหม่ ๆ ไม่กลัวความล้มเหลว
และไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ

การทำความเข้าใจและนำหลัก Growth Mindset มาปรับใช้ตั้งแต่เนิ่น ๆ จึงไม่เพียงช่วยให้เด็กมีแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญที่จะหล่อหลอมให้พวกเขา กลายเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง และความท้าทายในทุกช่วงของชีวิต

Mindset สำคัญกว่าคะแนนสอบ

เนื่องจากในช่วงวัยประถม เด็ก ๆ เริ่มเข้าสู่โลกของการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นคำถามในใจอย่าง “ทำไมเพื่อนท่องสูตรคูณได้เร็วกว่าฉัน” หรือ “ทำไมฉันสะกดคำไม่เคยถูก” หากเด็กขาดพื้นที่ปลอดภัยทางใจ พวกเขาอาจเริ่มตีตราตนเองว่า “ไม่เก่งพอ” และหลีกเลี่ยงวิชาหรือกิจกรรมที่คิดว่าตนไม่ถนัด ซึ่งอาจกลายเป็นจุดเริ่มต้นของ Fixed Mindset โดยไม่รู้ตัว

แนวคิด Growth Mindset จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ ไม่เพียงแต่ช่วยปรับมุมมองของเด็กที่มีต่อความสามารถตนเอง แต่ยังสร้างรากฐานของความกล้าและความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยมีแนวทางดังนี้

ใช้คำพูดเชิงบวกกับความพยายาม แทนที่จะชมว่า “เก่งจังเลย” ซึ่งมุ่งไปที่ผลลัพธ์ลองเปลี่ยนเป็น “หนูพยายามมากเลยนะ” หรือ “ครูชอบที่หนูลองวิธีใหม่ ๆ คุณนะ” คำชมที่เน้นความพยายามช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนรู้มากกว่าคะแนน เด็กจะเข้าใจว่าความสำเร็จเป็นสิ่งที่สร้างได้จากการลงมือทำซ้ำและไม่ย่อท้อ

หัวใจของ Growth Mindset ไม่ได้อยู่เพียงแค่การบอกให้เด็ก “พยายามเข้าไว้” แต่คือ การช่วยให้พวกเขาเรียนรู้จากความผิดพลาด โดยไม่รู้สีกด้อยค่าหรือหมดกำลังใจ เด็กจำเป็นต้องมีพื้นที่ที่ทำให้พวกเขามั่นใจหากทำผิดพลาด

ให้พื้นที่เด็กได้ลองผิดลองถูก เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตัวเอง แม้ว่าผลงานนั้นจะยังไม่สมบูรณ์แบบ ก็ถือเป็นประสบการณ์สำคัญที่ช่วยฝึก Resilience หรือความยืดหยุ่นทางใจ เด็กจะเรียนรู้ว่า “ผิด” ไม่ได้หมายถึง “แย่” แต่คือหนึ่งในขั้นตอนของการพัฒนา

ออกแบบกิจกรรมที่ท้าทายแต่ไม่เกินกำลัง กิจกรรมที่ง่ายเกินไปจะทำให้เด็กรู้สึกเบื่อ ในขณะที่กิจกรรมที่ยากเกินไปอาจจะทำให้เกิดความรู้สึกท้อ การหาจุดสมดุลจึงสำคัญ กิจกรรมที่ต้องมีการใช้ความพยายามเล็กน้อยในการเอาชนะจะสร้าง “ประสบการณ์ความสำเร็จ” ซึ่งทำให้เด็กเชื่อว่าพวกเขามีศักยภาพในการเติบโตและพัฒนาได้เสมอ

เมื่อเด็ก ๆ ได้สัมผัสความสำเร็จที่เกิดจากความพยายามด้วยตนเอง พวกเขาจะเริ่มมองคะแนนสอบเป็นเพียงหนึ่งในตัวชี้วัด ไม่ใช่ตัวตัดสินคุณค่า ความภาคภูมิใจในตัวเองจึงไม่ผูกติดกับตัวเลขบนกระดาษ แต่ผูกอยู่กับความเชื่อว่าพวกเขาสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดของตนได้ทุกครั้งที่ตั้งใจและไม่ยอมแพ้

สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กล้าลอง กล้าพลาด

หัวใจของ Growth Mindset ไม่ได้อยู่เพียงแค่การบอกให้เด็ก “พยายามเข้าไว้” แต่คือ การช่วยให้พวกเขาเรียนรู้จากความผิดพลาดโดยไม่รู้สีกด้อยค่าหรือหมดกำลังใจ เด็กจำเป็นต้องมีพื้นที่ที่ทำให้พวกเขามั่นใจว่าหากทำผิดก็จะไม่ถูกล้อเลียน หากตอบไม่ถูกก็จะไม่ถูกมองว่า “ไม่เก่ง” และหากทำช้ากว่าคนอื่นก็ยังได้รับโอกาสเสมอ พื้นที่เช่นนี้

ไม่ใช่แค่ช่วยให้เด็กกล้าทดลองสิ่งใหม่ แต่ยังสร้างความเชื่อภายในว่าทักษะและความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเติบโตทั้งในและนอกห้องเรียน

ขณะเดียวกัน ครูและผู้ปกครองสามารถออกแบบบรรยากาศที่ปลอดภัยเช่นนี้ได้ ผ่านการตั้งคำถามเปิดที่กระตุ้นการคิดและการทบทวน เช่น “หนูคิดว่าทำไมมันถึงยังไม่ได้ผล?” หรือ “มีอะไรที่หนูอยากลองทำใหม่ไหม?” คำถามเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้เด็กมองความผิดพลาดเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ แต่ยังส่งสารชัดเจนว่าความพยายามและการคิดหาทางแก้ไขสำคัญกว่าความสมบูรณ์แบบในทางกลับกัน หากใช้ถ้อยคำเชิงปิดอย่าง “ทำไมไม่ตั้งใจ” หรือ “นี่ง่ายจะตาย ทำไมยังผิด” อาจทำให้เด็กเริ่มตีกรอบตัวเองว่ามีขีดจำกัดและไม่กล้าก้าวออกจากโซนปลอดภัยอีกต่อไป การสร้างพื้นที่ปลอดภัยจึงไม่ใช่เพียงเรื่องของความรู้สึก แต่เป็นการวางรากฐานสำคัญเพื่อให้เด็กสามารถเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะเผชิญความท้าทายในทุกก้าวของชีวิต

เปลี่ยนแค่ความคิด ก็เปลี่ยนทั้งเส้นทางการเรียนรู้

การปลูกฝัง Growth Mindset ไม่ใช่เพียงส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิชาใดวิชาหนึ่ง แต่คือ รากฐานของทัศนคติที่จะติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต เมื่อเด็กเชื่อว่า “ฉันยังพัฒนาได้อีก” เขาจะไม่มองความผิดพลาดเป็นจุดจบ แต่เป็นบันไดขั้นหนึ่งที่จะพาไปสู่การเติบโต กล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ และการมองความท้าทายเป็นโอกาส ทำให้การเรียนรู้กลายเป็นการเดินทางที่น่าตื่นเต้นและเต็มไปด้วยการค้นพบ

เมื่อความคิดเปลี่ยน เส้นทางการเรียนรู้ก็เปลี่ยนตาม เด็กที่เติบโตมากับ Growth Mindset จะมีแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เขาอยากก้าวต่อไป แม้เส้นทางจะเต็มไปด้วยอุปสรรคและความไม่แน่นอน ความสุขในการเรียนรู้และความภูมิใจในความพยายามของตัวเองจะเป็นพลังที่พาเขาเดินไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง

การปลูกฝัง Growth Mindset ให้เด็กเป็นการวางรากฐานของวิธีคิดที่จะติดตัวไปตลอดชีวิต เด็กที่เข้าใจว่าความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ จะมองความท้าทายและความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ ไม่ใช่อุปสรรคการให้พวกเขาได้ทดลอง ลงมือทำ และได้รับการสนับสนุนอย่างเข้าใจ จะช่วยสร้างความมั่นใจ ความคิดสร้างสรรค์ และความพยายามที่ยั่งยืน เมื่อทัศนคติเหล่านี้ฝังลึกเข้าไปในความคิดของเด็ก การเรียนรู้จะไม่ใช่เพียงการสะสมคะแนนหรือรางวัล แต่กลายเป็นการเติบโตและค้นพบศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นของขวัญที่ครูและผู้ปกครองสามารถมอบให้ได้ตลอดชีวิต

เมื่อเด็กเติบโตมากับ Growth Mindset พวกเขาจะไม่เพียงแค่รับมือกับความท้าทายได้ดี แต่ยังเรียนรู้ที่จะสนุกกับการค้นหาวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และมองทุกความผิดพลาดเป็นบทเรียนที่มีค่าในการก้าวไปข้างหน้า 🌱

อ้างอิง

Carol S. Dweck (Mindset: The New Psychology of Success) Education Corner, “How to Foster a Growth Mindset in the Classroom”

Harvard Graduate School of Education, “The Science of Resilience and Learning”

Growth vs Fixed Mindset

ต่างกันอย่างไร?

Growth Mindset
เชื่อว่า “ศักยภาพ
พัฒนาได้”

Fixed Mindset
เชื่อว่า “เราเก่งหรือ
ไม่เก่งมาตั้งแต่ต้น”

Fixed Mindset	VS	Growth Mindset
“ฉันไม่เก่งเรื่องนี้”	มุมมองต่อตัวเอง	“ฉันยังไม่เก่ง...แต่ฉันฝึกได้”
หลีกเลี่ยง เพราะกลัวผิด	การเผชิญกับความล้มเหลว	ใช้มันเป็นโอกาสเรียนรู้
อยากให้คนอื่นชมว่าเก่ง	แรงจูงใจ	อยากพัฒนาตัวเอง
มองว่าเป็นการตำหนิ	การรับคำวิจารณ์	มองว่าเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุง
รู้สึกอิจฉา หัวขึ้นไคว	การเห็นความสำเร็จของผู้อื่น	รู้สึกเป็นแรงบันดาลใจ
คือ สิ่งที่เกิดมาตั้งแต่เกิด	นิยาม “ความฉลาด”	คือสิ่งที่สร้างได้ด้วยความพยายาม

จากบ้าน ถึงชุมชน พื้นที่เรียนรู้ เติบโตไปด้วยกัน

แม้ว่าเด็กคนหนึ่งเติบโตได้ด้วยความรักของครอบครัว แต่จะ
“เบ่งบาน” ได้เต็มที่ ต้องมีชุมชนที่เป็นดิน น้ำ และแสงแดดที่ดี

เรื่อง จุฑามาศ ยิ่งวรารักษ์

คากลองนึกภาพสวนที่มีต้นไม้
หลากหลายต้น บางต้นได้รดน้ำ
บางต้นได้แดด บางต้นมีคน
พูดคุยด้วยทุกวัน ต้นไม้พวกนี้

ย่อมเติบโตต่างจากต้นไม้ที่ถูกปล่อยไว้ตาม
ยถากรรม เด็ก ๆ ก็เช่นกัน เขา คือ เมล็ดพันธุ์
ที่ต้องอาศัยมากกว่าครูในห้องเรียน แต่คือ
ภารกิจร่วมกันของคนทั้งชุมชน จากร้านค้า
เล็กๆ ไปจนถึงลานวัด แต่ละสถานที่ล้วนซ่อน
บทเรียนและโอกาสในการพัฒนาไว้อย่าง
มหาศาล แล้วเราจะช่วยกันพลิกโฉมชุมชน
ธรรมดา ให้กลายเป็น “สนามพัฒนาเด็ก”
ที่ปลูกฝังอนาคตได้อย่างแท้จริงได้อย่างไร
ติดตามไปพร้อมกัน

เด็กคนหนึ่ง คือ ภารกิจ ของทั้งชุมชน

การเรียนรู้ของเด็กไม่ควรถูกจำกัดอยู่
แค่ในห้องเรียน เพราะเด็กไม่ได้เติบโตจาก
ตำราเพียงอย่างเดียว แต่เขาซึมซับสิ่งต่าง ๆ
จากผู้คน สถานที่ และประสบการณ์รอบตัว
การเติบโตของเด็กหนึ่งคนจึงไม่ใช่ภาระ

ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่คือ “ภารกิจ
ร่วมกันของทั้งชุมชน” ที่ช่วยกันดูแล ปลูกฝัง
และเติมเต็มในแบบที่โรงเรียนอาจทำไม่ได้
ทั้งหมด

เมื่อมองให้ลึกยิ่งขึ้นเราจะพบว่า “บทบาท
ของชุมชน” ในการหล่อเลี้ยงเด็ก ไม่ได้จำกัด
แค่ในพื้นที่ทางกายภาพหรือความใกล้ชิด
เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงทัศนคติที่ชุมชน
มีต่อเด็กด้วยถ้าเด็กเติบโตมาในชุมชน
ที่มองว่าเขา คือ “ทรัพยากร” ที่ควรลงทุน
ไม่ใช่ “ปัญหา” ที่ต้องควบคุม เด็กคนนั้น
จะกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มากกว่า
เก็บงำความคิดไว้เงียบ ๆ ถ้าเขาเติบโตในที่
ที่เสียงของเขาได้รับการรับฟัง ไม่ว่าความคิด
จะเล็กแค่ไหน เขาจะเรียนรู้ว่า ความคิดของ
ตนมีความหมาย และกล้าที่จะเสนอแนะ
แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในสังคม
อย่างไม่หวาดกลัว

ในอีกมุมหนึ่ง เด็กยังเรียนรู้จากสิ่ง
ที่ผู้ใหญ่ในชุมชน “ทำให้เห็น” มากกว่าสิ่งที่
พูดให้ฟังเพียงอย่างเดียว การที่เขาเห็นผู้ใหญ่
รับผิดชอบต่อสาธารณะ แบ่งปันน้ำใจ

เปลี่ยนชุมชนธรรมดาให้กลายเป็น “สนามพัฒนาเด็ก”

ลองมองให้ลึกลงไปในเรื่องที่เราเรียกว่า “ชุมชน” จะเห็นว่า มีต้นทุนทางสังคมซ่อนอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเล็กหรือใหญ่ ไม่จำเป็นต้องมีอาคารเรียนหรูหรา ห้องสมุดขนาดใหญ่ หรือ เทคโนโลยีล้ำสมัย ถึงจะกลายเป็นพื้นที่สร้างการเรียนรู้ได้ เพราะแท้จริงแล้ว เด็กเรียนรู้จากทุกสิ่งรอบตัวเสมอ ไม่จำเป็นต้องมีหนังสืออยู่ในมือเสมอไป

ผู้สูงอายุ ผู้เปรียบเสมือนคลังความรู้และประสบการณ์ชีวิตที่พร้อมแบ่งปันเรื่องเล่า ภูมิปัญญาในอดีต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น กลายเป็นครูนิทานผู้เปิดโลกจินตนาการ และปลูกฝังคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เด็ก ๆ กลายเป็นครูนิทานผู้เปิดโลกจินตนาการและปลูกฝังคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เด็ก

ตลาดเช้า ที่ผู้ใหญ่เดินจับจ่ายกันทุกวัน อาจดูเป็นเพียงภาพชินตา แต่สำหรับเด็ก มันคือ บทเรียน เรื่อง “เศรษฐกิจฐานราก” อย่างแท้จริง เขาจะได้เห็นการซื้อขาย เรียนรู้ การต่อรอง การคำนวณเงิน และยังฝึกทักษะการสื่อสารกับผู้คน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในชีวิตประจำวัน

ร้านอาหารเล็ก ๆ อาจกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ เรื่องโภชนาการที่จับต้องได้ เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้เรื่องโภชนาการผ่านเมนูที่หลากหลายและการเลือกวัตถุดิบอย่างใส่ใจ

บุคลากรและอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นวินมอเตอร์ไซด์หน้าปากซอยที่คอยสังเกตว่าเด็กคนไหนกลับบ้านช้ากว่าปกติ อาจเป็นด่านหน้าเรื่องความปลอดภัยที่เราไม่เคยนึกถึง

ศูนย์สุขภาพชุมชน ไม่ได้มีไว้เพียงให้คนป่วยเข้าไปรักษา แต่สามารถกลายเป็นเวทีเรียนรู้เรื่อง “ร่างกาย” และ “การดูแลสุขภาพ” ได้เป็นอย่างดี เด็ก ๆ จะได้รู้จักอวัยวะของตนเอง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือแม้แต่ได้เรียนรู้เรื่อง การป้องกันโรคจากบุคลากรที่เขาเคยเห็นแต่ใส่ชุดขาวผ่าน ๆ ตา

มองให้ลึกลงไปในเรื่องที่เรียกว่า “ชุมชน” จะเห็นว่า มีต้นทุนทางสังคมซ่อนอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเล็กหรือใหญ่ ไม่ต้องมีอาคารเรียนหรูหรา ห้องสมุดขนาดใหญ่ หรือ เทคโนโลยีล้ำสมัย ถึงจะกลายเป็นพื้นที่สร้างการเรียนรู้ได้แท้จริง

ในยามลำบาก หรือแม้แต่ขอโทษเมื่อทำผิด สิ่งเหล่านี้คือ บทเรียนชีวิตที่ทรงคุณค่าซึ่งไม่มีอยู่ในบทเรียนใด เด็กที่ได้เห็นพฤติกรรมเช่นนี้ซ้ำ ๆ จะค่อย ๆ ซึมซับและนำไปประยุกต์ใช้กับการมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ หากเรายอมรับว่า “การเติบโตของเด็ก” ไม่ใช่หน้าที่เฉพาะของโรงเรียนหรือครอบครัว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนที่ร่วมกันรับผิดชอบ ทุกคนมีบทบาท แม้จะเล็ก แต่ก็ไม่ไร้ความหมาย ไม่จำเป็นต้องสร้างระบบซับซ้อนหรือโครงการใหญ่จากส่วนกลาง เพียงแค่ทุกคนในชุมชนตระหนักว่า “เราสามารถทำบางอย่างเพื่อเด็กได้” ไม่ว่าจะเป็นการยิ้มทักทาย การสอบถามสารทุกข์สุกดิบ การให้คำแนะนำเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือแม้แต่การเป็นแบบอย่างที่ดี นั่นก็เพียงพอแล้วที่จะเริ่มสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ได้ เราก็จะเริ่มมองเห็นโอกาสในการสนับสนุนเด็กในทุกมุมของชีวิตประจำวันมากขึ้น ผ่านรายละเอียดเล็ก ๆ ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถามกับเด็กอย่างใส่ใจ ไม่รีบตัดสิน การให้พื้นที่ปลอดภัยในการลองผิดลองถูก หรือแม้แต่การอยู่ข้างเขาในวันที่ล้มเหลว สิ่งเล็ก ๆ เหล่านี้ต่างหากที่กลายเป็นรากฐานของความแข็งแรงในจิตใจ

ท้ายที่สุด ชุมชนที่มองเห็นเด็กด้วยความหวัง ชุมชนที่เปิดโอกาสให้เด็กเติบโต ไม่ใช่กำหนดกรอบจำกัดเขาไว้ ชุมชนนั้นแหละ คือ พื้นที่ที่เด็กจะเติบโตท่ามกลางสายตา และหัวใจของผู้คนรอบตัว จะกลายเป็นเด็กที่รู้สึกปลอดภัย มีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และในไม่ช้า เขาเองก็จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่อยากส่งต่อสิ่งดี ๆ ให้กับคนรุ่นถัดไป

พื้นที่สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็น "สนามเด็กเล่น" ที่ผู้ใหญ่เฝ้าสังเกตและส่งเสริมให้เด็กได้เล่นอย่างมีจริยธรรม อาจกลายเป็นพื้นที่เรียนรู้เรื่องการอยู่ร่วมกัน การแบ่งปัน การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างมิตรภาพ ลานวัดที่บางครั้งเงียบเหงา อาจเปลี่ยนเป็นพื้นที่ของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างวัย การให้เด็ก ๆ ได้พบปะ พูดคุย หรือแม้แต่ทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ จะช่วยให้เขาเรียนรู้เรื่องความเคารพ ความต่างของช่วงวัย และจริยธรรมผ่านการปฏิบัติจริง มากกว่าการท่องจำจากหนังสือ

พื้นที่เหล่านี้ที่ใครหลายคนเคยมองข้ามหรือคิดว่า "ธรรมดา" แท้จริงแล้วเต็มไปด้วยศักยภาพ หากเราลองปรับมุมมอง เปลี่ยน "พื้นที่ที่คุ้นเคย" ให้กลายเป็น "พื้นที่ที่เปิดประสบการณ์" การเรียนรู้ของเด็กจะไม่จำกัดอยู่แค่บทเรียนในห้อง แต่คือ การเติบโตในโลกจริงที่มีชีวิต มีผู้คน และมีบทเรียนให้สังเกตทุกวัน และเมื่อวันหนึ่ง เด็ก ๆ จะไม่ได้โตมาเพียงเพื่อสอบผ่าน แต่จะเติบโตขึ้นพร้อมกับความเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต และเข้าใจตัวเองอย่างแท้จริง

คุณสมบัติสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเด็ก

เพราะ "คนรอบตัว" คือ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเด็กมากกว่าที่เราคิด จากรายงานของ UNICEF ปี 2022 มีการระบุชัดว่า เด็กที่เติบโตในชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมสูง จะมีพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ที่ดีกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แยกตัวอย่างมีนัยสำคัญ เด็กเหล่านี้มักแสดงออกถึงความมั่นใจ กล้าคิด กล้าถาม และสามารถปรับตัวกับผู้อื่นได้ดี เพราะพวกเขาเคยได้รับการรับฟัง เข้าใจ และสนับสนุนจากผู้คนในชุมชนรอบตัวมาตั้งแต่เล็ก

ไม่ใช่แค่ความรู้สึกทางใจเท่านั้นที่สำคัญ แต่ผลวิจัยจากศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ยังพบว่า "แรงสนับสนุนจากผู้ใหญ่หลากหลายบทบาท" ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ เมื่อเด็กได้รับความสัมพันธ์ที่มั่นคงปลอดภัย และให้การตอบสนองทางบวกอย่างต่อเนื่องจากผู้ใหญ่ เขาจะมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีทักษะชีวิตที่มั่นคง

เด็กทุกคนควรเติบโตท่ามกลางสายตาแห่งความหวัง และการสนับสนุนจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครูในโรงเรียน แม่ค้าในตลาด หรือผู้สูงอายุในชุมชน ต่างล้วนมีบทบาทสำคัญในการปลูกปั้นอนาคตของเด็กทั้งสิ้น เพราะชุมชนไม่ใช่แค่ที่อยู่อาศัย แต่คือพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การยอมรับ และการเติมพลังชีวิต

เมื่อเด็กได้ “ลงมือทำ” ชุมชนก็ได้ “ลงมือเปลี่ยน”

บ่อยครั้งที่เรามองข้ามพลังเล็ก ๆ ของเด็ก ๆ ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง หากเราไม่รู้ว่าเมื่อเมล็ดพันธุ์แห่งความกล้าได้ถูกปลูกฝังในใจพวกเขา และมีโอกาสได้ “ลงมือทำ” สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ชุมชนเองก็จะได้ “ลงมือเปลี่ยน” ไปพร้อม ๆ กัน

การที่เด็กลงมือทำบางสิ่ง ทำให้ผู้ใหญ่ต้องหยุดดู รับฟัง และไตร่ตรอง บางครั้งคำถามง่าย ๆ จากเด็ก เช่น “ทำไมในตลาดไม่มีถังขยะให้แยก?” หรือแค่การที่เด็กคนหนึ่งกลับจากเวิร์กช็อปและเอามือถือไปสัมภาษณ์ยายข้างบ้าน เด็กไม่ได้เปลี่ยนแค่ตัวเอง แต่เขากำลังสร้างวงคลื่นเล็ก ๆ ภายในชุมชน

การเปิดพื้นที่ให้เด็กได้ลงมือทำ ไม่ใช่เพียงเพื่อการเรียนรู้ แต่คือ การส่งสัญญาณให้ผู้ใหญ่เห็นว่า “เด็ก คือ ผู้ออกแบบอนาคต” พวกเขาจะเรียนรู้ว่าเสียงของพวกเขามีความหมาย

การกระทำของพวกเขาสร้างผลลัพธ์ได้จริงและพวกเขาก็เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของชุมชน เมื่อเด็กเล็ก ๆ กลายเป็นแรงขับเคลื่อน ชุมชนก็จะถูกกระตุ้นให้ตื่นตัวและเห็นศักยภาพที่ซ่อนอยู่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงและยั่งยืน เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถเริ่มต้นจากการให้ออกาสคนรุ่นใหม่ได้ลอง “ลงมือ” เพื่ออนาคตของพวกเขาเอง

เมื่อเราช่วยกันสร้างชุมชนที่ “เชื่อ” ในศักยภาพของเด็ก และพร้อมลงมือ “ปลูก” เมล็ดพันธุ์แห่งความรู้ ความอบอุ่น และโอกาส เด็กคนหนึ่งที่เคยโตจากหมู่บ้านแห่งการเรียนรู้นี้จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เพียงแต่ดูแลตนเองได้ แต่ยังหันกลับมาดูแลสังคมได้อย่างเข้าใจและใส่ใจเช่นเดียวกัน และสิ่งนี้เอง คือ รากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และแท้จริง ๕

อ้างอิง

UNICEF Thailand. (2022). Community Engagement and Early Childhood.
Harvard Center on the Developing Child. (2021). Supportive Relationships and Child Brain Development. สพร. (2566). รายงานความร่วมมือของชุมชนกับสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล.

5 วิธีชุมชน

เปลี่ยนชีวิตเด็กได้ง่าย ๆ

ชวนผู้สูงอายุมาเล่านิทาน

เปิดเวทีเล่านิทานที่บ้านให้เด็ก ๆ ได้ฟังเรื่องราว และภูมิปัญญาจากรุ่นก่อน พร้อมสร้างสัมพันธ์ข้ามวัย ที่อบอุ่นและมีความหมาย

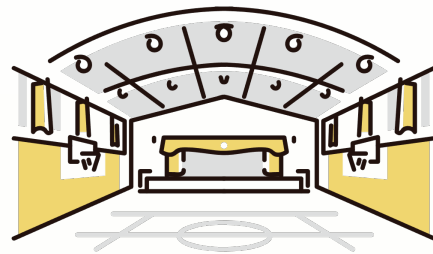
ปลูกสวนผักจืด

พื้นที่เล็ก ๆ ในชุมชนกลายเป็นห้องเรียนธรรมชาติ ให้เด็ก ได้ปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยว เรียนรู้วิถีจักรชีวิตและความอดทน

สนามเด็กเล่นปลอดภัย

ทำให้สนามเด็กเล่นไม่ใช่แค่ที่วิ่งเล่น แต่เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ ที่เด็กได้ฝึกความร่วมมือ การแก้ปัญหา และจินตนาการ

ตลาดชุมชน

พาเด็กมาเรียนรู้เรื่องการซื้อขาย การสื่อสาร และการคำนวณผ่านการจับจ่ายจริง ๆ ในตลาดใกล้บ้าน เสริมทักษะชีวิตที่ใช้ได้ตลอดไป

เวิร์กช็อป

กิจกรรมสนุก ๆ ที่เด็กได้ลงมือทำจริง ได้ฝึกทักษะมือ พร้อมสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ เช่น สอนทำอาหารง่าย ๆ หรือหัตถกรรม

ก้าวสู่โลกกว้าง

เยาวชนไทยกับการรู้ทันโลกาภิวัตน์

เมื่อโลกเชื่อมโยงกันมากขึ้น ความรู้เรื่องการต่างประเทศจึงเป็นเครื่องมือ
ที่เยาวชนไทยต้องมี เพื่อสร้างโอกาสและความสำเร็จ

เรื่อง งามทัศน์ สุทธิประภา

ล เพราะโลกยุคนี้ไม่มีพรมแดนอีกต่อไป ไม่ว่าจะเป็นชาวสาร วัฒนธรรม หรือแม้แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกอย่างถูกเชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้น เด็กยุคใหม่ไม่ได้อยู่แค่ในชุมชนของตัวเองอีกแล้ว แต่เป็นส่วนหนึ่งของ “ประชาคมโลก” ที่เต็มไปด้วยโอกาสและความท้าทายที่รอการแก้ไข การเรียนรู้เรื่องการต่างประเทศจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวสำหรับเยาวชนไทย แต่เป็นความรู้พื้นฐานที่ช่วยเปิดประตูโลกกว้าง เสริมสร้างมุมมองใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต

โลกไม่เคยอยู่กับที่ แล้วเราล่ะ?

การเข้าใจโลกในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่เพียงช่วยให้เยาวชนสามารถมองเห็นบทบาทของประเทศไทยบนเวทีโลก แต่ยังทำให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบในฐานะ “พลเมืองโลก” ที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาระดับโลก

ลองคิดดูง่าย ๆ ว่าเพียงแค่เปิดโทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์ข่าวจากอีกซีกโลกก็ไหลมาถึงเราแทบจะทันที ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตโลกร้อนที่อาร์กติก การอพยพครั้งใหญ่ในยุโรป หรือแม้แต่เทรดด์แพชชันจากนิวยอร์ก ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตเราในบางแง่มุม เรื่องราวเหล่านี้เชื่อมโยงโดยตรงหรือโดยอ้อมกับอนาคตของเยาวชนไทย เช่น การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานที่ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องแข่งขันกับผู้คนจากทั่วโลก หรือโอกาสในการทำงานแบบบริโมดที่เปิดทางให้เราร่วมงานกับเพื่อนร่วมทีมจากหลากหลายประเทศได้ในเวลาเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การเข้าใจเรื่องการต่างประเทศจึงเปรียบเสมือน “พาสปอร์ตความคิด” ที่ช่วยให้เยาวชนไทยไม่หลงทางในโลกที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

หลายคนอาจมองว่าการเมืองระหว่างประเทศหรือเศรษฐกิจโลกเป็นเรื่องยุ่งยากและซับซ้อน แต่แท้จริงแล้วการเรียนรู้เรื่องเหล่านี้สามารถสนุกและใกล้ตัวกว่าที่คิด ตัวอย่างเช่น การทำความเข้าใจว่า “วัฒนธรรม” ส่งผลต่อวิถีคิดและการสื่อสารอย่างไร ในบางประเทศการพูดตรงไปตรงมาเป็นเรื่องธรรมดา แต่ในบางสังคมกลับให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์และการรักษาสถานะทางสังคม ความรู้เช่นนี้ทำให้เราทำงานหรือสร้างมิตรภาพกับคนต่างชาติได้ราบรื่นยิ่งขึ้น อีกทั้ง การรู้จักองค์กรระหว่างประเทศอย่างสหประชาชาติ ซึ่งเป็นเวทีที่ประเทศต่าง ๆ มาร่วมมือกันแก้ปัญหาสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน โรคระบาด หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ก็ช่วยเปิดมุมมองให้เห็นว่าโลกใบนี้คือพื้นที่เดียวกันที่ทุกคนต้องดูแลร่วมกัน เยาวชนที่มีความเข้าใจจะพร้อมเติบโตเป็นพลเมืองโลกที่ไม่เพียงแคร์รับรู้ แต่ยังมีส่วนร่วมในการร่วมมือและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีในอนาคต

การเข้าใจความท้าทายร่วมของโลก

ศตวรรษที่ 21 แสดงให้เราเห็นว่า โลกใบนี้เต็มไปด้วยความท้าทายที่ไม่สามารถแก้ไขได้เพียงบางประเทศเท่านั้น นี่คือ สิ่งที่เราเรียกว่า ความท้าทายร่วมของโลก (Global Challenges) การเข้าใจประเด็นเหล่านี้ทำให้เยาวชนเติบโตด้วยความรับผิดชอบและมุมมองที่กว้างขึ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. **สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น รุนแรงขึ้น และการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่าโลกต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศ เยาวชนไทยสามารถมีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ในระดับชุมชน เช่น การปลูกป่า การจัดกิจกรรม

ลดขยะพลาสติก หรือการใช้พลังงานอย่างประหยัด ทั้งหมดนี้ ไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังสร้างทัศนคติ “พลเมืองโลก” ที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติ

2. สุขภาพและโรคระบาด โลกยุคใหม่เต็มไปด้วย ความท้าทายด้านสุขภาพ มีโรคระบาดที่สามารถแพร่กระจาย อย่างรวดเร็วเกินพรมแดน การเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกัน ตัวเอง การใช้เทคโนโลยีเพื่อติดตามข่าวสาร และการเข้าใจ มาตรการสุขภาพระดับโลก ทำให้เยาวชนมีความพร้อม ในการรับมือ ไม่เพียงเพื่อสุขภาพของตัวเอง แต่ยังสามารถ สนับสนุนความปลอดภัยของชุมชนและสังคมรอบตัว

3. ความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน ความเหลื่อมล้ำ ทางเศรษฐกิจและสังคมยังคงเป็นความท้าทายระดับโลก การที่เยาวชนเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และความยุติธรรม จะช่วยให้พวกเขาเติบโตเป็นผู้ที่ตระหนัก ถึงความสำคัญของความร่วมมือและการช่วยเหลือผู้อื่น ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์สิทธิเด็กในโรงเรียน การสร้างสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางสังคม หรือการเข้าร่วมโครงการเยาวชนกับองค์กรระหว่างประเทศ ล้วนเป็นวิธีให้เด็กไทยได้มีส่วนร่วมจริง ๆ

การเข้าใจทั้ง 3 ประเด็นนี้ ไม่เพียงช่วยให้เยาวชนไทย รับมือกับความท้าทายของโลกได้อย่างมั่นใจ แต่ยังสามารถ สร้างแรงบันดาลใจให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองโลกที่มี ความรับผิดชอบ พร้อมร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างอนาคต ที่ยั่งยืนสำหรับทุกคน

ทักษะ “ซูเปอร์พาวเวอร์” ของยุคนี้

การเรียนรู้เรื่องการต่างประเทศไม่ใช่เพียงการเติมข้อมูล ลงในสมอง แต่คือ การฝึกฝน “ซูเปอร์พาวเวอร์” ที่จำเป็นต่อ การใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่ ทักษะแรกที่น่าสนใจ คือ การสื่อสาร

การเป็นพลเมืองโลกไม่ได้หมายความว่า เราต้องละทิ้งความเป็นไทย การเข้าใจ รากเหง้า วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ของตนเองถือเป็นจุดแข็งที่สามารถ ช่วยให้เยาวชนไทยสามารถยืนหยัด บนเวทีโลกได้อย่างมั่นใจ

ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงช่วยให้เราเข้าใจภาษา แต่ยังช่วยให้เรารู้จักเคารพความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้อื่น ความเข้าใจนี้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งใน ที่ทำงานที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ หรือแม้แต่ใน ชีวิตประจำวันเมื่อเราอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย

อีกทักษะสำคัญคือ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ท่ามกลางกระแสข้อมูลที่ถาโถมเข้ามาทุกวินาที เยาวชน ไม่อาจรับทุกอย่างโดยไม่ไตร่ตรอง แต่ต้องมีความสามารถในการกรองข้อมูล แยกข้อเท็จจริงออกจากข่าวปลอม และ มองให้ลึกกว่าพาดหัวข่าวสั้น ๆ นี่คือการป้องกันที่จะช่วยให้ คนรุ่นใหม่ไม่ตกเป็นเหยื่อของการชักนำหรือความคิด แบบผิวเผิน

นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ คือ อีกหนึ่ง ในหัวใจสำคัญของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 โลกที่ซับซ้อน และเต็มไปด้วยความท้าทายใหม่ ๆ ต้องการคนที่กล้าคิด กล้าลอง กล้านำเสนอแนวทางที่แตกต่าง ตัวอย่างเช่น การริเริ่มโครงการเล็ก ๆ ในชุมชน เพื่อรับมือกับปัญหาขยะพลาสติก หรือการสร้าง สื่อสร้างสรรค์เพื่อรณรงค์สิ่งแวดล้อม

ถึงอย่างไรก็ตาม โลกาภิวัตน์ไม่ได้หมายความว่าเราต้องสูญเสียเอกลักษณ์หรือวัฒนธรรมของตนเอง เพราะมันคือโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การที่เยาวชนไทยก้าวไปสู่การเป็น “พลเมืองโลก” จึงไม่ใช่แค่การรู้เรื่องต่างประเทศ แต่ยังรวมถึงการมีความเข้าใจ ความรับผิดชอบ และความกล้าที่จะร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นการเคารพความหลากหลาย การช่วยกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือการยื่นหยัดเพื่อสิทธิมนุษยชนบนเวทีโลก บทบาทเหล่านี้ไม่ไกลเกินเอื้อม หากเริ่มจากการเปิดใจเรียนรู้ และพร้อมลงมือทำในทุกโอกาสที่ผ่านเข้ามา เพราะทุกการกระทำไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ล้วนมีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนรอบข้างได้

การสร้างอัตลักษณ์ไทยบนเวทีโลก

การเป็นพลเมืองโลกไม่ได้หมายความว่าเราต้องละทิ้งความเป็นไทย การเข้าใจรากเหง้า วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองถือเป็นจุดแข็งที่สามารถช่วยให้เยาวชนไทยสามารถยืนหยัดบนเวทีโลกได้อย่างมั่นใจ อีกทั้งยังรู้จักและภูมิใจในความเป็นไทยทำให้พวกเขาสามารถนำเสนอเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และแนวคิดของไทยให้คนต่างชาติรู้จักและเข้าใจ

เยาวชนที่เข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองจะมีความมั่นใจในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความคิด ตัวอย่างเช่น การนำเสนอศิลปะไทย ดนตรี การแต่งกาย หรือวิถีคิดแบบไทยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เพื่อนจากต่างประเทศเห็นค่าความเป็นไทย ในขณะเดียวกัน พวกเขา ก็พร้อมเปิดใจเรียนรู้แนวคิด วิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากโลกภายนอก

รู้หรือไม่ ?

เฉลี่ยแล้วมนุษย์เราส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากกว่า 2.5 ล้านล้านไบต์ต่อวัน ไม่ว่าจะเป็นข้อความ รูปภาพ วิดีโอ หรือข่าวสาร

การผสมผสานระหว่างความภาคภูมิใจในรากเหง้ากับความพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่จะช่วยให้เยาวชนไทยเติบโตเป็นพลเมืองโลกที่ทั้งมั่นคงในอัตลักษณ์ของตนเองและพร้อมมีส่วนร่วมในสังคมโลกอย่างสร้างสรรค์

การสร้างอัตลักษณ์ไทยบนเวทีโลกจึงไม่ใช่เรื่องของการยึดติดหรือปิดกั้น แต่คือ การใช้ความเป็นไทยเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม เยาวชนที่มีความรู้และความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเองจะสามารถเดินไปสู่โลกภายนอกได้อย่างมั่นใจและสร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับสากลได้อย่างแท้จริง

การเปิดโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงโลก

แม้โลกจะเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด แต่ไม่ใช่เยาวชนทุกคนที่จะมีโอกาสได้เดินทางไปต่างประเทศหรือเข้าถึงประสบการณ์ระหว่างประเทศโดยตรง ความท้าทายนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโลก แต่ก็ไม่ใช่อุปสรรคที่ไม่สามารถแก้ไขได้

การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย เป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้เด็กทุกคนสามารถสัมผัสโลกภายนอกได้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในโรงเรียนท้องถิ่น หรือโครงการเยาวชนจากภาครัฐและเอกชนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เรื่องโลก การเข้าถึงความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ทำให้เยาวชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลจากเมืองใหญ่หรือมีฐานะจำกัด สามารถเติบโตอย่างเท่าเทียมกับเพื่อนคนอื่น

นอกจากนี้ การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงโลกยังส่งผลต่อการสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกันเยาวชนที่ได้รับโอกาสจะเรียนรู้ไม่เพียงเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม แต่ยังเข้าใจความสำคัญของการร่วมมือ การแบ่งปันทรัพยากร และการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาใหญ่ระดับโลก สิ่งเหล่านี้ช่วยหล่อหลอมให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองโลกที่มีความรับผิดชอบและพร้อมมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียม

เมื่อเยาวชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงโลกอย่างเท่าเทียมไม่เพียงแต่จะช่วยเปิดขอบเขตความคิดและทักษะใหม่ ๆ แต่ยังสร้างสังคมที่เห็นคุณค่าและเคารพกันในความหลากหลาย ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้พวกเขาพร้อมเผชิญกับความท้าทายของโลกและมีบทบาทในการสร้างอนาคตที่ดีกว่า

เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว จบด้วยใจที่พร้อมรับมือในอนาคต

ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงวัยผู้ใหญ่หรือต้องก้าวเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยก่อนที่จะเริ่มต้นเข้าใจเรื่องการต่างประเทศ เพราะในวันนี้ โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน สามารถช่วยสร้างประสบการณ์และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้สัมผัสโลกกว้างตั้งแต่ยังเล็ก ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การพูดคุยกับเพื่อนต่างชาติผ่านห้องเรียนออนไลน์ สิ่งเล็ก ๆ เหล่านี้สามารถเป็นเชื้อไฟที่ปลุกความอยากรู้อยากเห็น และจุดประกายให้เยาวชนเปิดใจสู่โลกภายนอก

ท้ายที่สุด โลกที่เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นอาจเต็มไปด้วยโอกาสและความท้าทาย ถ้าเยาวชนไทยเติบโตมาพร้อมกับความรู้เรื่องการต่างประเทศ และเสริมด้วยทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 พวกเขาก็จะไม่เพียงพร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นใจ แต่ยังสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำที่สร้างอนาคตที่ดีกว่าให้ทั้งกับประเทศและสังคมโลกในวันพรุ่งนี้จึงไม่ได้ไกลเกินเอื้อม หากวันนี้เราเริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัวด้วยใจที่เปิดกว้างและพร้อมเรียนรู้เสมอ 🌐

อ้างอิง

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2022). Global Citizenship Education
World Economic Forum. (2023). The Skills Leaders Need at Every Level.
Asia Foundation. (2021). Youth and Global Engagement in Southeast Asia.
British Council Thailand. (2022). International Education Trends and Global Skills.

สร้างห้องเรียนสร้างสรรค์ พื้นที่ให้ กล้าคิด กล้าทำ

เมื่อห้องเรียน คือ พื้นที่ที่เด็กได้ลงมือคิด สร้าง และทดลอง
ด้วยตัวเอง แนวคิด Maker Space จึงเป็นอีกคำตอบ
ที่ช่วยให้การเรียนรู้มีชีวิตและความหมายยิ่งขึ้น

เรื่อง จุฑามาศ ยิ่งวรกร

ลองจินตนาการห้องเรียนที่เด็กไม่จำเป็นต้องนั่งเรียงแถวเงียบ ๆ อยู่หลังโต๊ะ แต่สามารถลุกขึ้นมาลองประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุเหลือใช้ สร้างอุปกรณ์ง่าย ๆ ช่วยรดน้ำต้นไม้ หรือทดลองออกแบบสะพานเล็ก ๆ จากไม้ไอติมเพื่อดูว่าสามารถรับน้ำหนักได้แค่ไหน ห้องเรียนแบบนี้คือ Maker Space พื้นที่เรียนรู้ที่ไม่เน้นคำตอบเดียวที่ถูกต้อง แต่ให้คุณค่ากับการคิดสร้างสรรค์ การลงมือทำ และการกล้าล้มเหลวเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างปลอดภัย ทำให้การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการจดจำ แต่เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในบรรยากาศที่สนุกสนานเต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น

ห้องเรียนที่เต็มไปด้วยคำถาม

Maker Space ไม่ใช่แค่ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ หรือห้องศิลปะ แต่มันคือสนามเด็กเล่นของความคิด ที่เด็ก ๆ ได้สร้างสรรค์สิ่งที่น่าสนใจ ผ่านการลงมือจริง ที่ไม่มีคำว่า “ผิด” มีแต่คำถามอย่าง “ถ้าทำแบบนี้แล้วจะใช้งานได้มั้ย?” หรือ “มีอะไรที่เรายังไม่ไดลองอีกบ้าง?” และเมื่อสิ่งที่คิดไม่เป็นอย่างที่หวัง นั่นแหละ คือ บทเรียนที่สำคัญ เพราะความผิดพลาด คือ ครูอีกคนที่สอนให้เด็กรู้ว่าวิธีเดิมอาจยังไม่ใช้ แต่ยังมีทางอื่นให้ค้นหา

Maker Space พื้นที่เรียนรู้ที่ไม่เน้นคำตอบเดียวที่ถูกต้อง แต่ให้คุณค่ากับการคิดสร้างสรรค์ การลงมือทำ และการกล้าล้มเหลวเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการจดจำ แต่เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ปัจจุบันหลายโรงเรียนเริ่มนำแนวคิด STEAM ประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) ศิลปะ (Art) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) มาบูรณาการเพื่อให้นักเรียนรู้มีชีวิตและ Maker Space กลายเป็น “สะพานเชื่อม” ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ทำให้เด็ก ๆ สามารถนำความรู้จาก STEAM ไปใช้แก้ปัญหาในโลกจริงได้ ตัวอย่างเช่น การออกแบบ “ที่ให้อาหารสัตว์อัตโนมัติ” ที่ต้องใช้หลักวิทยาศาสตร์ควบคู่กับการเขียนโค้ด หรือการสร้าง “ของเล่นจากวัสดุเหลือใช้” ที่ต้องประสานคณิตศาสตร์กับศิลปะเข้าด้วยกัน

Maker Space ไม่เพียงแต่สร้างทักษะด้านเทคนิค แต่ยังหล่อหลอมทักษะชีวิตที่สำคัญ ทั้งการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหาเมื่อเจออุปสรรค และการสื่อสารไอเดียอย่างสร้างสรรค์ เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ที่จะคิดอย่างเป็นระบบ ลองผิดลองถูก และกล้าที่จะเริ่มใหม่อีกครั้ง

ในโลกที่เปลี่ยนเร็วแบบทุกวันนี้ ความรู้ล้นหาได้จากหลายนิ้ว แต่สิ่งที่ระบบการศึกษาไทยควรมอบให้มากกว่านั้น คือ ความกล้าคิด กล้าทำ และกล้าล้มเหลว Maker Space จึงเป็นคำตอบ เพราะที่นี่ไม่ได้ฝึกแค่การเรียนรู้ แต่เป็นห้องทดลองชีวิต ที่ช่วยให้เด็ก ๆ พร้อมสร้างสรรค์โจทย์ใหม่ ๆ ให้กับโลก และเติบโตเป็นคนที่ไม่หยุดอยู่กับคำตอบ พร้อมทั้งตั้งคำถามและหาทางแก้ไขอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

จาก "ความกลัว" สู่ "ความกล้า"

ในห้องเรียนแบบเดิม เด็กอาจกลัวคำว่า “ผิด” เพราะความผิดพลาดมักถูกมองว่าเป็นความล้มเหลว แต่ใน Maker Space ความผิดพลาดกลับกลายเป็นเพื่อนร่วมเดินทางของการสร้างสรรค์ ทุกครั้งที่ผลงานไม่เป็นไปตามที่คิด นั่นคือ โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา

เมื่อเด็ก ๆ ได้ลองลงมือทำด้วยตัวเอง พวกเขาจะเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายอย่างไม่หวั่นเกรง ความกล้าที่จะลงมือทำเองนี้ คือรากฐานของการเติบโตอย่างยั่งยืน เพราะอนาคตที่ดี เริ่มจากการกล้าคิด และกล้าทำในวันนี้

เริ่มได้ แม้ไม่มีอุปกรณ์แพง

หลายคนอาจคิดว่า Maker Space ต้องใช้เครื่องมือทันสมัย แต่ความจริงแล้ว จุดเริ่มต้นของ Maker Space คือ “วิธีคิด” ไม่ใช่ราคาเครื่องมือ เพียงแค่มีแรงบันดาลใจ และวัสดุพื้นฐาน อย่างกล่องกระดาษ เชือก แกนทิชชู หรือกระดุมเล็ก ๆ ก็สามารถต่อยอดเป็นไอเดียสร้างสรรค์ได้มากมาย วัสดุเหล่านี้อาจดูธรรมดา แต่เมื่อถูกนำมาใช้ในจินตนาการของเด็ก ๆ จะกลายเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ไร้ขีดจำกัด

ห้องเรียนที่เขียงรายอาจเริ่มด้วยวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ใบตอง หรือเศษไม้ ส่วนโรงเรียนในกรุงเทพฯ อาจใช้วัสดุรีไซเคิลจากเมือง ทั้งหมดนี้ คือ Maker Space ในแบบที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพราะสิ่งสำคัญที่สุดไม่ใช่เครื่องมือราคาแพง แต่คือ การเปิดโอกาสให้เด็ก ได้ลอง ทำผิด ทำใหม่ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

Maker Space ไม่ใช่แค่การสร้างสิ่งของ แต่เป็นการปลูกฝังทักษะชีวิตให้กับเด็ก ๆ พวกเขาได้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การได้ทดลอง ลงมือทำ และเห็นผลลัพธ์ของไอเดียตัวเอง

สิ่งที่เกิดขึ้นใน Maker Space ไม่ใช่แค่การสร้างสิ่งของ แต่เป็นการปลูกฝังทักษะชีวิตให้กับเด็ก ๆ พวกเขาได้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การได้ทดลอง ลงมือทำ และเห็นผลลัพธ์ของไอเดียตัวเอง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและสนุกสนาน

ไม่ว่าคุณจะมีเครื่องมือทันสมัยหรือเพียงวัสดุใกล้ตัว ความคิดสร้างสรรค์และความกล้าที่จะเริ่มต้น Maker Space จึงไม่ใช่เรื่องของอุปกรณ์ราคาแพง แต่คือ พื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้คิด ทำ และเติบโตอย่างไม่จำกัด

ตัวอย่างไอเดีย Maker Space ขนาดย่อมในห้องเรียน

ตัวอย่างกิจกรรมง่าย ๆ	เครื่องมือ	ทักษะที่ได้
 ออกแบบโมเดลบ้าน ประหยัดพลังงาน	กระดาษลัง + แผ่นพลาสติก	STEAM + การคิด เป็นระบบ
 ทำรอกยกของเล็ก ๆ	เชือก + มอเตอร์	วิศวกรรม + ความคิดสร้างสรรค์
 ทำการ์ดอวยพรที่มีไฟ	LED + ถ่านกระดุม	เทคโนโลยี + ศิลปะ
 เปลี่ยนขยะเป็นของเล่น	ของเหลือใช้ จากบ้าน	ความมั่นใจ + การคิดนอกกรอบ

อย่าแค่สอนให้รู้ แต่ต้องสอนให้เด็กได้ “ลงมือสร้าง”

การมี Maker Space และแนวคิด STEAM ไม่ได้เพียง
เพิ่มคุณค่าให้ห้องเรียน แต่สร้างพื้นที่ให้เด็กได้เป็นเจ้าของ
ความคิดของตนเองในห้องเรียนแบบเดิม เด็กอาจเคยกล่าว
คำว่า “ผิด” แต่ใน Maker Space เด็กจะรู้ว่าความผิดพลาด
คือ เพื่อนร่วมโต๊ะของความสร้างสรรค์ การกล้าที่จะลงมือทำเอง
คือ รากฐานของการเติบโตอย่างยั่งยืน เพราะอนาคตที่ดี
เริ่มจากการกล้าคิด และกล้าทำในวันนี้

การส่งเสริมให้เกิด Maker Space และการบูรณาการ
แนวคิด STEAM ภายในห้องเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วย
พัฒนาทักษะรอบด้านให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะ
ด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น
และความมั่นใจในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญ
ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคต

แม้ในบริบทของประเทศไทยจะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร
หรือความพร้อมในบางพื้นที่ แต่แนวทาง Maker Space
สามารถเริ่มต้นได้จากวัสดุง่าย ๆ และการปรับเปลี่ยน
บทบาทของครูให้เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ มากกว่าการเป็น
ผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว การสร้างสภาพแวดล้อม

ที่ปลอดภัยให้เด็กทดลอง ผิดพลาด และเรียนรู้ด้วยตัวเอง
จะช่วยจุดประกายความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้าง
ทักษะชีวิตอย่างแท้จริง

สุดท้ายนี้ หากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัด
พื้นที่และกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ
อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงศักยภาพ
ตามความถนัดของตนเอง และสามารถเติบโตเป็นผู้เรียนรู้
ที่มีเป้าหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมรับมือกับ
ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง 🌱

อ้างอิง

David Martelli. The Power of Makerspaces: Research-
Backed Benefits for 21st-Century Learning. [https://
www.guildhalllearning.com/blog-post/the-power-of-
makerspaces-research-backed-benefits-for-21st-
century-learning](https://www.guildhalllearning.com/blog-post/the-power-of-makerspaces-research-backed-benefits-for-21st-century-learning)

Steps4Kids. (2024). Exploring Makerspace in Education:
What You Need to Know. [https://steps4kids.com/what-
is-makerspace-in-education/](https://steps4kids.com/what-is-makerspace-in-education/)

Reach & Teach. (2024). The Rise of Maker Spaces in
Schools: Fostering Creativity and Innovation. [https://
www.reachandteach.net/post/the-rise-of-maker-
spaces-in-schools-fostering-creativity-and-innovation](https://www.reachandteach.net/post/the-rise-of-maker-spaces-in-schools-fostering-creativity-and-innovation)

เมื่อผลการเรียนดี ไม่การันต่อนาคตในโลกอาชีพ

ชวนสำรวจ “ช่องว่าง” ระหว่างห้องเรียนกับโลกอาชีพ พร้อมมองหาแนวทาง
ที่การศึกษาไทยจะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างสมดุลและทันยุค

เรื่อง งามทัศนีย์ สุทธิประภา

Кลายคนแม้จะประสบความสำเร็จด้านการเรียน แต่กลับยังรู้สึกสับสนเมื่อต้องก้าวสู่เส้นทางอาชีพ หลายคนตั้งคำถามกับตัวเองว่า “เรียนดี มาตลอด แต่ยังไม่แน่ใจว่าควรเริ่มต้นชีวิตการทำงานอย่างไรดี” “เกรดเฉลี่ยสูง แต่งานที่อยากทำกลับไม่มีทักษะตรงกับที่เขาต้องการ” สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างบางประการระหว่างระบบการศึกษาและโลกของการทำงาน แม้ผู้เรียนจะมีผลการเรียนดีเยี่ยม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเส้นทางอาชีพจะเปิดกว้างหรือราบรื่นเสมอไป

บทความนี้จึงอยากชวนทุกคนเปิดบทสนทนาและร่วมกันคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเราอาจต้องกลับมาทบทวนบทบาทของหลักสูตรในโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี วิถีชีวิต และรูปแบบของตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้เติบโตอย่างสมดุล ทั้งด้านวิชาการ การทำงาน และการใช้ชีวิต

จากห้องเรียน สู่โลกแห่งการทำงาน

เมื่อผู้เรียนก้าวออกจากห้องเรียนไปสู่โลกการทำงานจริง สิ่งที่หลายคนค้นพบ คือ ความรู้ในตำราเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เนื่องจากหลายอาชีพต้องการทั้ง “ประสบการณ์จริง” และ “ทักษะชีวิต” การเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เมื่อการมีเกรดเฉลี่ยที่สูงหรือการมีผลการเรียนดีเยี่ยม ไม่ได้หมายความว่ามีความพร้อมสำหรับการทำงานเสมอไป หากขาดโอกาสได้ฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดเชิงวิพากษ์ หรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น การเรียนรู้ควบคู่กับการฝึกทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการเตรียมพร้อมสู่โลกการทำงานจริง

นี่จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่เราควรหันมาทบทวนและต่อยอดจุดแข็งของระบบการศึกษา ด้วยการเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รอบด้านควบคู่ไปกับวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการทำโครงการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ การฝึกงานที่เปิดประสบการณ์ในการทำงานจริง การเรียนรู้จากชุมชนซึ่งสะท้อนความเป็นจริงของสังคม หรือเวิร์กช็อปเพื่อฝึกการตัดสินใจและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เมื่อผู้เรียนมีโอกาสดู “ลงมือทำจริง” และ “ลองผิดลองถูก” ภายใต้การดูแลและคำแนะนำของครูหรือผู้เชี่ยวชาญ พวกเขาจะค่อย ๆ เชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนเข้ากับโลกความจริง และค่อย ๆ เติบโตเป็นคนที่ทำงานที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจ พร้อมเผชิญความท้าทายในเส้นทางอาชีพอย่างมั่นคง

ผลการเรียนดีเป็นเพียงจุดเริ่มต้น

แน่นอนว่าการมีผลการเรียนที่ดีไม่ใช่เรื่องไร้ค่า การมีเกรดที่สูงสะท้อนถึงวินัย ความรับผิดชอบ และความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่นายจ้างหลายคนมองหาเกรดจึงเป็นเหมือน “บัตรผ่านด่านแรก” ที่ช่วยเปิดโอกาสเข้าศึกษาต่อ หรือเข้าทำงานในบริษัทที่มีการแข่งขันสูง

อย่างไรก็ตาม ผลการเรียนดีเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ไม่ได้หมายความว่าคนที่มียผลการเรียนที่สูงจะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานโดยอัตโนมัติ ในปัจจุบัน บริษัทชั้นนำหลายแห่งทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญกับทักษะจริงและประสบการณ์มากกว่าเกรดเฉลี่ยที่สูงลิบ พวกเขาเข้าใจดีว่า “เก่งวิชาการ” กับ “เก่งงาน” ไม่ใช่เรื่องเดียวกันเสมอไป เช่น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นทีม การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หรือความคิดสร้างสรรค์ ล้วนเป็นทักษะที่ไม่สามารถวัดได้จากผลการเรียนเพียงอย่างเดียว การมีประสบการณ์จริงและทักษะชีวิตที่แข็งแกร่งจึงช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

เกรดอาจเป็นตัวชี้วัดความสามารถ
แต่เมื่อก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงานจริง
แค่เกรดดีเพียงอย่างเดียว
ไม่อาจการันตีความสำเร็จได้ สิ่งที่ทำให้
เราก้าวไปได้ไกลและแตกต่าง คือ
“ทักษะชีวิต” และ “ทักษะการทำงาน”
ที่ต้องฝึกฝนจากประสบการณ์จริง
มากกว่าการอ่านหนังสือ

ดังนั้น เกรดที่ดีก็อาจจะยังคงเป็นสิ่งสำคัญ แต่เป็นเพียง
“ก้าวแรก” ในการสร้างความสำเร็จที่ยั่งยืน การผสมผสาน
ระหว่างความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการ และทักษะชีวิตจริง
จะทำให้ผู้เรียนเติบโตเป็นคนที่พร้อมรับมือกับความท้าทาย
ทั้งในโลกการศึกษาและโลกการทำงาน

การเตรียมตัวสำหรับโลกอาชีพตั้งแต่เนิ่น ๆ

การก้าวเข้าสู่โลกอาชีพไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน
การเตรียมตัวตั้งแต่เนิ่น ๆ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เราพร้อมกับความ
ท้าทาย แต่ยังมีข้อได้เปรียบเหนือผู้อื่น การเรียนรู้
เฉพาะในห้องเรียนและการสอบได้คะแนนดีอาจไม่เพียงพอ
เพราะโลกของการทำงานต้องการทั้งทักษะที่หลากหลาย
และความสามารถในการใช้โอกาสอย่างชาญฉลาด การสร้าง
พื้นฐานเหล่านี้ตั้งแต่ต้นนี้จะช่วยให้เราเดินทางสู่ความสำเร็จ

การเรียนรู้ทักษะในชีวิตจริงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคปัจจุบัน
การมีเพียงความรู้เฉพาะด้านอาจไม่เพียงพออีกต่อไป เพราะ
โลกของการทำงานกำลังมองหาคนที่มีความสามารถรอบด้าน
ไม่ว่าจะเป็นการเขียนโปรแกรมเพื่อแก้ปัญหาเชิงเทคนิค
การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับผู้คนทั่วโลก หรือทักษะ
การจัดการโปรเจกต์เพื่อให้งานสำเร็จตรงตามเวลา การเริ่มต้น
ฝึกฝนทักษะเหล่านี้ตั้งแต่วัยเรียน ไม่เพียงแต่ช่วยเตรียม
ความพร้อมเมื่อจบการศึกษา แต่ยังเพิ่มความมั่นใจและ
ศักยภาพในการแข่งขันในตลาดแรงงาน อีกทั้งยังช่วยพัฒนา
ทักษะการคิดเชิงระบบ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างเครือข่าย (Networking) เป็นอีกหนึ่งกุญแจสำคัญ
การรู้จักคนและรักษาความสัมพันธ์กับผู้คนในวงการเดียวกัน
หรือในสายงานที่สนใจ ก็สามารถช่วยเปิดประตูสู่โอกาสใหม่ ๆ
ทั้งการฝึกงาน การทำโปรเจกต์ร่วม หรือแม้แต่โอกาสทำงาน

เต็มเวลา การเริ่มสร้างเครือข่ายตั้งแต่เนิ่น ๆ ทำให้เราคุ้นเคย
และเข้าใจวิธีใช้โอกาสที่เข้ามาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าร่วม
กิจกรรมสัมมนา ชมรม หรือเวิร์กช็อปต่าง ๆ เป็นวิธีที่ดี
ในการฝึกการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ในเชิงอาชีพ

การเตรียมตัวตั้งแต่เนิ่น ๆ จึงไม่ใช่เรื่องของการเรียน
ให้เก่งเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแรง
ทั้งในด้านทักษะและความสัมพันธ์ การเริ่มต้นช้าอาจทำให้
เราพลาดโอกาสสำคัญ แต่หากเราใส่ใจฝึกฝนทักษะใหม่ ๆ
และสร้างเครือข่ายตั้งแต่วันนี้ จะช่วยให้ก้าวเข้าสู่โลกอาชีพ
ด้วยความมั่นใจและพร้อมรับทุกความท้าทาย

ทักษะจำเป็นที่ไม่มีในตำรา

เรามักมองว่าเกรดเป็นตัวชี้วัดความสามารถ แต่เมื่อก้าว
เข้าสู่ชีวิตการทำงานจริง แค่เกรดดีเพียงอย่างเดียวไม่อาจ
การันตีความสำเร็จได้ เพราะสิ่งที่ทำให้เราก้าวไปได้ไกล
และแตกต่าง คือ “ทักษะชีวิต” และ “ทักษะการทำงาน”
ที่ต้องฝึกฝนจากประสบการณ์จริงมากกว่าการอ่านหนังสือ

ผลการสำรวจของ World Economic Forum ในรายงาน Future of Jobs 2023 ระบุว่า 6 ใน 10 ทักษะที่ตลาดงานต้องการมากที่สุดในอนาคต คือ “ทักษะด้านมนุษย์” หรือ Soft Skills ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ เชิงลึก ความยืดหยุ่น แรงจูงใจ ความใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ หรือความเข้าใจในมิติทางสังคม

ในปัจจุบัน มีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่อาจยังไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะเหล่านี้อย่างเป็นระบบ บางคนอาจเข้าใจเนื้อหาในตำราอย่างยอดเยี่ยม แต่ยังรู้สึกไม่มั่นใจเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน หรือลังเลเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเฉพาะหน้า ดังนั้น ทักษะเหล่านี้จึงเป็นทักษะสำคัญที่ทุกคนควรมี

ทักษะแรกคือการสื่อสาร (Communication Skills) คือ พื้นฐานของทุกความสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง หรือการเขียน การสื่อสารที่ดีช่วยลดความเข้าใจผิดและสร้างความร่วมมือในทีม คนที่มีเกรดดีแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดได้ อาจทำให้ศักยภาพที่มีถูกปิดกั้น การฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก พูดในที่สาธารณะ หรือแม้แต่เขียนสิ่งที่ตนเองคิด จึงเป็นวิธีสร้างทักษะที่ใช้ได้จริงในชีวิต

ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เราไม่สามารถสอนให้สมบูรณ์ได้ เพราะโลกการทำงานไม่มีใครทำทุกอย่างเพียงลำพัง การแบ่งงาน การยอมรับความคิดเห็นที่ต่าง และการช่วยเหลือกันคือกุญแจสำคัญ

นักเรียนสามารถสร้างทักษะนี้ได้จากการทำงานกลุ่ม กิจกรรม สันทนาการ หรือแม้แต่การเล่นกีฬาที่ฝึกให้พวกเขาเรียนรู้ว่าความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือมากกว่าความสามารถของคนใดคนหนึ่ง อีกทั้ง ยังช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ (Problem-Solving & Creativity) ในโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทาย คนที่กล้าคิดต่างและมองหาทางออกใหม่ ๆ มักสร้างคุณค่าได้มากกว่า การฝึกนักเรียนให้เผชิญกับโจทย์ที่ไม่มีคำตอบตายตัว หรือเปิดโอกาสให้ทดลองและผิดพลาดได้บ้าง จะช่วยเสริมให้พวกเขาเป็นคนที่พร้อมรับมือกับสถานการณ์ไม่คาดคิดในอนาคต

การจัดการเวลาและความรับผิดชอบ (Time Management & Responsibility) เป็นอีกทักษะที่หลายคนมองข้าม แม้จะเรียนเก่งเพียงใด แต่หากขาดการวางแผนและไม่รับผิดชอบงาน ผลลัพธ์ก็ยากจะเกิดขึ้นจริง การใช้ตารางงาน การตั้งเส้นตาย หรือแม้แต่การให้สะท้อนผลเมื่อทำงานสำเร็จหรือล้มเหลว เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนตระหนักว่าเวลามีคุณค่าและความรับผิดชอบ คือ สิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ การฝึกทักษะนี้ยังช่วยปลูกฝังวินัย สร้างความมั่นใจในตนเอง และเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคตที่ซับซ้อน

ในโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทาย
คนที่กล้าคิดต่างและมองหาทางออก
ใหม่ ๆ มักสร้างคุณค่าได้มากกว่า
การฝึกนักเรียนให้เผชิญกับโจทย์
ที่ไม่มีคำตอบตายตัว หรือเปิดโอกาส
ให้ทดลองและผิดพลาดได้บ้าง

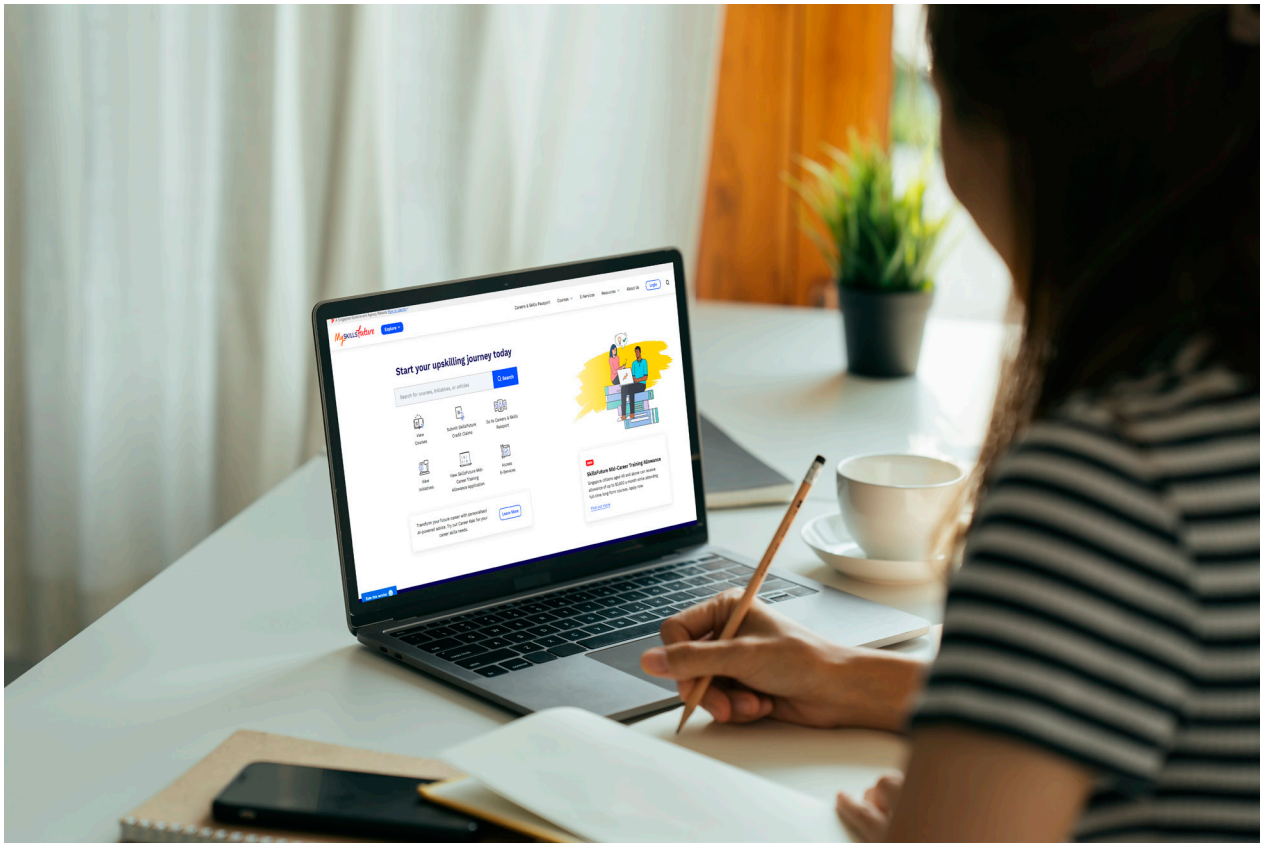
การจัดการอารมณ์และความเครียด (Emotional Regulation) ทักษะนี้อาจไม่ถูกสอบวัดผล แต่เป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จในชีวิตจริง เพราะโลกเต็มไปด้วยแรงกดดัน หากควบคุมอารมณ์ไม่ได้ การตัดสินใจก็มักผิดพลาด การฝึกให้นักเรียนรู้จักผ่อนคลาย เช่น การหายใจลึก ๆ การทำสมาธิ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้สึกกับเพื่อน ๆ จะช่วยให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันทางใจที่แข็งแรง

ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Adaptability) เพราะโลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้ที่ปรับตัวได้เท่านั้นที่จะอยู่รอด การให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ นอกตำรา หรือทำกิจกรรมที่ไม่คุ้นเคย จะช่วยเสริมให้พวกเขาพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่สังคมที่ไม่หยุดนิ่ง นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างต่อความเปลี่ยนแปลง กล้าลองสิ่งใหม่ ๆ และเรียนรู้จากความล้มเหลวเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ในยุคที่มีข้อมูลท่วมท้น คนที่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากความเห็น และกล้าตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล จะมีความได้เปรียบ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข่าวสารหรือเหตุการณ์รอบตัว รวมถึงการจัดกิจกรรมโต้แย้งเชิงเหตุผลในห้องเรียน เป็นวิธีที่ช่วยปลูกฝังการคิดลึกซึ้งและรอบด้าน

เมื่อมองย้อนกลับมา เราจะเห็นว่า เกรดเป็นเพียงแค่ประตูด่านแรกในการวัดความรู้ แต่สิ่งที่ทำให้คนเราก้าวไปได้ไกลจริง ๆ คือทักษะที่ไม่มีอยู่ในตำรา หากนักเรียนได้ฝึกฝนทักษะเหล่านี้ควบคู่ไปกับการเรียนวิชาการ พวกเขาจะไม่เพียงเป็น “นักเรียนที่สอบได้” แต่จะเป็น “มนุษย์ที่ใช้ชีวิตและทำงานได้อย่างแท้จริง”

ต้นแบบจากต่างประเทศ: ระบบที่เชื่อมการเรียนรู้กับชีวิตจริง

หลายประเทศทั่วโลกได้พัฒนาแนวทางการศึกษาให้สอดคล้องกับโลกการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับสถานการณ์จริง ทั้งในแง่ของทักษะชีวิต การเตรียมตัวสู่สายอาชีพ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าใจตนเองผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้

ฟินแลนด์: เรียนรู้เพื่อใช้ในชีวิตจริง ระบบการศึกษาของฟินแลนด์เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตมากกว่าการแข่งขัน โรงเรียนมีอิสระในการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน วิชาต่าง ๆ มักถูกผสมเข้ากับโครงการลงมือทำจริง เช่น การทำกิจกรรมในชุมชน การทัศนศึกษา หรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เด็กฟินแลนด์จึงเติบโตมาพร้อมความเข้าใจว่า “การเรียนรู้ คือ เครื่องมือของชีวิต” ไม่ใช่เพียงเพื่อสอบผ่าน

สิงคโปร์: เตรียมพร้อมก่อนก้าวสู่สายอาชีพ สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับระบบแนะแนวตั้งแต่ระดับมัธยม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและเข้าใจทางเลือกในสายงานที่หลากหลาย ผู้เรียนมีโอกาสทดลองเส้นทางอาชีพผ่านการฝึกงานระยะสั้น การเรียนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา และการเรียนผ่านเว็บไซต์

“SkillsFuture” ที่เปิดให้ประชาชนทุกวัยสามารถเรียนรู้ต่อยอดได้ฟรีตลอดชีวิต ระบบนี้ไม่ได้เน้นเพียงการจบการศึกษา แต่เน้นให้ผู้เรียนพร้อมเริ่มต้นชีวิตการทำงานด้วยความมั่นใจ

การศึกษาไทยกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ และนี่อาจเป็นโอกาสทองที่เราจะต่อเติมจุดแข็งเดิม ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในมิติหลากหลาย และสร้างทางเลือกที่ตอบโจทย์อนาคตของตนเองอย่างแท้จริง เพราะเป้าหมายของการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการสอบผ่าน แต่คือการเตรียมชีวิตให้พร้อมก้าวเดินต่อไปอย่างมีความหมาย 🌱

อ้างอิง

- World Economic Forum. (2023). Future of Jobs Report. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ. สัมภาษณ์ผู้บริหารฝ่ายบุคคลในภาคธุรกิจบริการและเทคโนโลยี (2567) BBC Thai (2565). “เรียนเก่งแต่ไม่มีงานทำ: สะท้อนอะไรกับระบบการศึกษาไทย”. Thailand Tribune. (2025). OHEC Releases Report on Thai Education for First Quarter of 2025 Victoria Masterson. (2023). Future of jobs 2023: These are the most in-demand skills now - and beyond. Marcella Cooper. (2025). Research for Teachers.

สร้างความฉลาดรู้ ด้านการอ่าน

ทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่ต่อยอดไปยังการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ การสร้างความฉลาดรู้ด้านการอ่านจึงไม่เพียงสำคัญในเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและความใฝ่รู้ใฝ่เรียน อันเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เรื่อง วราภา ไทยประเสริฐ

ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจ ดีความ และอ่านสิ่งที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ ประเมิน และสะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตน ความฉลาดรู้ด้านการอ่านนับว่าเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จทางการศึกษาและการพัฒนาส่วนบุคคลตลอดชีวิต นั่นก็เพราะการมีทักษะทางการอ่านที่ดีช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูล คิดอย่างมีวิจารณญาณ และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบหลักของความฉลาดรู้ด้านการอ่านเริ่มต้นจากการมีเสาหลักของทักษะทางการอ่าน 5 ประการ ได้แก่ การตระหนักรู้หน่วยเสียง ความสามารถในการอ่านออกเสียง ความคล่องแคล่ว การมีคลังคำศัพท์ และความรู้ความเข้าใจทางการอ่าน ประการแรก การตระหนักรู้หน่วยเสียง คือ ความสามารถในการจดจำและจัดการเสียงแต่ละเสียงในคำพูดตัวอย่างเช่นการระบุเสียงในคำว่า “งาน” คือ /จ./ /อา/ และ /น/ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำหรับทักษะการอ่านเบื้องต้น การตระหนักรู้หน่วยเสียงต่อยอดไปยังเสาหลัก ประการที่สอง คือ ความสามารถในการอ่านออกเสียง ประการต่อมา คือ

ความคล่องแคล่ว ซึ่งเน้นไปที่ความสามารถในการอ่าน ข้อความอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสม ประการที่สี่ คือ การมีคลังคำศัพท์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน และสุดท้าย ความรู้ความเข้าใจทางการอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมโยงทุกอย่างเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายและประเมินเป็นข้อคิดเห็นจากสิ่งที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมทักษะทางการอ่านและต่อยอดไปยังการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

พัฒนาการทางทักษะด้านการอ่านได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกหลายประการ ปัจจัยภายในที่สำคัญได้แก่ความสามารถทางสติปัญญา เช่น การมีความจำที่ดี การมีสมาธิและจดจ่อกับสิ่งที่ทำ และมีความรวดเร็วในการประมวลผลหรือตีความ เนื่องด้วยความสามารถทางสติปัญญาเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาที่ดีจึงมักมีองค์ประกอบของทักษะทางการอ่านที่ดีด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นทักษะการตระหนักรู้หน่วยเสียง การอ่านออกและตีความ ไปจนถึงความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทางการอ่าน นอกจากนี้ อีกหนึ่งปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านยังรวมถึงปัจจัยหรือความท้าทายส่วนบุคคล เช่น ความบกพร่องในการเรียนรู้ (Dyslexia) ซึ่งเป็นความผิดปกติทางการเรียนรู้ที่ส่งผลถึงความสามารถในการอ่านและการเขียน ด้วยเช่นกัน

นอกเหนือจากปัจจัยภายในดังที่กล่าวถึงข้างต้น ปัจจัยภายนอกอย่างปัจจัยทางสภาพแวดล้อมไปจนถึงแนวทางการเรียนการสอนก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ตัวอย่างปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างเช่น การเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งข้อมูลทางการเรียนรู้อาจได้แก่คลุกคลีและสัมผัสกับภาษาหรือสื่อการอ่านต่าง ๆ

เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านและมีโอกาสได้อ่านหนังสืออยู่บ่อยครั้ง มักมีพัฒนาการทางทักษะการอ่านดีกว่าเด็กที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงหนังสือหรือสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่เพียงเท่านั้น แนวทางการเรียนการสอน รวมถึงวิธีการสอนและคุณภาพการสอนก็มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางการอ่านเช่นเดียวกัน เด็กที่ได้รับการศึกษาด้านทักษะทางการอ่านที่มีคุณภาพตั้งแต่เรื่องพื้นฐาน เช่น การฝึกออกเสียง การรู้จักคำศัพท์ที่หลากหลาย ไปจนถึงการทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน มักมีทักษะทางการอ่านที่ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาอย่างไม่เพียงพอหรือไม่สม่ำเสมอ

จากองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพัฒนาทักษะทางการอ่านดังที่กล่าวถึงข้างต้น นำมาสู่คำตอบของคำถามที่ว่าแล้วเราสามารถพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านได้อย่างไร การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านอาจเริ่มต้นจากการพัฒนาและต่อยอดองค์ประกอบพื้นฐานของการอ่าน ตั้งแต่การเพิ่มพูนคลังคำศัพท์ ด้วยการส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายควบคู่ไปกับการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ รวมถึงการเรียนรู้ตัวอย่างและวิธีการใช้งานคำดังกล่าวในบริบทต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ของผู้อ่านได้เป็นอย่างมาก ไม่เพียงเท่านั้น การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการอ่านยังเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางการอ่าน ทักษะความรู้ความเข้าใจทางการอ่านนี้สามารถพัฒนาได้โดยการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ในระหว่างการอ่าน เช่น การวิเคราะห์และระบุใจความสำคัญของสิ่งที่อ่าน การฝึกฝนสรุปข้อมูลในแต่ละย่อหน้าของสิ่งที่อ่าน และการหมั่นตั้งคำถามและฝึกตอบคำถามในขณะที่อ่าน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจตลอดจนการเพิ่มพูนความสามารถในการทำความเข้าใจ

**การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่าน
อาจเริ่มต้นจากการพัฒนาและต่อยอด
องค์ประกอบพื้นฐานของการอ่าน
ตั้งแต่การเพิ่มพูนคลังคำศัพท์
ด้วยการส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย
ควบคู่ไปกับการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ
รวมถึงการเรียนรู้ตัวอย่างและวิธีการ
ใช้งานคำดังกล่าวในบริบทต่าง ๆ**

และจดจำข้อมูลของสิ่งที่อ่าน นอกจากนี้ การเสริมสร้างวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเชิงบวกเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ เช่นเดียวกัน การเสริมสร้างวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเชิงบวกอาจเริ่มต้นจากการบ่มเพาะนิสัยรักการอ่าน โดยอาจเริ่มจากการเลือกอ่านหนังสือหรือเนื้อหาที่สนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้อยากอ่านและเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ หลังจากนั้นอาจขยายหัวข้อหรือประเด็นสิ่งที่อ่าน ให้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง บุคคลที่มีนิสัยรักการอ่านมักมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสิ่งที่อ่าน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ต่อยอดไปยังการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ การมีนิสัยรักการอ่านมักส่งผลให้บุคคลผู้นั้นมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดจนความต้องการที่จะแบ่งปันข้อมูลที่น่าสนใจหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้นั้นไปยังผู้อื่น นำไปสู่วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเชิงบวกที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางการอ่านทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

เนื่องด้วยทักษะทางการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญ ซึ่งส่งผลและต่อยอดไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาการด้านอื่น ๆ การประเมินความรู้ด้านการอ่านจึงเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่วัดและประเมินผล รวมถึงพัฒนาทักษะทางการอ่าน เนื่องจากการประเมินทักษะหรือความรู้ด้านการอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตน ตลอดจนรับรู้ถึงประเด็นที่ควรต้องปรับปรุง ผู้อ่านอาจลองประเมินทักษะทางการอ่านของตนผ่านการลองอ่านหัวข้อหรือเนื้อหาใหม่ ๆ ที่ตนเองไม่คุ้นเคย ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์อาจลองเลือกอ่านบทความด้านวิทยาศาสตร์ เช่น วารสารทางการแพทย์ เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองว่าสามารถรับรู้และเข้าใจบทความนั้น ๆ ได้มากน้อยเพียงใด หากเจอคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เข้าใจความหมาย ผู้อ่านสามารถไปสืบค้นและเรียนรู้คำนั้นเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบถึงวิธีการและบริบทของการใช้คำนั้น ตลอดจนนำไปสู่การทำความเข้าใจบทความนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ในบริบททางการศึกษา ครูผู้สอนอาจประเมินทักษะทางการอ่านของนักเรียนโดยการให้นักเรียนอ่านบทความและประเมินความสามารถในการทำความเข้าใจและตีความของนักเรียนเกี่ยวกับบทความนั้น ๆ เช่น การให้ตอบคำถามเกี่ยวกับบทความ การให้ระบุใจความสำคัญของบทความ หรือการให้สรุปประเด็นสำคัญของบทความ เป็นต้น

ทักษะทางการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญ ซึ่งส่งผลและต่อยอดไปสู่การเรียนรู้ และพัฒนาการด้านอื่น ๆ การประเมินความรู้ด้านการอ่านจึงเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่วัดและประเมินผล รวมถึงพัฒนาทักษะทางการอ่าน ที่ช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน และประเด็นที่ควรปรับปรุง

สรุปได้ว่า ทักษะทางการอ่านเป็นหนึ่งในทักษะพื้นฐานที่สำคัญทั้งในด้านการศึกษาหรือวิชาการและในด้านการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันรอบตัว โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางการอ่านมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นความสามารถทางสติปัญญา ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ไปจนถึงแนวทางการเรียนการสอน การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านอาจเริ่มต้นจากการพัฒนาและต่อยอดองค์ประกอบพื้นฐานของการอ่านนับตั้งแต่การเพิ่มพูนคลังคำศัพท์ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการอ่าน รวมถึงการอยู่ในวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน ตลอดจนหมั่นฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการอ่านให้มีความคล่องแคล่วและแตกฉานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการต่อยอดไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมีความสามารถในการเรียนรู้ เติบโต และปรับตัวในโลกที่สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 🌱

อ้างอิง

<https://www.teachhub.com/teaching-strategies/2024/05/explaining-the-5-pillars-of-reading/>
<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/reading-comprehension-skills>
<https://katelynslearningstudio.com/assessments-for-reading/>

ปลูกพลัง Executive Functions คิดเป็น ทำเป็น อยู่เป็น

อยากให้เด็กมีสมาธิ จัดการอารมณ์ได้ดี และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่? คำตอบอาจอยู่ที่ “ทักษะ EF” หรือความสามารถของสมองในการคิด วางแผน ควบคุมตัวเอง และแก้ปัญหา ซึ่งสามารถฝึกฝนได้ตั้งแต่วินาที

เรื่อง อารุญญา

ขณะที่โลกหมุนกำลังเร็วขึ้น เด็ก ๆ ต้องเผชิญ ทั้งการเรียน การแข่งขัน และความท้าทาย ในชีวิตประจำวันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม ผู้ปกครองและครูหลายคนอาจสงสัยว่า “ต้องทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เด็กมีสมาธิ รับมือกับอารมณ์ และเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพได้?” คำตอบไม่ได้อยู่แค่การสอน หนังสือให้มากขึ้น แต่คือการสร้าง “ทักษะสมอง เพื่อการจัดการชีวิต” ที่ช่วยให้เด็กจัดการชีวิตได้ด้วยตนเอง

ทักษะนี้เรียกว่า Executive Functions หรือ EF ซึ่งเปรียบเสมือน “ระบบบริหารสมอง” ที่ทำให้เด็กคิดเป็นระบบ ควบคุมตัวเอง และปรับตัวต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม การมี EF ที่แข็งแรงจึงไม่เพียงช่วยให้เด็กเรียนเก่งขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำให้พวกเขามีความสุขในการใช้ชีวิต และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมเผชิญโลกอย่างมั่นใจ และยังช่วยให้เด็กสามารถจัดการอารมณ์ วางแผนงาน และตัดสินใจได้ดีขึ้น ทำให้พวกเขามีทักษะชีวิตที่แข็งแรงและพร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคตอย่างยืดหยุ่น

ทำไม EF ถึงสำคัญกับการเรียน และชีวิตประจำวัน?

ทักษะสมองเพื่อการจัดการชีวิต (Executive Functions: EF) เป็นกระบวนการทางความคิดระดับสูงที่ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ และความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ EF ทำหน้าที่เสมือน “ระบบบริหารสมอง” ที่ช่วยให้เด็กวางแผน จัดลำดับความสำคัญ จัดจำข้อมูลสำคัญ และปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เด็กที่มี EF ดีจะสามารถโฟกัสกับการเรียนได้นานขึ้น เข้าใจคำสั่งและข้อมูลใหม่ได้รวดเร็ว และสามารถจัดการกับความยากลำบากได้โดยไม่ท้อถอย พวกเขาเรียนรู้จากความผิดพลาดได้อย่างมีระบบ ไม่ซ้ำรอยเดิม และสามารถเชื่อมโยงความรู้จากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่งได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล นอกจากนี้ EF ยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะเด็กที่มี EF ดีมักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังมุมมองที่แตกต่าง และสามารถสื่อสารอย่างเหมาะสม เพื่อให้เข้าใจว่าทักษะ EF ทำงานอย่างไรในชีวิตจริง เราสามารถแบ่งออกเป็น 9 ด้าน ดังนี้

1. **Working Memory (ความจำทำงาน)** ความสามารถในการเก็บข้อมูลและนำข้อมูลนั้นไปใช้ในการทำงาน หรือแก้ปัญหา เช่น การจำคำสั่งหลายขั้นตอน หรือ การจำรายละเอียดจากบทเรียนเพื่อนำมาสรุปและ เชื่อมโยงกับความรู้เดิม เด็กที่มี Working Memory ดี สามารถจัดการข้อมูลจำนวนมากพร้อมกันได้ ไม่สับสน เมื่อต้องทำงานหลายขั้นตอน และสามารถวางแผน การทำงานได้อย่างเป็นระบบ เช่น จำคำสั่งของครู หลายขั้นตอน เช่น “ทำการบ้าน ชิดเส้นใต้คำสำคัญ และส่งในกล่องงาน” จำสิ่งที่เพื่อนพูดในการสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างราบรื่น
2. **Inhibitory Control (การยับยั้งความอยากทำ สิ่งที่ไม่เหมาะสม)** ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรม ความคิด และอารมณ์ เพื่อให้การตอบสนอง เหมาะสมกับสถานการณ์ การพัฒนาทักษะนี้ช่วยให้เด็ก สามารถรับฟังผู้อื่น และหลีกเลี่ยงการกระทำ ที่อาจสร้างปัญหาในระยะยาว เช่น รอคิวหรือรอเวลา ที่เหมาะสมก่อนพูดหรือทำบางสิ่ง ควบคุมอารมณ์ เมื่อโกรธหรือผิดหวัง
3. **Cognitive Flexibility (ความยืดหยุ่นทาง ความคิด)** ความสามารถในการปรับเปลี่ยนมุมมอง คิดอย่างยืดหยุ่น และสามารถหาทางออกใหม่ ๆ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป เด็กที่มีความยืดหยุ่น ทางความคิดจะสามารถปรับตัวเข้ากับ ความแตกต่าง การรับมือกับปัญหาเฉพาะหน้า และหาทางแก้ไข ที่เหมาะสม เช่น เมื่องานกลุ่มเกิดการเปลี่ยนหัวข้อ ก็สามารถยอมรับและปรับแผนการทำงานให้เข้ากับ ความคิดเห็นของเพื่อนในกิจกรรมกลุ่มได้
4. **Focus/Attention (การจดจ่อใส่ใจ)** ความสามารถในการมีสมาธิต่อเนื่อง จดจ่อกับสิ่งที่ทำได้อย่างเต็มที่ ลดสิ่งรบกวน และทำงานหรือกิจกรรมให้สำเร็จ ตามเป้าหมาย โดยไม่เสียสมาธิ

ทักษะ Executive Functions หรือ EF “ระบบบริหารสมอง” การมี EF ที่แข็งแรงจึงไม่เพียงช่วยให้เด็ก เรียนเก่งขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำให้ พวกเขามีความสุขในการใช้ชีวิต และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมเผชิญโลก

5. Emotional Control (การควบคุมอารมณ์)

ความสามารถในการจัดการอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม เด็กที่มีทักษะนี้สามารถรับมือกับความโกรธ ความผิดหวัง หรือความตื่นเต้นได้ สามารถใช้อารมณ์เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาแทนที่จะปล่อยให้อารมณ์นำการตัดสินใจ นอกจากนี้ เด็กจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้น

6. Self-Monitoring (การติดตามประเมินตนเอง)

ความสามารถในการรู้ตัวเองว่า กำลังทำอะไร ทบทวนการกระทำ และสะท้อนผลลัพธ์ของตนเอง เด็กที่มีทักษะนี้สามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เรียนรู้จากความผิดพลาด และประเมินผลการทำงาน เช่น ตรวจสอบงานเขียนก่อนส่ง หรือประเมินวิธีแก้ไขที่ยกมาแล้วว่า มีประสิทธิภาพหรือไม่

7. Initiating (การริเริ่มและลงมือทำ)

ความสามารถในการคิดริเริ่มและลงมือทำด้วยตัวเอง เด็กที่มีทักษะนี้สามารถสร้างไอเดียใหม่ ตัดสินใจเริ่มทำงานโดยไม่ต้องรอคำสั่ง และกล้าเผชิญความท้าทาย เช่น เริ่มทำโครงงานวิทยาศาสตร์ หรือเสนอแนวคิดในกิจกรรมกลุ่มด้วยความมั่นใจ

8. Planning and Organising (การวางแผนและจัดระบบดำเนินการ)

ความสามารถในการตั้งเป้าหมาย วางแผนเป็นขั้นตอน จัดลำดับความสำคัญ บริหารเวลาและทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เด็กที่มีทักษะนี้สามารถแบ่งงานใหญ่เป็นงานเล็ก จัดทำตารางเวลา และดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระเบียบ พร้อมทั้งรู้จักปรับข้อบกพร่องต่อผลลัพธ์ของตนเองอย่างมั่นใจ

9. Goal-Directed Persistence (ความพากเพียรที่มุ่งสู่เป้าหมาย)

การตั้งเป้าหมายและพยายามทำให้สำเร็จแม้เจออุปสรรค เด็กที่มีทักษะนี้มีความมุ่งมั่น อดทน ฝ่าฟันความยากลำบาก และไม่ย่อท้อจนกว่าจะบรรลุผลลัพธ์ เช่น ตั้งใจเรียนวิชาที่ยาก ลองทำโจทย์หลายครั้ง หรือทำโปรเจกต์ให้เสร็จตามเป้าหมาย

ทักษะ EF มีบทบาทสำคัญในการเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือกับโลกที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน เด็กที่มี EF ดีจะสามารถตั้งเป้าหมาย วางแผนล่วงหน้า ประเมินผลลัพธ์ของการกระทำ และปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มี EF พัฒนาอย่างดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า เพราะสามารถโฟกัสกับงาน ทำงานตามขั้นตอน และแก้ไขข้อผิดพลาดได้ดีกว่า อีกทั้ง EF ยังสัมพันธ์กับสุขภาพจิตและความสัมพันธ์ทางสังคม เด็กที่มี EF ดีมักสามารถจัดการความเครียดได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งยังสามารถทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างราบรื่นและสร้างสรรค์

นอกจากนี้ EF ยังมีบทบาทสำคัญในการเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือกับโลกที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน เด็กที่มี EF ดีสามารถตั้งเป้าหมาย วางแผนล่วงหน้า ประเมินผลลัพธ์ของการกระทำ และปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญทั้งในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการทำงานในอนาคต

การพัฒนาทักษะ EF จึงไม่ใช่แค่การเตรียมพร้อมด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถในการปรับตัว และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ได้อย่างยั่งยืน การเข้าใจและฝึกฝน EF ตั้งแต่เด็ก จะช่วยสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับความสำเร็จ ทั้งในห้องเรียน ชีวิตประจำวัน และการใช้ชีวิต ในสังคมอย่างสมดุลและมีความสุข

EF กับความเครียดและสุขภาพจิต ของเด็ก

ทักษะสมองเพื่อการจัดการชีวิต มีบทบาทสำคัญ ต่อความสามารถของเด็กในการรับมือกับความเครียด และรักษาสุขภาพจิตเพราะ EF สามารถช่วยให้สมอง ของเด็กสามารถประมวลผลความคิดและความรู้สึก อย่างเป็นระบบ ทำให้พวกเขาไม่ถูกความวิตกกังวล หรือความเครียดครอบงำง่าย ๆ

เด็กที่มี EF พัฒนาอย่างดีมักสามารถแยกแยะ ความคิดและอารมณ์ออกจากกัน ทำให้เมื่อเผชิญ กับสถานการณ์ตึงเครียด เช่น การสอบ การทะเลาะ กับเพื่อน หรือความคาดหวังจากผู้ใหญ่ พวกเขา จะมองปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลและเลือกวิธี ตอบสนองที่เหมาะสม แทนที่จะจมอยู่กับความเครียด หรือความกังวล

นอกจากนี้ EF ยังช่วยให้เด็ก เรียนรู้วิธีปรับตัว ต่อความล้มเหลวและความผิดหวัง เด็กที่มี EF ดี จะไม่ตีค่าความผิดพลาดของตนเองสูงเกินไป แต่สามารถมองเห็นโอกาสในการแก้ไขและพัฒนา ตนเองต่อไป ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดความเครียด

สะสมและเสริมความมั่นคงทางอารมณ์ และทำให้ เด็กมีทัศนคติที่ยืดหยุ่นต่อชีวิตมากขึ้น พร้อมทั้ง สร้างแรงจูงใจให้พยายามต่อยอดและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ผลการศึกษาเชิงจิตวิทยายังชี้ให้เห็นว่า EF ที่แข็งแกร่งสัมพันธ์กับ ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Emotional Resilience) เด็กเหล่านี้มีแนวโน้ม ที่จะไม่มองเชิงบวกต่อชีวิต รับมือกับความท้าทาย ได้อย่างสงบ และมีสุขภาพจิตที่แข็งแกร่งกว่าเพื่อน วัยเดียวกันอย่างชัดเจน

การเสริม EF จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทาง จิตใจให้เด็ก ไม่เพียงช่วยให้พวกเขาจัดการกับ ความเครียดในวัยเรียน แต่ยังเตรียมพร้อมสำหรับ การเผชิญความท้าทายในชีวิตประจำวันรวมถึง รับมือกับสถานการณ์ซับซ้อนในอนาคต

EF และการเตรียมพร้อม สำหรับโลกอนาคต

โลกอนาคตเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและ ความซับซ้อน เด็กที่มีทักษะ EF พัฒนาอย่างดี จะมีกรอบความคิดที่มั่นคง ช่วยให้สามารถจัดการ กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าพวกเขาจะเผชิญกับเทคโนโลยี ใหม่ ๆ ปัญหาสังคมที่ซับซ้อน หรือความคาดหวัง ที่สูงจากทั้งครู ผู้ปกครอง และเพื่อน

EF ทำให้เด็กมีความสามารถในการประเมิน ผลลัพธ์และคาดการณ์ความเสี่ยงก่อนการตัดสินใจ ตัวอย่างเช่น เมื่อต้องเลือกใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือ ดิจิทัล เด็กที่มี EF จะสามารถตั้งคำถามกับข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล แทนที่จะถูกข้อมูลหรือแรงกดดันรอบตัวครอบงำ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อการตัดสินใจผิดพลาดหรือ ถูกชักจูงโดยข้อมูลที่ผิด ๆ

นอกจากนี้ EF ยังช่วยเสริมทักษะการจัดการ ความซับซ้อนและการประมวลผลข้อมูลจำนวนมาก โลกอนาคตเต็มไปด้วยข้อมูลและความรู้ที่เกิดขึ้น ทุกวัน เด็กที่มี EF ดีจะสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างปัญหา สังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง และเชื่อมโยงความรู้เพื่อสร้างแนวทางแก้ไข ที่มีประสิทธิภาพ การฝึก EF จึงเหมือนการสร้าง “เครื่องมือคิด” ที่ทำให้เด็กสามารถปรับตัวและ คิดเชิงวิเคราะห์ได้แม้ในสถานการณ์ที่สับสน

อีกหนึ่งด้านที่สำคัญ คือ EF ช่วยให้เด็กตระหนักรู้ในตนเองและคิดเชิงจริยธรรม เด็กที่มี EF พัฒนาจะมองเห็นผลกระทบจากการกระทำของตนต่อผู้อื่นและสังคม ทำให้สามารถตัดสินใจที่สมดุล ระมัดระวังและยั่งยืน ซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นหัวใจของผู้นำและผู้มีวิสัยทัศน์ในโลกอนาคต

สุดท้าย EF ยังส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ต่อเนื่องและความยืดหยุ่นทางความคิด เด็กที่มี EF แข็งแรงสามารถปรับตัวเมื่อเจอความล้มเหลวหรือความเปลี่ยนแปลง เรียนรู้จากความผิดพลาด และสร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ สำหรับการเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน สิ่งนี้ไม่เพียงเตรียมพวกเขาให้พร้อมรับมืออาชีพในอนาคต แต่ยังช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจทำให้พวกเขามีความมั่นใจและความยืดหยุ่นเมื่อต้องเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

เคล็ดลับ “EF Hacks” ที่พ่อแม่และครูควรรู้

ทักษะสมองเพื่อการจัดการชีวิต หรือ Executive Functions (EF) เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้เด็กควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ และความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึก EF ไม่เพียงช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น แต่ยังช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมอย่างสมดุล สำหรับพ่อแม่และครู การเข้าใจและส่งเสริม EF อย่างเป็นระบบถือเป็นสิ่งจำเป็น และสามารถทำได้ผ่านกิจกรรมง่าย ๆ ที่สนุกสนาน ไม่ว่าจะเป็น

เปลี่ยนงานบ้านหรือการบ้านเป็นภารกิจวางแผน การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนเล็ก ๆ ช่วยฝึกความจำทำงานและการวางแผนอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น ให้เด็กวางแผนทำการบ้านที่ละวิชา หรือเตรียมอุปกรณ์สำหรับกิจกรรมล่วงหน้า การ让孩子เขียนตารางเวลายรายการสิ่งที่ต้องทำหรือจัดลำดับความสำคัญ จะช่วยให้พวกเขาเรียนรู้การจัดการเวลา ตัดสินใจ และมองเห็นภาพรวมของงานที่ต้องทำ การฝึกเหล่านี้ยังช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ใช้เกมและกิจกรรมที่เสริมสมาธิและการยับยั้งความอยาก เกมอย่าง “Simon Says” หรือ “จับผิดภาพ” เป็นเครื่องมือฝึก EF ที่สนุกและได้ผล การเล่นเกมช่วยให้เด็กเรียนรู้การโฟกัส จดจ่อกับคำสั่ง และยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การฝึกสมาธิและการยับยั้งนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม

กระตุ้นการคิดแก้ปัญหาแบบมีทางเลือก การชวนเด็กตั้งคำถาม เช่น “ถ้าวิธีนี้ไม่ได้ผล เราจะลองทำอย่างอื่นไหม?” ช่วยฝึกความยืดหยุ่นทางความคิดและการคิดวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้เด็กลองหลายวิธี และเรียนรู้ที่จะปรับตัวตามสถานการณ์ นอกจากนี้ การฝึกคิดแก้ปัญหาแบบมีทางเลือกยังสามารถช่วยสร้างความมั่นใจในการเผชิญความท้าทาย และสอนให้พวกเขาเข้าใจว่าความล้มเหลวคือโอกาสในการเรียนรู้ ไม่ใช่เรื่องน่ากลัว

ให้โอกาสเด็กทดลองผิดพลาดอย่างปลอดภัย การเรียนรู้จากความผิดพลาดเป็นหัวใจสำคัญของ EF พ่อแม่และครูจึงควรสนับสนุนให้เด็กกล้าลงมือทำ และไม่กลัวที่จะล้มเหลว ขณะเดียวกัน การให้คำชมเชยควรเน้นที่ความพยายาม กระบวนการคิด และความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่แค่ผลลัพธ์ การฝึกให้เด็กเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และความอดทนให้กับเด็ก

เสริมสร้างทักษะสังคมผ่านกิจกรรมกลุ่ม การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะการสื่อสาร และการจัดการความขัดแย้ง เป็นส่วนหนึ่งของ EF ที่ช่วยพัฒนา “การควบคุมอารมณ์” และ “ความยืดหยุ่นทางสังคม” การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุก เปิดกว้าง และช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทักษะเหล่านี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ แต่ต้องได้รับการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก การส่งเสริม EF อย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัยจะช่วยให้เด็ก มีพัฒนาการที่สมดุล ทั้งด้านความคิด อารมณ์ และสังคม การผสมผสาน EF เข้ากับหลักสูตร การเรียนและกิจกรรมเสริมเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็ก เติบโตได้อย่างมั่นใจ

โดยสรุปแล้ว Executive Functions หรือ EF เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เด็กจัดการตัวเอง เรียนรู้ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึก EF ไม่จำเป็นต้องซับซ้อน เพียงเริ่มจาก กิจกรรมง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผนงาน การเล่นเกมที่ต้องคิด การเรียนรู้จากความผิดพลาด และการทำงานร่วมกับเพื่อน ตลอดจนการสนับสนุน จากครอบครัวและครูจะช่วยให้เด็กค่อย ๆ ปลูกฝัง คักยภาพทั้งทางสมองและอารมณ์

เมื่อ EF พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เด็กจะสามารถ รับมือกับความเครียด ปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง และคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ซับซ้อนได้อย่าง มั่นใจ นั่นหมายความว่า การเสริมสร้าง EF ตั้งแต่เด็ก ไม่เพียงช่วยให้เรียนเก่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน

ยังเป็นการเตรียมพวกเขาให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิต การทำงาน และความท้าทายในอนาคต ทำให้เด็ก เติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีวิจารณญาณ และพร้อมเผชิญโลกอย่างมั่นใจ 🌟

อ้างอิง

- สำนักงานปลัดกระทรวงการศึกษาธิการ. การพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions).
อรรถรัตน์ เชาว์กุลจรสศิริ. EF Executive Function สำคัญต่อพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างไร?.
Twinkl. ทักษะสมอง EF (Executive Functions) คืออะไร ความสำคัญและกิจกรรมพัฒนา ทักษะ EF?.
Blair, C., & Raver, C. C. (2015). School readiness and self-regulation: A developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, 66, 711-731.
Center on the Developing Child, Harvard University. (2020). Executive Function & Self-Regulation.
Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135-168.
Zelazo, P. D., & Carlson, S. M. (2012). Hot and cool executive function in childhood and adolescence. *Child Development Perspectives*, 6(4), 354-360.

แนวทางพัฒนา EF ให้เหมาะกับแต่ละช่วงวัย

ช่วงวัย	ทักษะ EF ที่เน้น	วิธีส่งเสริมในชีวิตประจำวัน
ปฐมวัย (3-6 ปี)	การยับยั้งตนเอง ความจำทำงาน	- เล่นเกมรอคิว เช่น หยุดและเดิน (Stop & Go) - อ่านนิทานแล้วให้เด็กเล่าเรื่อง - ฝึกให้เก็บของเล่นเข้าที่หลังเล่น
ประถมศึกษา	การวางแผน ความยืดหยุ่นทางความคิด	- ให้เด็กมีสมุดแพลนงานเล็ก ๆ - ทำกิจกรรมที่มีหลายวิธีการ เช่น ประดิษฐ์งานศิลปะ - ตั้งเป้าหมายเล็ก ๆ แล้วติดตามผลร่วมกัน
มัธยมศึกษา	การตั้งเป้าหมาย การจัดการเวลา	- ชวนวางแผนก่อนสอบหรือกิจกรรมใหญ่ - ใช้ปฏิทินช่วยเตือน - ฝึกให้สะท้อนสิ่งที่ทำผิดพลาด และคิดวิธีใหม่
วัยรุ่นตอนปลาย - วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	การควบคุมอารมณ์ การตัดสินใจ	- ตั้งคำถามชวนคิดก่อนเลือก เช่น “ข้อดี-ข้อเสียคืออะไร” - ฝึกเขียนไดอะรีสะท้อนความคิด - สร้างสถานการณ์จำลองให้ฝึกตัดสินใจ

Food Literacy

รู้เรื่องอาหาร เพื่อสุขภาพ เด็กยุคใหม่

ในวันที่เด็กไทยเข้าถึงอาหาร ได้ง่ายขึ้น ทั้งผ่านโรงเรียน ร้านสะดวกซื้อ หรือแอปสั่งอาหาร การ “เลือกกิน” กลับกลายเป็น เรื่องซับซ้อนมากขึ้นกว่าที่คิด

เรื่อง ห่องอาหาร

คลายคนมองว่าแค่ “กินให้อิ่ม” ก็เพียงพอ สำหรับเด็กวัยเรียน แต่ความจริงแล้ว สิ่งที่ได้กิน ๆ เลือกกินนั้นกำลังสะท้อน พฤติกรรมด้านสุขภาพของทั้งสังคม ในระยะยาว พฤติกรรมการบริโภคที่มักพบในเด็ก วัยเรียนยุคนี้ เช่น การติดหวาน กินเค็มมากเกินไป หรือ ขาดผักผลไม้ ล้วนส่งผลต่อสุขภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ โดยเฉพาะเมื่อพฤติกรรมเหล่านี้สะสม ต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่

จากข้อมูลของกรมอนามัยเมื่อปี 2566 พบว่า เด็กไทย อายุ 6 - 14 ปี มีภาวะอ้วนเกินถึงร้อยละ 13.7 และยังมีแนวโน้มบริโภคเครื่องดื่มหวาน มากกว่าที่แนะนำ ขณะเดียวกันมีเด็กจำนวนมาก ที่ไม่สามารถอ่านหรือเข้าใจฉลากโภชนาการ บนบรรจุภัณฑ์อาหารได้เลย ปัญหานี้ไม่ได้เป็นเพียง เรื่องของการขาดความรู้ แต่ยังสะท้อนถึงการขาด ทักษะสำคัญบางอย่างในการใช้ชีวิต

นี่จึงเป็นจุดที่แนวคิด “Food Literacy” หรือ “ความรู้เท่าทันด้านอาหาร” เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระบบการศึกษา โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาทางเลือก และตัดสินใจได้อย่างมีสติ แม้กระทั่งในเรื่องง่ายที่สุดอย่างการกินอาหาร

รู้จัก Food Literacy: รู้กัน เข้าใจ สุขภาพ

Food Literacy ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การรู้ ว่าอาหารชนิดใดดีต่อสุขภาพเท่านั้น แต่มันคือ ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ตั้งแต่กระบวนการผลิต และแหล่งที่มาของอาหาร โภชนาการในวัตถุดิบ แต่ละชนิด ไปจนถึงผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม คนที่มี Food Literacy จะสามารถเลือกอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ และเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว รวมทั้งยังตัดสินใจบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่เพียงต่อสุขภาพของตนเอง แต่ยังรวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และโลกอีกด้วย

องค์กร Dietitians of Canada ได้มีการให้คำนิยาม Food Literacy ว่าเป็น “ความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และใช้ข้อมูลด้านอาหารอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า Food Literacy ไม่ใช่เพียงความรู้ แต่ยังเป็นการผสมผสานของทักษะ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับอาหารอย่างรอบด้าน เช่น การวางแผนมื้ออาหารล่วงหน้า การอ่านฉลากโภชนาการ การรู้วิธีจัดเก็บอาหาร หรือแม้กระทั่งการรู้จักลดขยะอาหารเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อม ส่วนเป็นองค์ประกอบของ Food Literacy

บทบาทของโรงเรียน: สอนให้รู้กัน อาหาร

ในหลายกรณี โรงเรียนอาจมองว่าเรื่องอาหารเป็นความรับผิดชอบของโรงอาหารหรือผู้ปกครองเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในมุมกว้าง โรงเรียนถือเป็นพื้นที่สำคัญในการปลูกฝัง ทักษะ ความรู้เท่าทันด้านอาหาร (Food Literacy) ให้กับนักเรียนอย่างรอบด้าน ผ่านกระบวนการเรียนรู้

ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การบริโภคในระยะยาว

หนึ่งในแนวทางที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การบูรณาการเรื่องอาหารเข้าไปในหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ดังนี้

บูรณาการในห้องเรียน แทนที่จะจัดการเรียนการสอนด้านโภชนาการเฉพาะในรายวิชาสุขศึกษา โรงเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาด้านอาหารเข้ากับหลากหลายวิชา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และการประยุกต์ใช้จริง

- คณิตศาสตร์: ฝึกให้นักเรียนคำนวณปริมาณ น้ำตาล ไขมัน หรือแคลอรีในอาหารแต่ละจาน
- วิทยาศาสตร์: ทดลองเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงของอาหาร การย่อย และการทำงานของจุลินทรีย์
- ภาษาไทย: ให้นักเรียนลองเขียนเรียงความ หรือบันทึกประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรม การบริโภค

ลงมือทำจริง (Experiential Learning) การลงมือปฏิบัติจะช่วยให้เด็กเข้าใจพฤติกรรม การกินอย่างเป็นธรรมชาติ และเชื่อมโยงความรู้กับการใช้ชีวิตจริง ตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่

- การปลูกผักหรือทำสวนครัวในโรงเรียน
- การจัดเวิร์กช็อปการทำอาหารอย่างง่าย โดยเน้นการใช้วัตถุดิบสดจากธรรมชาติ
- การฝึกอ่านฉลากโภชนาการจากผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างความเข้าใจในเรื่องโภชนาการ แต่ยังส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะชีวิตที่สำคัญอีกด้วย

ส่งเสริม “สติในการกิน” (Mindful Eating) นอกจากการให้ความรู้ โรงเรียนยังสามารถเป็นพื้นที่สำหรับฝึกฝน “สติในการกิน” โดยเน้นการสังเกตรสชาติ ความรู้สึกอิ่ม และผลกระทบของอาหารที่มีต่อร่างกายและจิตใจ แนวทางนี้จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาปัญญาด้านอาหาร ควบคู่ไปกับการสร้างวินัย ความสุข และความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกิน โดยไม่เน้นการควบคุมหรือจำกัดแบบเข้มงวด และยังตระหนักถึงคุณค่าของอาหารที่รับประทานไป

โรงเรียนไม่ใช่เพียงสถานที่สำหรับการเรียนวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำคัญในการบ่มเพาะทักษะชีวิต โดยเฉพาะในเรื่อง “อาหาร” ที่ส่งผลต่อสุขภาพทั้งกายและใจในระยะยาว การส่งเสริม Food Literacy จึงควรเป็นภารกิจร่วมของทั้งครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับเยาวชนในการเลือกกินอย่างรู้เท่าทัน และมีความสุข

ตัวอย่างจากต่างประเทศ: อาหาร คือ การศึกษา

ในหลายประเทศทั่วโลก แนวคิดด้าน Food Literacy ได้รับการยกระดับให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยเน้นให้อาหารไม่ใช่เพียงเรื่องของโภชนาการเท่านั้น แต่เป็นองค์ความรู้ที่สามารถปลูกฝังผ่านกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และสร้างนิสัยการกินอย่างยั่งยืนในระยะยาว ตัวอย่างแนวทางที่น่าสนใจจากประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

ฟินแลนด์: “อาหาร” คือ ทักษะพื้นฐานของชีวิต ประเทศฟินแลนด์จัดให้วิชาครัวเรือน (Home Economics) เป็นวิชาบังคับในระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน ได้แก่

การเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียมอาหาร การวางแผนเมนู จนถึงหลักโภชนาการเบื้องต้น การเรียนการสอนในวิชานี้ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะความสามารถในการทำอาหาร แต่ยังส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การวางแผนอย่างมีเหตุผล และการบริโภคอย่างมีสติอีกด้วย

ญี่ปุ่น: “Shokuiku” การปลูกฝังวัฒนธรรมอาหาร ประเทศญี่ปุ่นมีแนวคิดด้านการศึกษาด้านอาหารที่เรียกว่า “โชคุอิคุ (Shokuiku)” ซึ่งหมายถึง “การเรียนรู้ผ่านอาหาร” โดยเชื่อว่าเด็กควรมีความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับอาหารตั้งแต่เยาว์วัย

โรงเรียนญี่ปุ่นมักให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดเตรียมและเสิร์ฟอาหารกลางวันร่วมกับครูและเพื่อน ๆ โดยไม่จ้างพนักงานเสิร์ฟภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมการกิน การทำงานเป็นทีม สุขอนามัย และการเคารพในอาหารอย่างลึกซึ้ง

สหราชอาณาจักร: การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านอาหาร ในประเทศสหราชอาณาจักร โครงการ “Food for Life” ได้รับการพัฒนาเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการปลูก การปรุง และการบริโภคอาหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชน นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับต้นทางของอาหารผ่าน

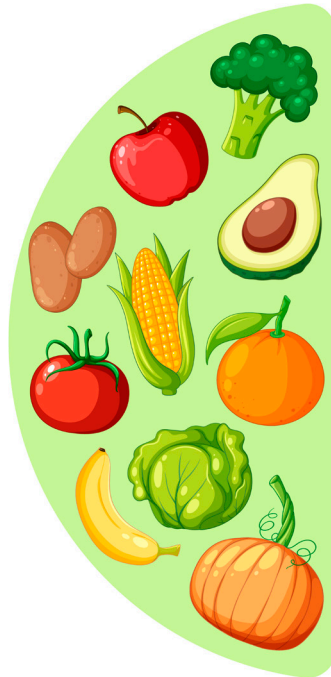

2 : 1 : 1

ปริมาณสัดส่วนอาหารที่เหมาะสมต่อสุขภาพ

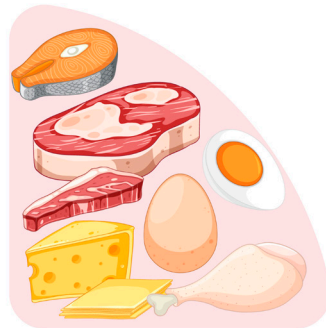
ผัก 2 ส่วน

สามารถกินได้
ทั้งผักสดและผักสุก
แต่ควรกินผัก
ให้หลากหลายชนิด
และหลากหลายสี

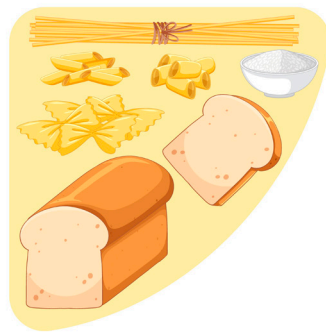
เนื้อสัตว์ 1 ส่วน

ควรเป็นเนื้อสัตว์
โดยเลือกเนื้อที่มี
ไขมันแทรกน้อย
หรือเลือกเป็นปลา

แป้ง 1 ส่วน

เป็นคาร์โบไฮเดรต
ได้แก่ เส้นก๋วยเตี๋ยว
ข้าว ขนมจีน ขนมปัง
และควรกินแบบ
ไม่ขัดสี เพื่อให้ได้รับ
วิตามิน เกลือแร่
และใยอาหาร

การทำสวนในโรงเรียน ผักปรุงอาหารโดยใช้วัตถุดิบสดใหม่ และเข้าใจเรื่องโภชนาการจากบริบทจริง ทำให้การเรียนรู้ด้านอาหารไม่หยุดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

ตัวอย่างจากนานาประเทศสะท้อนให้เห็นว่า “อาหาร” ไม่ใช่เพียงปัจจัยสี่เพื่อการดำรงชีวิต แต่ยังเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่สามารถหล่อหลอมพฤติกรรม ทักษะคิด และคุณค่าที่สำคัญในตัวเด็กและเยาวชนได้อย่างลึกซึ้ง

เริ่มจากงานข้าว เปลี่ยนอนาคตของเด็กไทย

แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะไม่ได้จบการศึกษาด้านโภชนาการโดยตรง แต่บทบาทของครูในการเปิดพื้นที่ให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องอาหาร อย่างมีส่วนร่วมและมีความหมายถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทรงพลังในการพัฒนา “ทักษะความรู้เท่าทันด้านอาหาร”

บทบาทของครูอาจเริ่มต้นง่าย ๆ ให้พวกเขาตั้งคำถามกับสิ่งที่กิน สังเกตพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจผลกระทบทั้งในระดับร่างกาย สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น การถามว่า “วันนี้กินอะไรมา?” การถามคำถามที่ชวนให้เขาคิด “เมนู

ในโรงอาหารมีประโยชน์แค่ไหน?” หรือ “อาหารนี้ทำให้เรารู้สึกอย่างไร?” การใส่ใจรายละเอียดเล็กอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนักเรียนที่ “รู้เท่าทันอาหาร” และสามารถดูแลสุขภาพตนเองไปได้ตลอดชีวิต

Food Literacy เป็นมากกว่าการรู้ว่าจะไรดีต่อสุขภาพ แต่มันคือทักษะชีวิตที่ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกและใช้ชีวิตอย่างมีสติในโลกที่มีทางเลือกมากมาย การส่งเสริมความรู้เรื่องอาหารไม่จำเป็นต้องเริ่มจากอะไรใหญ่โต แค่เริ่มต้นจากบทสนทนาในห้องเรียน หรือกิจกรรมเล็ก ๆ ในโรงเรียนก็อาจเปลี่ยนมุมมองของเด็กที่มีต่อ “อาหารบนจาน” ไปตลอดชีวิต

อ้างอิง

Dietitians of Canada. (2013). Food Literacy: A Framework for Action.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2566). รายงานภาวะโภชนาการเด็กไทย. Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (Japan), Shokuiku Guidelines.

Food for Life. (UK). <https://www.foodforlife.org.uk>.

Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Basic Education.

Content Creator C

Content creation has become an integral part of the learning process, offering young people opportunities to explore future career paths.

Culture

Written by **Echo Kid**

In the digital age, media isn't just something we consume – it's something we create. With a smartphone and a creative mind, young people around the world are becoming content creators. Whether it's reviewing a favorite book, sharing daily life experiences, or filming short videos about hidden cafes, content creation is now part of everyday life – not only for professionals or influencers, but for students and teens as well.

This culture of creativity is not just a passing trend; it's becoming a valuable learning tool and an early step into the future of work.

Why Teens Are Creating More Than Ever

For Generation Z and Generation Alpha, content isn't just entertainment – it's a reflection of who they are. Sharing a story online, posting a vlog, or designing a digital poster helps them express identity, build community, and even explore future career paths. In a world where visibility matters, content becomes a form of connection and empowerment.

More than that, the digital space gives teens a platform to explore creativity, voice opinions, and test their storytelling skills – all while having fun and learning something new.

What Students Really Learn by Making Content

Content creation offers more than digital presence – it builds soft skills that are essential for personal and professional growth:

Activity	Skill Gained
Writing a book or movie review	Critical thinking & summarizing
Recording a daily vlog	Public speaking & storytelling
Creating an infographic	Visual communication & design
Editing a short video clip	Time management & tech literacy

As students plan, write, edit, and publish content, they learn to communicate clearly, think from the viewer's perspective, and evaluate information. These are the same skills used by marketers, journalists, designers, and entrepreneurs.

Content Creation as a Career Starter

Not everyone will become a full-time YouTuber, but almost every career now values people who can tell stories, communicate visually, and engage audiences. The ability to create content is an advantage – in marketing, education, media, and even science.

How Schools Can Support This:

- Allow students to create projects like video reports instead of traditional essays
- Organize media clubs, content challenges, or creator fairs
- Teach responsible content sharing and copyright awareness
- Encourage platforms like blogs, school YouTube channels, or Instagram pages for student-led content

The goal is not just to go viral, but to build confidence, express ideas, and grow through creativity. This way, content creation becomes more than a hobby – it becomes a meaningful pathway to the future. 🌐

References

- UNESCO. (2021). Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377064>
- Harvard Graduate School of Education. (2023). Why Every Student Should Be a Creator. <https://www.gse.harvard.edu/news>
- Common Sense Education. Teaching Digital Citizenship and Media Literacy. <https://www.commonsense.org/education>
- Adobe. (2022). Future Workforce Study: The Power of Creativity and Content Creation. <https://www.adobe.com/futureofwork.html>
- New York Times Learning Network. (2023). Why Students Make Content and Why It Matters. <https://www.nytimes.com/section/learning>

Vocab

Content creator (n.)

ผู้สร้างเนื้อหา

Self-expression (n.)

การแสดงออกตัวตน
ความรู้สึก ความคิด

Soft skills (n.)

ทักษะที่ไม่ใช่ด้านเทคนิค
เช่น การสื่อสาร ความคิด
สร้างสรรค์

Visual communication (n.)

การสื่อสารผ่านภาพ
เช่น อินโฟกราฟิก วิดีโอ

Media literacy (n.)

ความรู้เท่าทันสื่อ
การเข้าใจและใช้สื่อ
อย่างมีวิจารณญาณ

Audience perspective (n.)

มุมมองหรือมิติ
จากฝั่งผู้ชม/ผู้รับสาร

Entrepreneur (n.)

ผู้ประกอบการ

Digital footprint (n.)

ข้อมูล/ร่องรอยที่ทิ้งไว้
บนโลกออนไลน์ เช่น
โพสต์หรือคอมเมนต์

อาร์ท ทอย- การ์ตูน:

หนทาง สู่อาชีพ ในเศรษฐกิจ สร้างสรรค์

บทความนี้จะพาไปรู้จักโลกของอาร์ททอยและการ์ตูนในฐานะช่องทางอาชีพใหม่ที่ไม่ไกลเกินฝัน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนอย่างถูกทาง คือการลงทุนเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของเยาวชนไทย

เรื่อง โลกของเล่น

ความ าคความผันในการวาดการ์ตูน สะสมของเล่น หรือออกแบบคาแรกเตอร์ที่ชื่นชอบ ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไปแล้ว เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถกลายเป็น "อาชีพจริง" ที่มั่นคงและสร้างรายได้ในอนาคตได้ เพราะปัจจุบันอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้เปิดกว้างให้เยาวชนสามารถใช้ "ความคิดสร้างสรรค์" เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างยั่งยืน

ความชอบเล็ก ๆ ที่สร้างมูลค่าได้จริง

อาร์ตทอย (Art Toy) คือ ของเล่นและของสะสมประเภทหนึ่งที่ถูกออกแบบโดยศิลปิน นักออกแบบ หรือนักวาดภาพประกอบ มักจะผลิตออกมาจำนวนจำกัดและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นคาแรกเตอร์แปลกใหม่น่ารัก สัตว์ประหลาด เด็กหญิงในโลกจินตนาการ หรือแม้แต่ภาพล้อเลียนทางสังคม โดยทุกชิ้นงานมักสะท้อนตัวตนและความคิดของผู้สร้าง ซึ่งทำให้ผู้สะสมรู้สึกมีคุณค่าและความหมายที่มากกว่าของเล่นทั่วไป

ขณะเดียวกัน การ์ตูนไทยก็ได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทั้งในด้านเนื้อเรื่องและลายเส้นของภาพ จนสามารถเข้าถึงใจผู้ชมทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง

สิ่งที่น่าสนใจคือ เยาวชนไทยหลายคนสามารถสร้างแบรนด์ของตัวเองจากความชอบเหล่านี้ เช่น

- นักวาดที่เปิดเพจขายการ์ตูนบนแพลตฟอร์มออนไลน์
- ศิลปินอิสระที่ผลิตอาร์ตทอยจำนวนจำกัดผ่านระบบพรีออร์เดอร์
- ผู้ผลิตคอนเทนต์ NFT หรืองานศิลปะดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์

เทรนด์โลกเปิดทางให้ “ครีเอเตอร์รุ่นใหม่”

เนื่องจากตลาดคาแรกเตอร์และของสะสมทั่วโลกกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศอย่างญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสหรัฐอเมริกา ที่อุตสาหกรรมนี้มีมูลค่ามหาศาล การเติบโตนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงของเล่นเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงสื่อบันเทิง เกม แฟชั่น และสินค้าไลฟ์สไตล์ต่าง ๆ

"อาร์ตทอย" ของเล่นและของสะสมที่ถูกออกแบบโดยศิลปิน นักออกแบบ หรือนักวาดภาพประกอบ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนตัวตนและความคิดของผู้สร้าง ทำให้ผู้สะสมรู้สึกมีคุณค่าและความหมายมากกว่าของเล่นทั่วไป

ปัจจุบันโลกเปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นผู้ผลิตได้เอง ไม่จำเป็นต้องมีทุนสูงหรือสังกัดค่ายใหญ่ ขอแค่มีไอเดียดี ทักษะที่ใช่ และการตลาดที่เข้าใจผู้บริโภค ก็สามารถแจ้งเกิดได้ผ่านช่องทางอย่าง Instagram, TikTok, Facebook Marketplace, LINE OpenChat, หรือแพลตฟอร์ม NFT

ทักษะที่เยาวชนควรมี หากอยากเริ่มต้น

เพื่อก้าวสู่สายอาชีพสร้างสรรค์อย่างจริงจัง เยาวชนสามารถฝึกฝนทักษะสำคัญดังนี้

- การออกแบบคาแรกเตอร์ (Character Design)
- การวาดภาพประกอบหรือดิจิทัลอาร์ต (Digital Illustration)
- การผลิตผลงานเบื้องต้น เช่น บันดินเรซิน โมเดล 3D

- การตลาดออนไลน์และการสร้างตัวตนในโลกดิจิทัล (Personal Branding)
- ความรู้เรื่องลิขสิทธิ์และการจดทะเบียนผลงาน (IP & Copyright)

โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานภาครัฐ สามารถมีบทบาทในการจัดอบรม เชิญศิลปินจริงมาแชร์ประสบการณ์ และสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้าร่วมงานนิทรรศการหรือเวิร์กช็อปต่าง ๆ

โอกาสของไทยในเวทีโลก

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมพื้นถิ่นและเรื่องเล่าท้องถิ่นที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดสร้างสรรค์เป็นคาแรกเตอร์หรือเนื้อหาการ์ตูนที่โดดเด่นและน่าสนใจได้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการ์ตูนที่อิงตำนานพื้นบ้าน วิถีชีวิตไทย หรือลัทธิพิเศษในวรรณคดี ทั้งนี้ เนื้อหาเหล่านี้

สามารถกลายเป็น “Soft Power” ในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่ไม่เพียงแต่สร้างความภูมิใจให้กับคนไทยเท่านั้น แต่ยังมีศักยภาพในการส่งออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สายตาชาวโลกอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างความสำเร็จ เช่น

- “ตุ๊กตาน่ารักแบรนด์ Labubu” ของศิลปินจีน ซึ่งมีแฟนคลับในไทยจำนวนมาก
- “My Little World” คาแรกเตอร์จากศิลปินไทยที่ถูกนำไปผลิตสินค้าหลากหลาย
- ศิลปินไทยที่ได้ร่วมงานกับแบรนด์ระดับโลก ในฐานะ Character Designer

ส่งเสริมเยาวชนไทย ให้พัฒนา อย่างยั่งยืน

การพัฒนาและส่งเสริมให้เยาวชนไทย มีศักยภาพและมีความพร้อมในการแข่งขัน ในระดับสากลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความฝัน และความคิดสร้างสรรค์ของพวกเขา คือ ทรัพยากร ล้ำค่าที่จะขับเคลื่อนอนาคตของประเทศ เราจึงควร ส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชน ให้ครอบคลุม ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

- สนับสนุนการศึกษาและทักษะสร้างสรรค์ ในหลักสูตร
- พื้นที่จัดแสดงผลงาน ทั้งออฟไลน์ (เช่น งานเทศกาล Art Toy หรือ Comic Con) และออนไลน์
- สนับสนุนการเข้าถึงทุนหรือการร่วมทุน กับภาคเอกชน
- ระบบการดูแลลิขสิทธิ์ที่เข้มแข็ง เพื่อปกป้อง ผลงานของศิลปินไทย

อาร์ตทอยและการ์ตูนไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ อีกต่อไป เมื่อได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ความชอบ เล็ก ๆ ของเยาวชนไทยสามารถพัฒนาเป็นอาชีพจริง และกลายเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ไทยที่มีพลังในระดับโลก การเปิดใจ สนับสนุน และ ลงทุนกับความคิดสร้างสรรค์วันนี้ คือ การวางรากฐาน เพื่ออนาคตที่สดใสให้กับเยาวชนไทย 🌱

อ้างอิง

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA). (2566). รายงาน แนวโน้มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทย. <https://www.depa.or.th>

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2566). คู่มือเบื้องต้นเรื่องลิขสิทธิ์ สำหรับนักสร้างสรรค์. <https://www.ipthailand.go.th>

UNCTAD. (2022). Creative Economy Outlook 2022. <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2022>

Thailand Toy Expo. (2024). รวมศิลปินและอาร์ตทอยไทย สู่วorld. <https://www.thailandtoyexpo.com>

Freelance, Nomad, Creator Economy: เปิดโลกอาชีพใหม่ให้นักเรียนไทย

เมื่ออาชีพไม่ได้จำกัดอยู่เพียง
ในออฟฟิศ และความสำเร็จ
ไม่ได้วัดจากตำแหน่งอย่างเดียว
โลกการทำงานยุคใหม่เปิดโอกาส
ให้เด็ก ๆ ใช้ความคิดสร้างสรรค์
ทักษะรอบด้าน และอิสระ
ในการออกแบบเส้นทางอาชีพ
ของตัวเองตั้งแต่วินาทีนี้

เรื่อง **อิสระสร้างสรรค์**

การทำงานในศตวรรษที่ 21 กำลังเปิดประตูสู่อาชีพใหม่ที่ยืดหยุ่นและขับเคลื่อนด้วยทักษะความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยี ซึ่งอาชีพอย่างฟรีแลนซ์ (Freelancer) กลุ่มคนที่ทำงานผ่านระบบออนไลน์ (Digital Nomad) และครีเอเตอร์ (Creator Economy) กำลังได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนไทยเข้าใจ และสามารถออกแบบเส้นทางอาชีพของตัวเอง คือการส่งเสริมความรู้รอบด้านและความรับผิดชอบในแบบที่เชื่อมโยงกับโลกจริง

อาชีพใหม่ในโลกไร้พรมแดน

ในอดีต "อาชีพที่มั่นคง" มักหมายถึง การทำงานกับองค์กรขนาดใหญ่ มีเงินเดือนประจำ และทำงานในสถานที่เดียวทุกวัน แต่ในโลกปัจจุบัน หลายคนเลือกอาชีพที่มีความยืดหยุ่นทั้งด้านเวลา สถานที่ และโอกาสในการสร้างรายได้ตามความสามารถของตนเอง เช่นเดียวกับอาชีพตัวอย่างดังนี้

Freelancer: ทำงานแบบรับจ้างอิสระตามโปรเจกต์ ตัวอย่างเช่น นักเขียน กราฟิกดีไซน์เนอร์ โปรแกรมเมอร์ หรือครูสอนออนไลน์ ซึ่งสามารถเลือกโปรเจกต์ที่สนใจและกำหนดเวลาทำงานได้เอง แต่ต้องมีวินัยในการบริหารเวลา การเจรจาต่อรอง ค่าตอบแทน และการสร้างเครือข่ายลูกค้า

Digital Nomad: คนทำงานออนไลน์ที่สามารถเดินทางไปไหนก็ได้ พร้อมกับทำงานผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้ชีวิตไม่ถูกจำกัดด้วยสำนักงานหรือเมืองใดเมืองหนึ่ง Digital Nomad ต้องพึ่งพาทักษะการสื่อสารออนไลน์ การวางแผนการเดินทาง และการปรับตัว

Creator Economy: อาชีพในโลกดิจิทัลที่สร้างรายได้จากคอนเทนต์ เช่น YouTuber, TikToker, นักวาดภาพบนแพลตฟอร์ม Patreon หรือขายสินค้าดิจิทัล ซึ่งสามารถต่อยอดไอเดียส่วนตัวเป็นรายได้จริง การสร้างแบรนด์ส่วนตัว และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ติดตามถือเป็นทักษะสำคัญ

อาชีพเหล่านี้เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้ใช้ความสามารถเฉพาะตัว สร้างรายได้ตามทักษะและออกแบบ "ชีวิตการทำงาน" ได้เอง ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับเวลางานแบบเดิมหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ทำงานเรียนรู้การบริหารตัวเอง การจัดการเวลา การต่อรอง ค่าตอบแทน และการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานโลกยุคใหม่ได้

การเข้าใจแนวโน้มเหล่านี้ตั้งแต่ยังเรียนอยู่ ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถวางแผนเส้นทางอาชีพของตัวเองได้อย่างชาญฉลาด ทั้งการฝึกทักษะที่ตลาดต้องการ การสร้าง Portfolio ส่วนตัว หรือการทดลองทำโปรเจกต์จริง เพื่อให้พร้อมสู่โลกการทำงานแบบไร้พรมแดนในอนาคต

การเตรียมเด็กไทยสู่โลกอาชีพยุคใหม่

การเตรียมเด็กไทยสู่โลกการทำงานยุคใหม่ ไม่ใช่แค่การเรียนทฤษฎีในห้องเรียน แต่คือ การสร้างประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจตัวเอง เพื่อออกแบบเส้นทางอาชีพของตนเอง ได้อย่างมีสติและชาญฉลาด ไม่ว่าจะเป็น

ส่งเสริมความคิดรอบด้าน (Interdisciplinary Learning) โลกยุคใหม่ต้องการผู้คิดข้ามศาสตร์ และเชื่อมโยงความรู้หลายด้าน โรงเรียนสามารถส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่รวมหลายวิชา เช่น การทำสื่อดิจิทัลที่ต้องใช้ความรู้ด้านศิลปะ การสื่อสาร และเทคโนโลยี พร้อมทั้งฝึกทักษะวิเคราะห์และแก้ปัญหา

ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration & Communication) การทำงานในอาชีพยุคใหม่มักเป็นโปรเจกต์ทีม โรงเรียนสามารถฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ผ่านการแข่งขัน ทำงานกลุ่ม หรือสร้างโครงการจริงที่ต้องสื่อสาร วางแผน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทำให้เด็กเข้าใจบทบาทของตัวเอง และเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

การเข้าใจตัวเองและเลือกเส้นทางอาชีพ (Self-Discovery & Career Design) นักเรียนควรได้ลองสำรวจความสนใจ ความถนัด และค่านิยมของตน ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทดลองทำอาชีพต่าง ๆ หรือสร้างโปรเจกต์ของตัวเอง สิ่งนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจว่าอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเองไม่ได้มีเพียงทางเลือกเดียว

การเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้ใช้ความสามารถเฉพาะตัว สร้างรายได้ และออกแบบ “ชีวิตการทำงาน” ได้เอง ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับเวลางานแบบเดิมหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เครื่องมือดิจิทัลตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และฝึกให้นักเรียนผลิตคอนเทนต์หลากหลายรูปแบบ ทั้ง วิดีโอ พอดแคสต์ หรือบทความออนไลน์ ซึ่งจะช่วยเสริมทักษะการเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ควบคู่กับการปลูกฝังการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีจริยธรรม รู้เท่าทันสื่อ

โรงเรียนไทยควรปลูกฝังอะไร

เพื่อให้นักเรียนพร้อมเข้าสู่โลกการทำงานยุคใหม่ โรงเรียนไม่ได้มีหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร แต่ยังต้องช่วยให้นักเรียนมีทักษะและทัศนคติที่เหมาะสมกับการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวทางการพัฒนานักเรียนสามารถเริ่มต้นได้จาก 3 ด้านหลัก ดังนี้

1. **ทักษะดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์** การทำงานปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและไอเดียใหม่ ๆ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เครื่องมือดิจิทัลตั้งแต่ระดับพื้นฐาน เช่น Canva, Google Workspace, หรือโปรแกรมตัดต่อวิดีโอ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับการทำงานจริง นอกจากนี้ การฝึกให้นักเรียนผลิตคอนเทนต์ในหลากหลายรูปแบบ ทั้ง วิดีโอ พอดแคสต์ หรือบทความออนไลน์ จะช่วยเสริมทักษะการเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ควบคู่กับการปลูกฝังการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีจริยธรรม รู้เท่าทันสื่อ

2. **การวางแผนการเงินและรายได้อิสระ** การทำงานไม่จำกัดอยู่แค่เงินเดือนประจำ โรงเรียนควรแนะนำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดการสร้างรายได้จากหลากหลายช่องทาง เช่น การทำงานชั่วคราว งานขายออนไลน์ หรือการรับจ้างงานดิจิทัล การเรียนรู้การตั้งราคาค่างานอย่างเหมาะสม การบริหารรายได้ และพื้นฐานภาษีสำหรับฟรีแลนซ์ เป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนพร้อมรับมือกับความเป็นจริงของเศรษฐกิจอิสระ อีกทั้งยังควรส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการเก็บออม การลงทุนเบื้องต้น และการใช้เงินอย่างมีวินัย ซึ่งเป็นรากฐานของความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว
3. **ความรับผิดชอบและการบริหารตนเอง** อาชีพอิสระต้องอาศัยวินัยและความรับผิดชอบ โรงเรียนจึงควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการจัดการเวลา การตั้งเป้าหมาย และการทำงานโดยไม่ต้องเฝ้ารอแต่คำสั่ง เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานอย่างอิสระ นอกจากนี้ Soft Skills เช่น การสื่อสาร การเจรจา การทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น และความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา คือ สิ่งจำเป็นที่ช่วยให้นักเรียนปรับตัวได้ในทุกบริบทที่สำคัญ การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพ แม้ทำงานนอกระบบองค์กร ก็จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความน่าเชื่อถือและคุณค่าของการทำงานที่มีมาตรฐาน

เสริมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมในโรงเรียน เตรียมเด็กไทยสู่โลกอาชีพยุคใหม่

เมื่ออาชีพไม่ได้จำกัดอยู่เพียงองค์กรใหญ่หรือสำนักงานแบบเดิม การเรียนรู้จึงไม่ควรจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนแบบทฤษฎีอีกต่อไป โรงเรียนสามารถสร้าง “สนามทดลองเล็ก ๆ” โดยเชื่อมโยงกิจกรรมกับความสนใจของนักเรียน และให้พวกเขาลงมือทำในบริบทใกล้ตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้เด็กเข้าใจโลกการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

จัดคลาส “อาชีพยุคใหม่” ในวิชาเลือกหรือชุมนุม โรงเรียนสามารถจัดชั้นเรียนพิเศษที่เน้นทักษะอาชีพแห่งอนาคต เช่น การเป็นยูทูบเบอร์ นักวาดดิจิทัล หรือฟรีแลนซ์สายงานไอที คลาสเหล่านี้ไม่เพียงแต่สอนเทคนิคเฉพาะด้าน แต่ยังช่วยให้เด็กเรียนรู้การวางแผนโปรเจกต์ การกำหนดเป้าหมาย และการบริหารเวลา ตลอดจนสร้างความมั่นใจในการนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนคนอื่น

เวิร์กช็อปและกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การลงมือทำจริงเป็นกุญแจสำคัญของการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงาน เช่น ถ่ายคลิปสั้นเล่าเรื่องราวโรงเรียน ออกแบบแบรนด์สมมติ เขียนบทความรีวิวสิ่งของที่ชอบ โดยใช้เครื่องมือฟรี เช่น Canva, CapCut, Google Docs หรือแพลตฟอร์ม Open Source ที่นักเรียนเข้าถึงได้ง่ายในเวิร์กช็อปเหล่านี้ นอกจากการฝึกทักษะด้านเทคนิค ยังเป็นโอกาสสอนเรื่อง “การสร้างสรรค์อย่างรับผิดชอบ” เช่น การไม่คัดลอกผลงาน การอ้างอิงแหล่งที่มา และการเคารพลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในโลกดิจิทัล ขณะเดียวกันนักเรียนยังได้ฝึกการทำงานเป็นทีม การแบ่งบทบาท และการนำเสนอผลงาน ซึ่งคล้ายกับการทำงานจริงมากขึ้น

เชิญวิทยากรจากสายอาชีพ Creator หรือ Freelance การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยให้เด็กเข้าใจความเป็นจริงของตลาดแรงงาน โรงเรียนสามารถเชิญนักวาดการ์ตูน นักออกแบบอิสระ ยูทูบเบอร์ หรือเจ้าของธุรกิจออนไลน์ มาแบ่งปันแนวคิด วิธีการทำงาน และความท้าทายที่เจอในชีวิตการทำงาน การฟังเรื่องราวเหล่านี้ช่วยเปิดมุมมองให้นักเรียนเห็นและเข้าใจว่ามีหลายเส้นทางสู่ความสำเร็จ และแต่ละเส้นทางสามารถปรับให้เข้ากับตัวตนของแต่ละคนได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์

การสร้างหลายแหล่งรายได้
หรือ Multiple Income Streams
นักเรียนหรือผู้เริ่มต้นทำงานสามารถ
แบ่งเวลาเพื่อทำงานหลายประเภท
จึงเป็นสิ่งสำคัญ เช่น รับงานฟรีแลนซ์
ทำคอนเทนต์ออนไลน์ ควบคู่กันไปกับ
การวางแผนการเงินอย่างรอบคอบ

เปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้ทดลองขายของออนไลน์
หรือสร้างแบรนด์เล็ก ๆ กิจกรรม “ตลาดนัด Creator”
หรือ “Mini Brand Day” เป็นตัวอย่างของการทดลองทำ
ธุรกิจจริงในโรงเรียน นักเรียนได้ฝึกตั้งซื้อสินค้า ออกแบบ
แพ็คเกจ คิตรายการขาย และจัดการต้นทุน พร้อมเรียนรู้
การบริหารรายได้เบื้องต้น เช่น การทำบัญชีง่าย ๆ การเก็บ
รายได้ และการตั้งเป้ากำไร-ขาดทุน การได้เห็นผลลัพธ์จริง
จากการทดลองเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจคุณค่าของเงิน
และทักษะการบริหารธุรกิจ

ความท้าทายและข้อควรระวัง ในโลกอาชีพยุคใหม่

การทำงานยุคใหม่เต็มไปด้วยโอกาสสำหรับคนรุ่นใหม่
ทั้งอาชีพ Freelance, Digital Nomad หรือ Creator
Economy เปิดให้เราสามารถเลือกงานตามความสนใจ
ใช้ความสามารถเฉพาะตัว และออกแบบชีวิตการทำงานได้เอง
แต่ในขณะเดียวกัน โลกอาชีพเหล่านี้ก็มีความท้าทาย
และข้อควรระวังที่ไม่ควรมองข้าม

ความไม่แน่นอนทางรายได้และสวัสดิการ เป็นหนึ่ง
ในความท้าทายสำคัญ เพราะอาชีพอิสระส่วนใหญ่ไม่ได้
มีเงินเดือนประจำหรือสวัสดิการเหมือนพนักงานองค์กรทั่วไป
รายได้อาจไม่สม่ำเสมอและขึ้นอยู่กับจำนวนโปรเจกต์หรือ
ยอดขาย ทำให้การวางแผนชีวิตและการเงินกลายเป็น
เรื่องสำคัญสำหรับทุกคน

การสร้างหลายแหล่งรายได้ หรือ Multiple Income
Streams นักเรียนหรือผู้เริ่มต้นทำงานสามารถแบ่งเวลา
เพื่อทำงานหลายประเภทจึงเป็นสิ่งสำคัญ เช่น รับงานฟรีแลนซ์
ทำคอนเทนต์ออนไลน์ ขายสินค้าดิจิทัล หรือแม้แต่สร้าง
แบรนด์เล็ก ๆ ของตัวเองควบคู่กันไปกับการวางแผนการเงิน
อย่างรอบคอบ เช่น การแยกบัญชีเงินเก็บ

การแข่งขันสูงและการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง เป็นอีกความท้าทายหนึ่ง โลกดิจิทัลเต็มไปด้วยผู้แข่งขันทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเทคนิค และการปรับตัวให้เข้ากับตลาด การรักษาความสามารถและสร้างความแตกต่างให้ตัวเองจึงสำคัญมาก

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องฝึกทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง หรือ Continuous Learning เช่น เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ สร้างคอนเทนต์ที่ตอบโจทย์ผู้ติดตาม หรือปรับกลยุทธ์การตลาดส่วนตัว นอกจากนี้ การสร้าง Portfolio หรือผลงานตัวอย่าง เพื่อแสดงความสามารถยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มโอกาสทางอาชีพ

การบาลัณซ์ชีวิต งาน และป้องกันความเครียด ก็เป็นอีกเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม เพราะการทำงานอิสระมักทำให้ผู้คนทำงานต่อเนื่องโดยไม่หยุดพัก ส่งผลให้เกิดความเครียด หรือ Burnout การบริหารเวลาอย่างมีวินัย การกำหนดเวลาเริ่ม-เลิกงาน เวลาพัก และเวลาส่วนตัว เป็นสิ่งสำคัญ

การใส่ใจสุขภาพกายและใจ เช่น การออกกำลังกาย ทำสมาธิ หรือมีกิจกรรมผ่อนคลาย จะช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างยั่งยืนและการฝึกทักษะ Life Skills เช่น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การจัดการความเครียด และการปรับตัวต่อความไม่แน่นอน ก็เป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้เด็กและผู้เริ่มทำงานสามารถรับมือกับความท้าทายในชีวิตจริงได้

แม้อาชีพยุคใหม่จะเต็มไปด้วยความท้าทาย แต่ก็เปิดโอกาสให้ผู้คนได้เรียนรู้ พัฒนา และสร้างความมั่นคงให้ตัวเองได้ด้วยการวางแผนและฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง โลกการทำงานไม่จำเป็นต้องรอให้โตแล้วค่อยเลือก นักเรียนสามารถเริ่มทดลองเรียนรู้ ฝึกทักษะ และสะสมประสบการณ์ตั้งแต่วันนี้ เพื่อสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับตัวตน สร้างรายได้ที่ยั่งยืน และมีอิสรภาพในการใช้ชีวิตตามเป้าหมายของตัวเอง 🌱

อ้างอิง

- Upwork. (2023). Freelancing in America: A Workforce Revolution.
- UNESCO. (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education.
- Fast Company. (2024). How the Creator Economy Is Redefining Work.
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2566). แนวทางส่งเสริมทักษะแรงงานอิสระในยุคดิจิทัล.

Next Gen

เติบโตอย่างไรในโลกสังคมสูงวัย

เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงแต่เยาวชนยังต้องเติบโต ระบบการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสอนความรู้ สู่การสร้างคนรุ่นใหม่ให้พร้อมรับอนาคตที่ท้าทายกว่าที่เคย

เรื่อง GenSense

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ขณะที่ผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปรากฏการณ์นี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย แต่เป็นเทรนด์ระดับโลก ที่หลายประเทศกำลังเผชิญหน้า ความเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดความท้าทายทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา อย่างรอบด้าน โรงเรียนจึงไม่สามารถทำหน้าที่เพียงแค่ “สอนวิชา” ได้อีกต่อไป แต่ต้องกลายเป็นพื้นที่สร้าง “มนุษย์คุณภาพ” ที่มีทักษะรอบด้าน ทั้งทักษะความรู้ ทักษะชีวิต และทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เยาวชนพร้อมเข้าสู่โลกแห่งการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง

สังคมสูงวัย ไม่ใช่เรื่องของผู้สูงอายุเท่านั้น

เมื่อจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สัดส่วนคนวัยทำงานที่ต้องดูแลผู้สูงอายุก็ยิ่งลดลง ภาระนี้ไม่ใช่เพียงเรื่องของครอบครัว หรือหน่วยงานรัฐ แต่เป็นโจทย์ร่วมของทั้งสังคม หมายความว่า เยาวชนในวันนี้ ต้องเติบโตขึ้นมาพร้อมกันกับความสามารถ ในการขับเคลื่อนประเทศในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ นวัตกรรม และการดูแลสังคม ซึ่งเป็นภารกิจที่ซับซ้อนกว่าที่เคย

ในสถานการณ์เช่นนี้ โรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ให้ความรู้พื้นฐาน แต่ต้องทำหน้าที่เป็น “ฐานการเตรียมความพร้อม” เพื่อให้คนรุ่นใหม่ถือไม้เท้าจากรุ่นก่อน อย่างมั่นคงและสร้างสรรค์ ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ ทักษะใหม่ที่ตอบโจทย์อนาคต ดังนี้

ทักษะอาชีพ โลกการทำงานในอนาคต ไม่ได้มีเส้นทางตรงเหมือนรางรถไฟอีกต่อไป เด็กยุคใหม่ไม่เพียงต้องเตรียมตัวเพื่อสอบ เข้ามหาวิทยาลัย แต่ต้องพร้อมกับทางเลือก ที่หลากหลาย เช่น การทำงานอิสระ การเป็นผู้ประกอบการ หรือการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลสร้างอาชีพ โรงเรียนจึงควรเปิด พื้นที่ให้เด็กได้ทดลองทำโครงการจริง เรียนรู้การทำธุรกิจ ขนาดเล็ก หรือร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน เพื่อให้เห็นโลก ของการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ยังเรียน

ทักษะเทคโนโลยี ในสังคมสูงวัยที่ต้องการ ระบบดูแลสุขภาพ การจัดการข้อมูล และ นวัตกรรมเพื่อคุณภาพชีวิต เทคโนโลยี จะเป็นหัวใจสำคัญ การรู้เท่าทันดิจิทัลตั้งแต่ พื้นฐาน เช่น การใช้โปรแกรมสำนักงาน การสื่อสารออนไลน์ อย่างปลอดภัยจนถึงทักษะขั้นสูง เช่น การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูล

สุขภาพ หรือการประยุกต์ IoT เพื่อดูแลผู้สูงอายุ ล้วนเป็น ความรู้ที่สามารถเปลี่ยนเด็กธรรมดาให้เป็นแรงขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคมได้จริง

ทักษะชีวิต การอยู่ในสังคมที่มีหลากหลายวัยที่ต้องการ การสื่อสารที่เข้าใจซึ่งกันและกัน เด็กควรได้รับการฝึกฝน ให้มองเห็นมุมมองของผู้สูงอายุ เข้าใจความแตกต่าง ด้านความคิดและวิถีชีวิต การบริหารการเงินส่วนตัวก็เป็น เรื่องจำเป็นในยุคที่ค่าครองชีพสูงขึ้น ขณะเดียวกัน ความสามารถในการดูแลสุขภาพกายและใจ รวมถึงการปรับตัวท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอน จะช่วยให้คนรุ่นใหม่ยืนหยัดได้ ในทุกสถานการณ์

ทักษะการเรียนรู้ เมื่อโลกเปลี่ยนแปลง อย่างเร็ว ความรู้ที่มีวันนี้อาจไม่เพียงพอ สำหรับวันพรุ่งนี้ ฉะนั้น การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องจากกระแสข่าว การคิด สร้างสรรค์ (Creativity) ช่วยให้เยาวชนออกแบบวิธี แก้ปัญหาใหม่ ๆ ส่วนการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ทำให้พวกเขาสามารถร่วมมือกับคนต่างวัย ต่างความคิด เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์สังคมสูงวัย เช่น อุปกรณ์ ช่วยการเคลื่อนไหวราคาประหยัด หรือแอปพลิเคชันติดตาม สุขภาพผู้สูงอายุ

ทักษะความยืดหยุ่นและความทนทาน การเผชิญกับสังคมสูงวัยและเศรษฐกิจ ที่ผันผวนต้องใช้พลังใจมากพอ ๆ กับความรู้ จึงควรให้เด็กได้รับการฝึกฝนให้รับมือกับ ความเครียด การปรับตัวเมื่อต้องเผชิญวิกฤต และเรียนรู้จาก ความล้มเหลว เพื่อพวกเขาสามารถกลับมายืนได้อย่างมั่นคง การเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะเหล่านี้เข้าด้วยกัน จะทำให้เยาวชนไม่ได้แค่พร้อมสู่ตลาดแรงงาน แต่ยังพร้อม ใช้ชีวิตในโลกที่ซับซ้อน และสามารถสร้างสังคมที่เกื้อกูลกัน แม้โครงสร้างประชากรจะเปลี่ยนไปอย่างมากในอนาคต

โรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ให้ความรู้พื้นฐาน แต่ต้องทำหน้าที่เป็น “ฐานการเตรียมความพร้อม” เพื่อให้คนรุ่นใหม่ถือไม้เท้าจากรุ่นก่อน อย่างมั่นคง ผ่านการออกแบบ การเรียนรู้ทักษะใหม่ที่ตอบโจทย์อนาคต

การสร้างโรงเรียนให้เป็น Design Lab คือ การปลูกฝังให้เด็กมองการเรียนรู้เป็นการทดลอง ลงมือทำและเรียนรู้จากความผิดพลาดเหมือนนักวิจัยที่พร้อมปรับปรุงผลงาน เพราะโลกในอนาคตต้องการคนที่ไม่เพียงแค่อ่านแต่ต้อง “สร้าง” และ “ปรับตัว” ได้เสมอ

โรงเรียนต้องเป็น Design Lab ของอนาคต

การเปลี่ยนแปลงไม่ควรเริ่มจากแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติเท่านั้น เพราะนโยบายที่ดีจะเกิดผลได้จริงก็ต่อเมื่อถูกนำมาปรับใช้ในระดับห้องเรียน การสร้างโรงเรียนให้เป็น “Design Lab” หมายถึง การเปิดพื้นที่ให้ครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและตอบโจทย์ปัญหาสังคมในอนาคต ตัวอย่างเช่น

โปรเจกต์ดูแลผู้สูงวัยในชุมชน ที่ให้นักเรียนออกไปสัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตความต้องการจริงของผู้สูงอายุ แล้วนำข้อมูลมาสร้างเป็นแผนหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ห้องเรียนการเงินสำหรับวัยรุ่น ที่ไม่ได้สอนเพียงการบันทึกรายรับรายจ่าย แต่จำลองสถานการณ์ทางการเงินจริง เช่น การจัดสรรงบประมาณครัวเรือน การวางแผนเกษียณ หรือการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อให้เด็กเข้าใจมิติทางเศรษฐกิจที่กำลังเปลี่ยนแปลง

การจัดโครงการด้านสุขภาพจิตและสมดุลชีวิต โดยเป็นการผสมผสานหลัก Mindfulness และ Social Emotional Learning (SEL) ก็เป็นอีกแนวทางสำคัญ เพราะนอกจากช่วยให้เด็กตระหนักรู้และจัดการอารมณ์ของตนเองแล้ว ยังปลูกฝังความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งในสังคมสูงวัยที่มีผู้คนหลากหลายวัยอยู่ร่วมกัน

โรงเรียนที่ทำหน้าที่เป็น Design Lab ยังสามารถนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงลงมือทำ (Project-Based Learning) และการเรียนรู้ข้ามสาขา (Interdisciplinary

Learning) มาใช้ เช่น ให้เด็กทำโครงการ “Smart Home for Elderly” ที่บูรณาการทั้งความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ และการออกแบบ หรือให้ทำโครงการ “ชุมชนยั่งยืน” ที่ต้องศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมควบคู่กัน

หลักสูตรในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวทาง “Skills for the 21st Century” ของ UNESCO และ OECD ที่เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) และใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้ง (Competency-Based Curriculum) ซึ่งไม่ได้วัดผลเพียงความรู้ในสมอง แต่ดูจากความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในสถานการณ์จริง

ท้ายที่สุด การสร้างโรงเรียนให้เป็น Design Lab คือ การปลูกฝังให้เด็กมองการเรียนรู้เป็นการทดลอง ลงมือทำ และเรียนรู้จากความผิดพลาดเหมือนนักวิจัยที่พร้อมปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง เพราะโลกในอนาคตต้องการคนที่ไม่เพียงแค่อ่าน แต่ต้อง “สร้าง” และ “ปรับตัว” ได้เสมอ

ห้องเรียนที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

โรงเรียนในอนาคตไม่จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีล้ำสมัย แต่อยู่ที่ “วิธีคิด” และ “การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้” ให้ยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ทุกที่ทุกเวลา การใช้คลิปวิดีโอสั้น หรือ Microlearning ผ่านสมาร์ตโฟน อาจเป็นเพียงตัวอย่างเล็ก ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนและสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ในเวลาสั้น ๆ และในจังหวะที่ตนพร้อม

รูปแบบการเรียนรู้แบบกลับด้าน (Flipped Classroom) ก็เป็นอีกเครื่องมือสำคัญ เด็กสามารถเรียนรู้เนื้อหาทางทฤษฎีจากบ้านผ่านวิดีโอหรือเอกสารออนไลน์ แล้วใช้เวลาในห้องเรียนเพื่อทำกิจกรรมที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน หรือแม้แต่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษา สิ่งนี้ทำให้ห้องเรียนกลายเป็นพื้นที่ฝึกสมองมากกว่าการนั่งฟังอย่างเดียว

นอกจากนี้ โอกาสการเรียนรู้นอกห้องเรียนยังขยายกว้างขึ้นผ่านโครงการฝึกงานออนไลน์ (Virtual Internship) หรือการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญในสายอาชีพผ่านวิดีโอคอล ซึ่งเปิดโลกให้นักเรียนได้เห็นเส้นทางของสายอาชีพตั้งแต่วัยเยาว์ การได้พูดคุยกับวิศวกร นักวิทยาศาสตร์ ผู้ประกอบการ หรือศิลปินจากอีกซีกโลก ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการสร้างแรงบันดาลใจ แต่ยังทำให้เด็กได้ตั้งคำถามและค้นหาความสนใจของตัวเองเร็วขึ้น

โรงเรียนยังสามารถสร้างพันธมิตรกับภาคเอกชนหรือองค์กรสาธารณะเพื่อร่วมกันออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ เช่น Coding Club สำหรับฝึกทักษะด้านดิจิทัล Social Innovation Lab สำหรับพัฒนาโครงการแก้ปัญหาสังคม หรือ Maker Space ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองสร้างสิ่งประดิษฐ์จริงจากไอเดียของตน การเชื่อมต่อเช่นนี้ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของ “เครือข่ายการเรียนรู้” ที่ไม่ถูกจำกัดด้วยกำแพงและตารางเรียนแบบเดิม

ครู คือ ผู้นำการเปลี่ยนผ่าน

แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากขาด “ครู” ที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนผ่าน (Transition Leader) ครูยุคใหม่ไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้จากตำรา แต่ต้องสวมบทเป็นนักออกแบบการเรียนรู้ (Learning Designer) ที่สร้างประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือทำ และเป็นโค้ช (Coach) ที่ช่วยชี้ทางและให้แรงบันดาลใจ และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner) ที่พร้อมปรับตัวไปกับโลกที่หมุนเร็ว

เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง โรงเรียนและระบบการศึกษาจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติ (Hands-On Training) ที่ให้ครูได้ฝึกใช้เทคโนโลยี เครื่องมือใหม่ ๆ และแนวคิดการสอนสมัยใหม่ รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Professional Learning Community)

สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือการให้พื้นที่ทดลองและนวัตกรรม การสอนที่ปราศจากความกลัวและความล้มเหลว เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยวัฒนธรรมการลองผิดลองถูก เช่นเดียวกับการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อครูกล้าที่จะทดลอง เด็กก็จะกล้าที่จะสร้างสรรค์ และ นี่คือ พลังที่จะขับเคลื่อนการศึกษาสู่นาคต

การเข้าสู่สังคมสูงวัยเป็นหนึ่งในความท้าทายครั้งใหญ่ในสังคมไทย แต่หากโรงเรียนสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตอบโจทย์อนาคต ก็จะเป็นโอกาสในการสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพทั้งทางวิชาชีพ ความคิดสร้างสรรค์ และหัวใจที่เข้าใจผู้อื่น Next Gen ต้องพร้อม เพราะโลกไม่เคยหยุดเปลี่ยน และการศึกษาคือคำตอบเดียวที่จะทำให้เราพร้อมทุกวัยไปด้วยกัน 🌱

อ้างอิง

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). รายงานประชากรไทย.
- UNESCO. (2021). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives.
- OECD. (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030 Framework.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2580.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2565). โรงเรียนในอนาคต: ทิศทางและทางรอดการศึกษาไทย.

ราชบุรี ในจังหวะ ชีวิตที่พอดี

เรื่อง สายลมเดินทาง

ถ้าคุณเบื่อเมืองที่วิ่งเร็วเกินไป
ลองแวะมาที่ราชบุรี เมืองที่เดิน
ช้ากว่า แต่มีเสน่ห์เกินคาด

ราชบุรีไม่ได้เป็นเพียงเมืองท่องเที่ยว
แต่เป็นพื้นที่ที่ให้เราได้ลองใช้ชีวิตช้า ๆ
ถูกโอบล้อมด้วยขุนเขาและลำธาร
โอบล้อมมังกรที่วางเรียงรายงานเซรามิก
ที่เต็มไปด้วยจินตนาการ คาเฟ่เล็ก ๆ ที่หลบซ่อน
บนเนินเขา และสะพานไม้ทอดยาวกลางขุนเขา
ล้วนเชื้อเชิญให้ทุกก้าวของการเดินทางเต็มไปด้วย
ความตื่นเต้นและแรงบันดาลใจ ทริปลั้น ๆ ที่นี้
ไม่ใช่แค่พักผ่อน แต่คือการกลับไปใช้ชีวิตในจังหวะ
ที่เรียบง่ายกว่าที่เคย

จากโถ่งน้ำสู่โถ่งศิลป์

ราชบุรี เมืองที่หลายคนอาจนึกถึงเพียง โถ่งดินเหนียวและตลาดเก่า แท้จริง ๆ แล้ว ที่นี่คือ ดินแดนที่ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นผสมผสานเข้ากับ ความคิดสร้างสรรค์อย่างลงตัว การเริ่มต้นทริป ที่โรงโถ่งในตัวเมืองไม่ได้เพียงเพื่อชมหรือ ซื้อของที่ระลึก แต่เพื่อเรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ และเรื่องราวของโถ่งแต่ละใบ

โรงโถ่งหลายแห่งได้ปรับตัวเป็นแกลเลอรี โชว์ผลงานเซรามิกร่วมสมัย โถ่งใบใหญ่ที่เคยใช้เก็บน้ำ หรืออาหารในครัวเรือน ได้รับการเติมสีสันและ ลวดลายใหม่ ๆ ทั้งแบบนีโอเอเชียนและศิลปะ แบบไทยดั้งเดิมบางชิ้นถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ ทำให้โถ่งที่นี่ไม่เพียงเป็นภาชนะ แต่กลายเป็น ตัวแทนของศิลปะและเอกลักษณ์ท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์ ที่มากกว่าแค่การชมศิลปะ เช่น การเข้าร่วมเวิร์กช็อป ปั้นโถ่ง หรือเรียนรู้เทคนิคการเคลือบสีจาก ช่างปั้นมือโดยตรง บางโรงโถ่งยังมีชิ้นงานทดลอง และอินสตอลเลชัน ที่สร้างสรรค์โดยศิลปินรุ่นใหม่ ใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ท้องถิ่น ทำให้ทุกชิ้นงานไม่เหมือนใคร และสื่อสาร เรื่องราวของราชบุรีในมุมมองใหม่

นอกจากนั้น บรรยากาศรอบโรงโถ่งยังชวนให้ สำรวจและถ่ายภาพลึนดินเหนียวอบอุ้น เสียงเคาะดิน ของช่างปั้น และรอยยิ้มของนักท่องเที่ยว ทำให้ พื้นที่แห่งนี้มีชีวิตชีวาไม่แพ้แกลเลอรีใหญ่ในเมือง

สำหรับการเดินทางที่สะดวกและสนุก แนะนำ ให้มาช่วงเช้าหรือสายเพื่อชมสีสันของโถ่งและ ลวดลายอย่างชัดเจน สวมรองเท้าสบาย ๆ และ อย่าลืมพกกล้องถ่ายรูปเพราะทุกมุมของโรงโถ่ง และพื้นที่โดยรอบเต็มไปด้วยรายละเอียดที่งดงาม และเก็บภาพได้ทุกมุม

ราชบุรียังคงเป็นเมืองโถ่ง แต่ที่นี่โถ่งไม่ได้เป็นแค่ ภาชนะธรรมดาอีกต่อไป มันคือ ศิลปะที่บอกเล่า เรื่องราว วิถีชีวิต และความคิดสร้างสรรค์ของ คนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวที่มาเยือนจะได้เรียนรู้ เข้าใจ และสัมผัสราชบุรีในมิติที่ลึกกว่าแค่การเดินทาง

ตลาดโอะป๋อย: ชุมชนที่เล่าเรื่อง ด้วยมือเปล่า

จากตัวเมืองราชบุรีเราต่อไปยังสวนผึ้ง จุดหมาย ไม่ได้มีเพียงเขาและหมอก แต่คือ ตลาดเล็ก ๆ ริมน้ำธารชื่อ “โอะป๋อย” มาจากภาษากะเหรี่ยง

แปลว่า “ผักผ่อน” ซึ่งสะท้อนทั้งบรรยากาศและจังหวะชีวิตของชุมชนเล็ก ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของคนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงหรือคนท้องถิ่นที่ต่างมีส่วนร่วมในการสร้างตลาดให้กลายเป็นพื้นที่ผักผ่อนและเรียนรู้วัฒนธรรม

ตลาดโ๊ะป๋อยเปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงบ่าย บรรยากาศเต็มไปด้วยเสียงหัวเราะและกลิ่นอาหารหอม ๆ จากร้านค้าเล็ก ๆ ที่ตั้งเรียงรายริมลำธาร แต่ละร้านมักเป็นฝีมือชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นงานหัตถกรรม เครื่องประดับ เสื้อผ้าทอมือ หรือของหวานพื้นบ้าน ทุกสิ่งล้วนมีเรื่องราว และทุกคนที่มาเยือนมักได้ยินเจ้าของร้านเล่าที่มาของสิ่งนั้นด้วยรอยยิ้ม

หนึ่งในไฮไลต์ของที่นี่ คือ กิจกรรมตกบาตรริมน้ำ ตอนเช้าพระสงฆ์จะปล่อยแพไม้ไผ่มาตามลำน้ำให้ผู้มาเยือนได้ร่วมใส่บาตรเพื่อความเป็นสิริมงคล ใครไม่สะดวกต่อแถวตรงริมน้ำ ก็สามารถใส่บาตรจากจุดชมวิวยามเช้าได้ ถือเป็นกิจกรรมที่ทั้งสวยงาม สงบ และให้ความรู้สึกเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

หลังจากนั้น ตลาดโ๊ะป๋อยจะชวนให้คุณละสายตาจากธรรมชาติและกิจกรรมทางวัฒนธรรม มาสนุกกับของกินท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ของชุมชน อาหารง่าย ๆ ที่เผงรสชาติแบบบ้าน ๆ หรือขนมท้องถิ่นที่อบด้วยกลิ่นหอม ทุกสิ่งล้วนสะท้อนเอกลักษณ์และความพิถีพิถันของคนในชุมชน ทั้งยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยภาษาชะที่มาจากวัฒนธรรมชาติ

แต่น่ารักที่สุดคงเป็นการแสดงเล็ก ๆ จากเด็กในชุมชน ที่ราวกลางสะพานไม้หน้าวัด เป็นภาพเรียบง่ายแต่ชวนชื่นใจ เหมือนโลกทั้งใบหยุดนิ่งให้เราได้หายใจลึก ๆ ช่วงเวลานั้นทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสทั้งรอยยิ้ม ความอบอุ่น และความผูกพันระหว่างคนในชุมชนกับผู้มาเยือน

การเดินทางมาตลาดไม่ได้เป็นเพียงการจับจ่าย แต่เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิต การสัมผัสศิลปหัตถกรรม และการมีส่วนร่วมกับชุมชนเล็ก ๆ ที่ทุกคนตั้งใจสร้างพื้นที่แห่งความสุขให้ผู้มาเยือน สำหรับใครที่กำลังมองหาวันหยุดพักผ่อนที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายวัฒนธรรม การใช้เวลาเดินเล่น ชมวิวริมลำธาร ชิมของอร่อย และถ่ายภาพสวย ๆ ตลาดโ๊ะป๋อย คือ ปลายทางที่ครบถ้วน

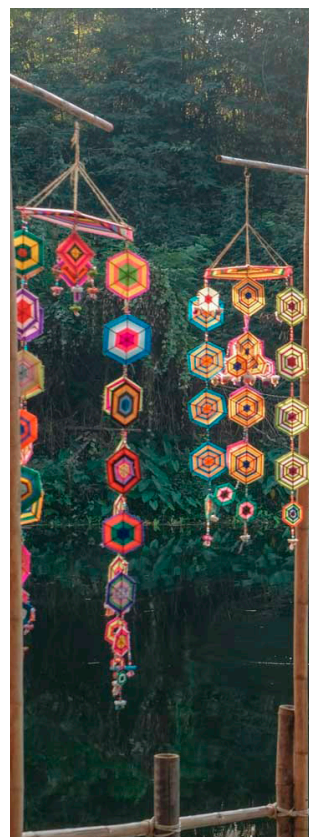
เขาเง: ธรรมชาติที่แอบซ่อนใกล้เมือง

หากยังมีเวลาขอแนะนำให้มุ่งหน้าสู่ “เขาเง” อีกหนึ่งจุดที่แม่ใกล้ตัวเมือง แต่บรรยากาศทำให้รู้สึกเหมือนหลุดไปอยู่ในสารคดีธรรมชาติ

เขาเง เป็นภูเขาหินปูนตระหง่านอยู่เหนืออ่างเก็บน้ำ เบื้องล่าง การได้เดินบน Skywalk ริมผา ทำให้ชมวิวด้าน 360 องศา มองเห็นทั้งภูเขาและน้ำ สะท้อนแสงยามเย็น ราวกับภาพวาดที่เคลื่อนไหวได้ แสงสีทองสะท้อนบนผิวน้ำและหน้าผา สร้างบรรยากาศเงียบสงบแต่เต็มไปด้วยชีวิตชีวา

นอกจากความงามทางธรรมชาติแล้ว เขาเงยังเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์และร่องรอยการทำเหมืองหิน ตั้งแต่สมัยรัชกาลก่อน นักท่องเที่ยวสามารถล่องแก่งโบราณและเส้นทางเก่าของชุมชนเหมืองหิน การเรียนรู้เรื่องราวเหล่านี้ทำให้เขาเงไม่ใช่เพียงจุดชมวิว แต่เป็นพื้นที่ที่ผสมผสานธรรมชาติและวัฒนธรรมได้อย่างน่าทึ่ง

เรื่องราวท้องถิ่นและนิทานเกี่ยวกับชื่อ “เขาเง” ซึ่งเล่าถึงงูใหญ่ที่ปกป้องรักษาอ่างเก็บน้ำและภูเขา ทำให้พื้นที่นี้มีความลึกซึ้งและน่าสนใจยิ่งขึ้น

“โห๊ะป๋อย” มาจาก
ภาษากะเหรี่ยงแปลว่า
“พักผ่อน” ซึ่งสะท้อน
ทั้งบรรยากาศและ
จังหวะชีวิตของชุมชนเล็ก ๆ
ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ
ของคนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น
ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง
คนท้องถิ่นที่ต่างมีส่วนร่วม
ในการสร้างตลาด
ให้กลายเป็นพื้นที่พักผ่อน
และเรียนรู้วัฒนธรรม

เส้นทางเดินเล็ก ๆ รอบภูเขาและถ้ำโบราณจึง
กลายเป็นการผจญภัยเล็ก ๆ ที่ให้ทั้งความสงบ
และแรงบันดาลใจ

สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการถ่ายภาพ เขาจะเหมาะ
ช่วงเย็นก่อนพระอาทิตย์ตก แสงสวยสะท้อนบน
ภูเขาและน้ำ เหมาะทั้งการถ่ายภาพและภาพบุคคล
พร้อมสัมผัสบรรยากาศธรรมชาติใกล้เมือง

การมาเยือนเขาจึงเป็นประสบการณ์ที่ครบ
ทั้งใกล้ชิดธรรมชาติ ความสวยงาม และมีเรื่องราว
นักท่องเที่ยวไม่เพียงได้พักสายตา แต่ยังสามารถเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชุมชนใกล้เคียง
จุดนี้จึงเติมเต็มทริปราชบุรีให้ครบทั้งศิลปะ วิถีชีวิต
และธรรมชาติ

สวนผึ้ง: เย็นทั้งอากาศและใจ

การมาเยือนราชบุรีจะไม่สมบูรณ์หากไม่ได้แวะ
สวนผึ้ง ดินแดนที่อากาศเย็นสบายและเต็มไปด้วย
เสน่ห์ธรรมชาติ ยิ่งในยามเช้า ถนนคดเคี้ยว
ทอดยาวผ่านเนินเขาและทิวสน ทำให้ทุกการขับรถ
รู้สึกเหมือนเดินทางผ่านภาพวาด

ที่นี่มีคาเฟ่เล็ก ๆ ชอนตัวตามเนินเขา หลายร้าน
มีระเบียงให้จับกาแฟลงชมวิวมอกมอก บรรยากาศ
เงียบสงบและสดชื่นทำให้ความเหนื่อยจากการเดินทาง
หรือชีวิตประจำวันเหมือนหยุดพักชั่วคราว

สวนผึ้งอาจไม่ได้เป็นจุดหมายสำหรับผู้ที่แสวงหา
กิจกรรมผจญภัยหรือกิจกรรมที่ตื่นเต้น แต่สำหรับ
ใครที่อยากกรี๊ดใจและชาร์จพลัง ที่นี่คือ คำตอบ
อากาศเย็น ความเงียบสงบ และวิวทิวเขาที่รายล้อม
ทำให้เวลาผ่านไปช้าลงและเปิดโอกาสให้เรา
ได้เชื่อมต่อกับธรรมชาติอย่างแท้จริง

นอกจากคาเฟ่และวิวที่สวยงามแล้ว สวนผึ้ง
ยังมีกิจกรรมเชิงธรรมชาติและฟาร์มท้องถิ่น เช่น
ฟาร์มแกะ ฟาร์มผึ้ง ฟาร์มอัลปากา หรือเส้นทาง
เดินศึกษาธรรมชาติ ทำให้ทริปที่นี่ไม่เพียงผ่อน
คลาย แต่ยังสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของ
ภูมิภาคอีกด้วย

สวนผึ้งจึงเป็นจุดที่ช่วยเติมเต็มให้ทริปราชบุรี
มีทั้งความสงบ ศิลปะ และธรรมชาติ นักท่องเที่ยว
สามารถใช้เวลาเดินเล่นชมวิว หรือเพียงนั่งดื่มกาแฟ
พลางมองหมอกลอยไปตามเนินเขา ก็เพียงพอ
ที่จะทำให้ใจสงบและเต็มอิ่ม

เกร็ดความรู้

‘โอ่งมังกร’ มีที่มาจากชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ราชบุรีในสมัยก่อน ได้นำการปั้นโอ่งมาเผยแพร่ในดินแดนไทย และมีการนำลายมังกร ซึ่งเป็นสัตว์มงคลตามคติความเชื่อของชาวจีนมาวาด โดยการปาดเนื้อดินด้วยหัวแม่มือให้เป็นรูปมังกร โดยไม่ต้องมีแบบร่าง

ราชบุรีอาจไม่มีแลนด์มาร์กระดับโลก แต่ที่นี่มีความธรรมดาที่น่าจดจำ เมืองที่ให้เราได้หยุดพักหายใจ ฟังเสียงตัวเอง และเรียนรู้ว่า ความสุขบางครั้งไม่จำเป็นต้องวิ่งตามหา แต่แค่ปล่อยให้มันเข้ามาเจอก็เพียงพอ

ทริปที่ราชบุรีจึงเต็มไปด้วยประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งศิลปะจากโรงโอ่ง เรื่องราวของชุมชน ตลาดเล็ก ๆ อย่างโอ๊ะป่อยที่ชวนกลืนอายความเป็นท้องถิ่น เขาสูงที่เราได้ซึมซับธรรมชาติ

นอกจากนั้น ราชบุรียังชวนเรื่องราวประวัติศาสตร์ไว้ตามตรอกซอกซอย วัดวาอารามเก่าแก่ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่พาเราเดินย้อนเวลาไปเรียนรู้ชีวิตของคนรุ่นก่อน ส่วนฝั่งที่อากาศเย็นสบายและธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เป็นสถานที่ที่ช่วยรีเซ็ตใจให้ผ่อนคลาย เต็มพลังจากความสงบและความสวยงามของวิถีชีวิตชนบท

ดังนั้น หากกำลังมองหาทริปใกล้เมืองที่รวมทั้งวัฒนธรรม ศิลปะ วิถีชีวิตแบบไม่มีสคริปต์ อากาศดี วิสวสวย และความสงบที่สัมผัสได้ง่าย ราชบุรีจะเป็นเมืองที่คุณอยากกลับมาอีกครั้ง โดยไม่ต้องมีเหตุผลใด ๆ เลย เพราะที่นี่ “ความสุขอยู่รอบตัวคุณ” เพียงแค่ก้าวเข้าไปและปล่อยให้ใจให้เปิดรับ 🌿

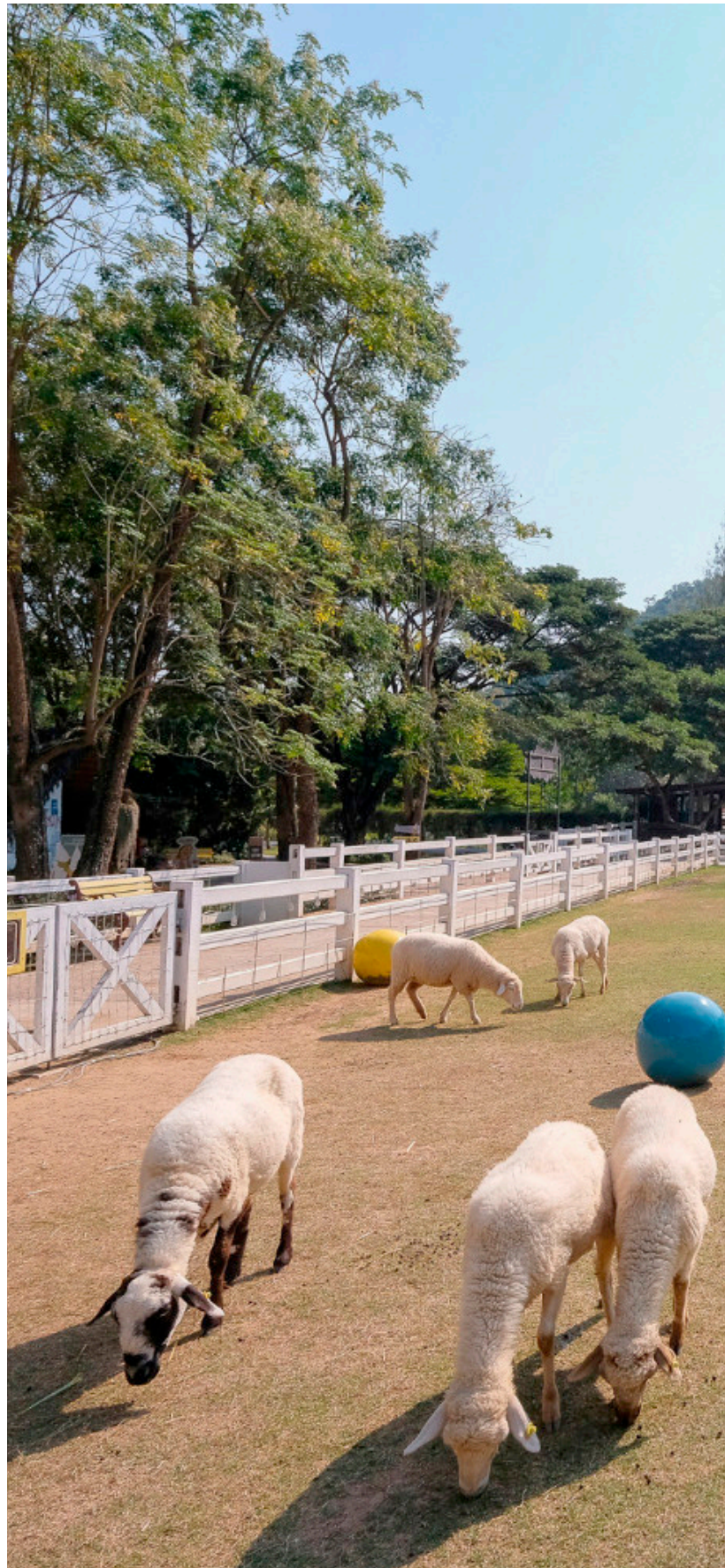
อ้างอิง

สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดราชบุรี. (2022). ตลาด“โอ๊ะป่อย”

แหล่งเช็คอินที่สวนฝั่งจังหวัดราชบุรี.

KienInDay. (2025). โอ๊ะป่อย ตลาดเช้าริมธาร ตลาดเช้าของชุมชนชาวกะเหรี่ยง และบ้านหอมเทียน สวนฝั่ง ราชบุรี.

มโน กลีบทอง. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี. เที่ยวราชบุรี.com. อุทยานหินเขางู.

มาร่วมสนุก

Flag Match

จับคู่ชื่อประเทศและธงชาติ

มาร่วมสนุกและเสริมความรู้ด้านภูมิศาสตร์ไปพร้อมกัน ผู้เล่นจะได้รับรายชื่อประเทศ 5 ชื่อ พร้อมภาพธงชาติ 5 ภาพ จากนั้นทำการจับคู่ชื่อประเทศแต่ละชื่อกับธงชาติที่ถูกต้อง โดยแต่ละประเทศสามารถจับคู่กับธงชาติได้เพียงภาพเดียวเท่านั้น

1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	ก
2 ประเทศเกาหลีใต้	ข
3 ประเทศไทย	ค
4 ประเทศสวีเดน	ง
5 ประเทศแอฟริกาใต้	จ

สแกน QR Code
ส่งคำตอบที่ถูกต้อง
ลุ้นรับของที่ระลึก
กระเป๋าผ้าแคนวาสใบเล็ก
จากมูลนิธิรามารับดี
จำนวน 10 รางวัล

รายชื่อผู้ที่ได้รับรางวัล
ฉบับเดือนมีนาคม 2568

1. ปวีศร เพชรต่อม
2. อภิษฎา รัชต์ รัชชิวาพร
3. ศิลปนา เสดถาวร
4. ปิยธิดา ประยงค์
5. นพรา เพชรนพรัตน์
6. สิริรัตน์ ชัยวิรัตน์
7. นิฏฐวรรณ สุระพัฒน์
8. สุรีย์พร พจนพริ้ง
9. สุกธิดา หายโศก
10. ปวีรัตน์ วงษ์สวรรค์

*สามารถติดตามรายชื่อผู้ได้รับรางวัลได้ในวารสารวิทยากรย์ ฉบับเดือนมีนาคม 2569

วันพอดแคสต์สากล (International Podcast Day)

ในโลกยุคดิจิทัลที่การสื่อสารไร้พรมแดน เสียงจากพอดแคสต์ได้กลายเป็นสื่อสำคัญ
ที่เชื่อมโยงผู้คน ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ และแรงบันดาลใจหลากหลายรูปแบบ
วันพอดแคสต์สากล หรือ International Podcast Day จึงถูกกำหนดขึ้น
ในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี เริ่มต้นจากความคิดริเริ่มของกลุ่มผู้ผลิตพอดแคสต์
ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อนจะขยายวงกว้างเป็นวันที่ผู้คนทั่วโลกร่วมเฉลิมฉลอง
และยกย่องพลังของเสียงผ่านสื่อพอดแคสต์ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้คนสร้างสรรค์
เนื้อหาใหม่ ๆ ที่เปี่ยมด้วยคุณค่าและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างยิ่งขึ้น

e-book

สแกน QR Code
อ่านวารสารวิทยากรณ์
ในรูปแบบดิจิทัล หรือที่
withayajarn.com

ISSN 1513-1912

9 771513 191004

ราคา 50 บาท